

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextiofjärde årgången

2 februari 2021

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Regionkommittén

Interactio – på distans – ReK:s 141:a plenarsession, 8.12.2020–10.12.2020

2021/C 37/01	Resolution från Europeiska regionkommittén om Europeiska kommissionens arbetsprogram 2021	1
--------------	---	---

YTTRANDEN

Regionkommittén

Interactio – på distans – ReK:s 141:a plenarsession, 8.12.2020–10.12.2020

2021/C 37/02	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Mot en mer hållbar turism för EU:s städer och regioner	8
2021/C 37/03	Yttrande från Europeiska regionkommittén – En EU-strategi för ett uppsving för landsbygdsområdena	16
2021/C 37/04	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Från jord till bord – den lokala och regionala dimensionen	22
2021/C 37/05	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Översyn av den ekonomiska styrningen	28
2021/C 37/06	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Möjligheter och synergier i samband med en förebyggande anpassning till klimatförändringar i syfte att främja hållbarhet och livskvalitet i regioner och kommuner: vilka ramvillkor krävs för detta?	33
2021/C 37/07	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Klimatförändringarnas inverkan på regionerna: en bedömning av den europeiska gröna given	40

2021/C 37/08	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att stärka det lokala styret och den representativa demokratin med hjälp av ny digital teknik	47
2021/C 37/09	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Utmaningar för kollektivtrafiken i städer och storstadsregioner	51
2021/C 37/10	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Europeiska kommissionens rapport om genomförandet av det förnyade strategiska partnerskapet med EU:s yttersta randområden	57

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – PÅ DISTANS – ReK:s 141:a PLENARSESSION, 8.12.2020–10.12.2020

Resolution från Europeiska regionkommittén om Europeiska kommissionens arbetsprogram 2021

(2021/C 37/01)

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉN (ReK) HAR ANTAGIT DENNA RESOLUTION

med beaktande av

- Europeiska kommissionens arbetsprogram 2021 ⁽¹⁾,
- samarbetsprotokollet med kommissionen från februari 2012,
- ReK:s resolution om Europeiska regionkommitténs prioriteringar för 2020–2025 ⁽²⁾,
- ReK:s resolution om Europeiska regionkommitténs förslag inför Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2021 ⁽³⁾.

1. ReK framhåller det akuta behovet av att mildra den globala pandemins effekter, med tanke på att coronaviruskrisen ökar de befintliga sociala, ekonomiska och territoriella klyftorna, vilket återspeglas i ReK:s första årliga lokala och regionala barometer.

2. De lokala och regionala myndigheterna måste stå i centrum för utformningen och genomförandet av agendan för socioekonomisk återhämtning efter covid-19. ReK stöder EU:s mål att inta en ledande roll i den gröna och digitala omställningen. Kommittén åtar sig att samarbeta nära med berörda aktörer för att utvärdera de lärdomar som hittills dragits av hanteringen av covid-19-krisen och sträva efter att bygga upp en beredskap inför framtiden.

3. Vi uppmanar kommissionen att leda ett snabbt förfarande för att nå en tillfredsställande och permanent lösning på problemet med den humanitära krisen i Medelhavsområdet, som först och främst ska inriktas på att skydda migranternas liv, men även på att säkerställa respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. ReK och de lokala och regionala myndigheterna erbjuder ett så djupgående samarbete som möjligt.

4. Vi stöder därför kommissionens strategi att kartlägga EU:s politiska prioriteringar genom den årliga strategiska framsynsrapporten, till vilken ReK kommer att bidra med data från lokala och regionala myndigheter i hela EU.

⁽¹⁾ COM(2020) 690 final.

⁽²⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA (EUT C 324, 1.10.2020, s. 8).

⁽³⁾ COR-2020-02622-00-00-RES-TRA (EUT C 324, 1.10.2020, s. 16).

5. Kommittén delar uppfattningen att konferensen om Europas framtid måste inledas så snart som möjligt. Genom att ReK, i egenskap av de lokala och regionala myndigheternas röst, deltar fullt ut i konferensens alla organ skulle man kunna föra projektet närmare EU-medborgarna och möjliggöra en mer ingående reflektion om de nödvändiga förändringarna av EU:s politik, processer och institutionella ramar. ReK insisterar på att största möjliga mångfald måste garanteras i alla offentliga samråd i samband med konferensen.
6. Vi uppmanar övriga EU-institutioner att samarbeta med ReK för att utveckla en pilotmodell för permanent och strukturerad dialog med medborgarna genom lokala och regionala myndigheter, vilken också skulle kunna bidra till att förbättra EU:s beslutsprocess.
7. ReK upprepar behovet av att involvera de lokala och regionala myndigheterna i utformningen och genomförandet av EU:s politik, inte minst på de områden där de lokala och regionala myndigheterna är mest ledande, särskilt genom en korrekt tillämpning av aktiv subsidiaritet och integrering av principerna för flernivåstyre. Kommittén välkomnar kommissionens beslut att stärka ReK:s deltagande i Fit for Future-plattformen och åtar sig att bidra till plattformens mål genom regeringsgruppen och den särskilda RegHub-undergruppen. Vi framhåller behovet av ett mer uttalat lokalt och regionalt perspektiv i Refit-översynen.
8. ReK upprepar sin uppmaning till kommissionen att noggrant övervaka tillämpningen av uppförandekoden för partnerskap vid utarbetandet av partnerskapsöverenskommelserna och programmen för perioden 2021–2027 och att se till att de lokala och regionala myndigheternas medverkan är liktydig med ett fullständigt partnerskap. Principerna om partnerskap och flernivåstyre bör i högre grad inspirera styrningen av den europeiska planeringsterminen, särskilt med tanke på att planeringsterminen innehåller riktlinjer för de sammanhållningspolitiska programmen 2021–2027 och för faciliteten för återhämtning och resiliens.
9. Kommittén kommer noggrant att utvärdera lagstiftningsförslagen om nya egna medel, särskilt när det gäller deras potentiella inverkan på de lokala och regionala finanserna och på medborgarna.
10. Vi understryker behovet av att klargöra samspelet mellan faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiska medel på lokal och regional nivå, och efterlyser, i synnerhet när det gäller faciliteten och medlemsstaterna, att de kommande nationella reform- och investeringsplanerna utvecklas både horisontellt och enligt en nedifrån och upp-strategi. Vi uppmanar ett brett spektrum av deltagare från EU:s institutioner och berörda parter att delta i forumet om faciliteten i oktober 2021.
11. ReK välkomnar kommissionens åtagande om att använda FN:s Agenda 2030 och dess mål för hållbar utveckling samt Parisavtalet från 2015 som grund för att bygga upp den politiska ramen för en hållbar återhämtning i EU.
12. Kommittén välkomnar kommissionens 55 %-paket, men anser att ett mer ambitiöst utsläppsmål för 2030 i enlighet med Europaparlamentets ståndpunkt är nödvändigt och genomförbart. Vi uppmanar därför kommissionen att i sitt 55 %-paket lägga fram en ambitiös EU-strategi för anpassning med tydlig inriktning på de lokala och regionala myndigheternas centrala roll i klimatanpassningen.
13. Kommittén är beredd att utarbeta en gemensam COP26-färdplan inför COP26 för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC), som organiseras i Glasgow. Syftet är att visa EU:s engagemang på alla nivåer och främja de lokala och regionala myndigheternas roll i och bidrag till Parisavtalet och UNFCCC. ReK kommer i detta sammanhang att betona städernas och regionernas roll när det gäller att genomföra och påskynda klimatåtgärder genom praktiskt samarbete med näringslivet, universitet, medborgare och olika samhällsgrupper.
14. Vi vill framhålla att det aviserade förslaget om en mekanism för koldioxidjustering vid gränserna är nära kopplat till översynen av systemet för handel med utsläppsrätter. För att förhindra diskriminering mellan tredjelands- och EU-företag efterlyser vi en noggrann bedömning av hur utfasningen av gratis utsläppsrätter kommer att påverka EU:s energiintensiva sektorer.
15. ReK kommer att noga övervaka genomförandet av mekanismen för en rättvis omställning och föreslår att ett forum för en rättvis omställning hålls under andra halvåret 2021 för att dra de första politiska slutsatserna av genomförandet av mekanismen.

16. Flernivådialoger om energi- och klimatfrågor bör främjas ytterligare och utvidgas till att omfatta alla områden i den gröna given. Kommittén uppmanar med eftertryck till ett fullständigt erkännande av städernas och regionernas roll i genomförandet av politiken för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, och efterlyser en ändamålsenlig ram för flernivåstyrelse genom den europeiska klimatpakten. Mot denna bakgrund välkomnar ReK kommissionens åtagande om att lägga fram en gemensam handlingsplan för genomförandet av den gröna given, som skulle kunna inbegripa en europeisk regional resultattavla för att följa framstegen i genomförandet av den gröna given på lokal och regional nivå.

17. Det finns ett brådskande behov av att genomföra renoveringsvägsstrategin och inrätta mekanismer för att anpassa denna omställning till lokala särdrag och förhållanden och för att åtgärda de befintliga luckorna i fråga om ekonomiska resurser och teknisk kapacitet. När det gäller renoveringsvägen och andra åtgärder vill kommittén att stora möjligheter skapas för direkt tillgång till EU-medel för regioner, städer och kommuner.

18. Vi välkomnar kommissionens ambition att lansera en nollutsläppsplan för vatten, luft och mark som en väsentlig del av den gröna återhämtningsplanen. Både planen och efterföljande rättsakter måste grundas på de centrala principerna om försiktighet, om att föroreningar måste hejdas vid källan och om att förorenaren bör betala. Handlingsplanen bör utarbetas och genomföras i samarbete med lokala och regionala myndigheter via initiativ såsom överenskommelsen om gröna städer och syfta till att fastställa en ambitiös ram, samtidigt som man beaktar skillnader och olika villkor i EU:s medlemsstater och möjliggör nationella och lokala anpassningar. En riskbaserad strategi måste vara central i planen, så att åtgärder vidtas där det är mest meningsfullt.

19. Kommittén efterlyser särskilda mål för genomförandet av den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, med beaktande av regionala skillnader, särskilt när det gäller förebyggande av avfall, offentlig upphandling och offentlig-privata partnerskap, eftersom sådana mål skulle stimulera innovativ teknik och dess spridning på marknaden. Vi efterlyser även ett erkännande av de lokala och regionala myndigheternas viktiga roll i ett mer cirkulärt samhälle.

20. ReK åtar sig att stödja genomförandet av EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 och samtidigt undersöka de lokala och regionala myndigheternas bidrag när det gäller att ta itu med minskningen av antalet pollinerande insekter och minska det farliga trycket på vår marina miljö. Kommittén framhåller den roll som markförvaltnings- och jordbruksmetoder samt hållbar skogsförvaltning spelar för att återställa livsmiljöer samt öka motståndskraften och styrkan i alla europeiska ekosystem och naturområden. ReK stöder Europaparlamentets uppmaning till kommissionen om att lägga fram ett förslag om ett regelverk för obligatorisk tillbörlig aktsamhet längs försörjningskedjorna för skogs- och jordbruksprodukter och produkter som utgör en risk för ekosystem och som släpps ut på EU-marknaden, samtidigt som ingen onödigt administrativ börda läggs på leverantörer av biobaserade produkter jämfört med syntetiska och fossilbaserade produkter.

21. Vi anser att de europeiska regionerna fullt ut bör delta i genomförandet och övervakningen av EU:s från jord till bord-strategi. Vi uppmanar kommissionen att faktiskt förankra målen för den gröna given och i synnerhet strategin för biologisk mångfald och från jord till bord-strategin i den framtida gemensamma jordbrukspolitiken och dess genomförande.

22. Kommittén uppmanar EU-institutionerna att omsätta den nya långsiktiga visionen för landsbygdsområden i en EU-agenda för landsbygden, som bör säkerställa att principen om balans mellan landsbygd och städer förankras i all EU-politik, i linje med målen för territoriell sammanhållning, och stärka de lokala och regionala nivåernas roll i landsbygdspolitikens styrning.

23. Vi beklagar arbetsprogrammets brist på ambition på det maritima området och betonar den strategiska geopolitiska betydelsen av havsrelaterade spjutspetsindustrier och starka kust- och havsregioner. ReK uppmanar i detta avseende kommissionen att utarbeta en övergripande agenda till stöd för blå industrier och havsregioner.

24. Kommittén åtar sig att bidra till lagstiftningsinitiativet om en europeisk standard för gröna obligationer, eftersom detta skulle vara mycket relevant för att kanalisera hållbara privata och offentliga investeringar på lokal och regional nivå.

25. Vi framhåller behovet av att ta itu med de felande länkarna i gränsöverskridande transportinfrastruktur inom ramen för översynen av förordningen om det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och att förbättra konnektiviteten med randområdena och de yttersta randområdena.

26. ReK välkomnar kommissionens åtagande om att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att förbättra arbetsvillkoren för arbetstagare på digitala plattformar. Kommittén förväntar sig också att lagen om digitala tjänster ska ta itu med minimistandarder för rättvist distansarbete och digitala rättigheter på arbetsplatsen.

27. Vi beklagar att inget förslag om reglering av artificiell intelligens, som en uppföljning av den nyligen antagna vitboken, planeras under 2021.

28. ReK kommer att utveckla indikatorer för digital omvandling på lokal och regional nivå i syfte att fastställa mål samt påskynda inrättandet av digitala plattformar och en övervakningsmekanism för det digitala årtiondet 2030, för att ta itu med ojämlikheter och förebygga en digital klyfta.

29. Kommittén efterlyser en övergripande EU-strategi för 5G-nätens säkerhet och motståndskraft, eftersom det blir alltmer avgörande att säkerställa bredbandsuppkoppling och 5G-utbyggnad på lokal och regional nivå i både stads- och landsbygdsområden samt bergsområden, avlägsna områden och mindre utvecklade regioner.

30. Vi uppmanar kommissionen att stärka den platsbaserade dimensionen i EU:s industristrategi, utvidga dess sektoriella omfattning och stärka dess politiska samordning på EU-nivå, särskilt genom att involvera ReK och regionala myndigheter i industriforumet och i den europeiska råvarualliansen, så att regioner och städer kan ta ansvar för sina industriers gröna och digitala omställning och därmed dra nytta av denna strategis potential för ekonomisk diversifiering, bl.a. genom näringslivets deltagande i yrkesutbildningssystem för att utveckla lämpliga färdigheter för att säkerställa nya yrken.

31. Tillsammans med villiga städer och regioner kommer vi att visa hur nav för det europeiska forskningsområdet kan bidra till att utveckla platsbaserade regionala innovationsekosystem och genom sitt EU-omfattande samarbete bidrar till att påskynda en smart och hållbar tillväxt och överbygga innovationsklyftan i Europa.

32. Med tanke på att covid-19-pandemin har fått mycket negativa ekonomiska konsekvenser för små och medelstora företag runt om i EU:s regioner och lett till att kroniska problem såsom otillfredsställande tillgång till finansiering och sena betalningar har förvärrats, och med beaktande av de små och medelstora företagens olika strukturer och behov och de varierande ekonomiska och institutionella villkoren i Europa, föreslår vi att kommissionen stärker den lokala och regionala styrningen av strategin för små och medelstora företag. ReK åtar sig å sin sida att samarbeta med kommissionen och näringslivet för att vidareutveckla och tillämpa ett ändamålsenligt test för små och medelstora företag, särskilt genom nätverket Europeiska entreprenörregioner (EER).

33. Kommittén uppmanar kommissionen att ta hänsyn till de svårigheter som lokala och regionala aktörer ställs inför och som hindrar dem från att till fullo utnyttja fördelarna med den inre marknaden. Vi ser fram emot den uppdaterade rapporten om hinder på den inre marknaden och de åtgärder som kommissionen avser att vidta för att säkerställa att tjänstedirektivet genomförs fullt ut. ReK uppmanar också kommissionen att lägga fram ett nytt förbättrat förslag om tjänstepasset.

34. Kommittén välkomnar kommissionens betoning på ett paket för en rättvis ekonomi och ser fram emot handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som bör bygga på en ökad empirisk och politisk användning av verktyget den sociala resultattavlan. ReK kommer att stödja pelarens lokala och regionala dimension genom att spela en aktiv roll i konferensen inför det sociala toppmötet i Porto 2021. Dessutom kommer vi att samarbeta med kommissionen för att utveckla initiativet med lokala jobbmässor.

35. Kommittén ser fram emot den nya arbetsmiljöstrategin. Vi uppmanar i detta sammanhang kommissionen att öka takten under 2021 för att slutligen uppnå det mål att fastställa 50 gränsvärden för exponering på arbetsplatsen som ursprungligen uppställdes för 2020.

36. ReK betonar behovet av att involvera de lokala och regionala myndigheterna i utarbetandet av handlingsplanen för den sociala ekonomin, med dess starka regionala och lokala dimension.

37. Kommittén välkomnar att kommissionen har lyssnat till ReK:s krav på en barngaranti som skulle stärka barns sociala integration och välbefinnande samt främja barns rättigheter.

38. Vi förväntar oss att strategin för personer med funktionsnedsättning fastställer ambitiösa och mätbara mål och omfattar alla politikområden. Vi ställer oss bakom målen i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och vill att kommissionen ska stödja dess genomförande på lokal och regional nivå.

39. Enligt arbetsprogrammet för 2021 ska en översyn av bestämmelserna om statligt stöd göras på nio olika områden som är av yttersta vikt för lokala och regionala myndigheter. ReK åtar sig därför att aktivt delta i översynen. I detta syfte kommer ReK att bygga vidare på samrådet med nätverket av regionala nav för bedömning av genomförandet av EU:s politik, som redan analyserar regelverket för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och regionalstöd.

40. Kommittén välkomnar den flexibilitet som ges i samband med aktiveringen av stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul i syfte att möjliggöra politiska samordningsåtgärder som kan tillämpas snabbt och kraftfullt. Detta tillfälliga upphävande är viktigt så länge som de offentliga myndigheterna står inför extraordinära kostnader i samband med pandemin, och till dess att vi kan dra lärdom av den pågående covid-19-krisen och har byggt upp en tillräcklig beredskap inför framtida kriser.

41. Vi beklagar bristen på åtgärder i arbetsprogrammet för att stödja en hållbar återhämtning inom turistnäringen, som är en viktig ekonomisk sektor för regionerna och för de lokala försörjningsmöjligheterna i hela Europa och en sektor som har drabbats hårt av krisen. ReK uppberor vikten av att anslå tillräckliga ekonomiska resurser och fastställa en samordnad regional strategi för att rädda sektorn och utveckla en långsiktig europeisk turismpolitik.

42. Kommittén efterlyser tydliga milstolpar och tillräckliga medel för att fullborda det europeiska området för utbildning senast 2025. Vi stöder kommissionens insatser för att skapa en kultur av livslångt lärande och underlätta övergångar på arbetsmarknaden i EU, och efterlyser ett "garanterat minimum för kvalifikationer och färdigheter" för ungdomar, erkänt och validerat i alla medlemsstater, som ska åstadkommas inom ramen för framtida individuella utbildningskonton och en europeisk strategi för mikromeriter (med beaktande av att systemet med utbildningsprogram är och förblir den främsta och grundläggande formen för högre utbildning).

43. ReK ser fram emot att fullt ut utnyttja möjligheterna hos plattformen för kunskapsutbyte med kommissionen för att främja smart och hållbar specialisering och för att stödja social innovation och delaktighet samt innovationsekosystem på lokal och regional nivå. Vi rekommenderar pilotverksamhet med kommissionen inom plattformen för kunskapsutbyte och Vetenskapen möter regioner även på makroregional nivå för att främja innovationspolitik och smart specialisering.

44. Kommittén understryker behovet av att stödja lokala och regionala myndigheter i de länder som kandiderar till EU-medlemskap och i partnerländerna i EU:s grannskap, för att hjälpa dem att arbeta i riktning mot EU:s strategiska prioriteringar och undvika en växande klyfta, med slutmålet att åstadkomma en bättre återuppbyggnad efter covid-19-pandemin och stärka motståndskraften på lokal nivå.

45. ReK välkomnar kommissionens avsikt att lägga fram ett meddelande om ett förnyat partnerskap med det södra grannskapet, och understryker, mot bakgrund av 25-årsdagen för Barcelonaprocessen, behovet av att stärka allianserna mellan norra och södra Medelhavsområdet. Vi erinrar i detta sammanhang om den europeiska grannskapspolitikens betydelse som ett viktigt verktyg för att ta itu med gemensamma utmaningar, och understryker att de regionala och lokala myndigheternas ordentliga deltagande är en förutsättning för att denna politik ska lyckas.

46. Vi stöder helhjärtat kommissionens åtagande om att upprätthålla EU:s ledande roll när det gäller att stärka regelbaserad multilateralism och om att sätta målen för hållbar utveckling i centrum för WTO-reformen. Detta initiativ, i kombination med en bättre tillämpning av kapitlen om handel och hållbar utveckling, bör bidra till att förbättra de sociala, miljömässiga och klimatrelaterade standarderna i tredjeländer.

47. Kommittén förstår osäkerheten kring de pågående förhandlingarna med Förenade kungariket, men är djupt besviken över att det i arbetsprogrammet för 2021 helt saknas hänvisningar till de framtida förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket, med tanke på de direkta och dramatiska konsekvenserna av brexit för många lokala och regionala myndigheter i EU. Vi inväntar därför kommissionens förslag om en brexitjusteringsreserv, och insisterar på att denna måste utformas på ett sådant sätt att den inte bara tar itu med ekonomiska förluster på medlemsstatsnivå utan också tar hänsyn till brexits territoriella dimension.

48. Kommittén välkomnar den tonvikt som kommissionen lägger vid behovet av att skydda EU:s företag och den inre marknaden mot illojala handels- och konkurrensmetoder, särskilt genom de aviserade lagstiftningsinitiativen om att skapa lika villkor, om offentlig upphandling och om hållbar bolagsstyrning. ReK uppmanar Europaparlamentet och rådet att gå vidare med förhandlingarna om genomdrivandeförordningen, förslaget om export av produkter med dubbla användningsområden och det internationella instrumentet för offentlig upphandling avseende WTO:s avtal om offentlig upphandling.

49. Kommittén föreslår att kommissionen förbättrar och stärker kopplingen mellan sammanhållningspolitiken och delen om statligt stöd i konkurrenspolitiken, utifrån ett perspektiv som bygger på rättsliga kriterier, för att undvika tekniska hinder och flaskhalsar som förhindrar ett korrekt genomförande av de respektive delarna, särskilt de åtgärder som medfinansieras med Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden och som påverkas av reglerna om statligt stöd.

50. Vi framhåller åter behovet av att involvera de lokala och regionala myndigheterna i utformningen av en hälsounion, eftersom de har ett betydande ansvar på folkhälsoområdet i de flesta medlemsstater. Kommittén välkomnar i detta sammanhang kommissionens avsikt att stärka EU:s ram för att upptäcka och reagera på allvarliga gränsöverskridande hälsohot, bland annat genom att stärka befintliga organs roll och inrätta en europeisk byrå för avancerad biomedicinsk forskning och utveckling. Vi välkomnar i detta sammanhang paketet för en europeisk hälsounion, som syftar till att stärka den nationella samordningen inom EU och de befintliga strukturerna och mekanismerna för bättre skydd mot, förebyggande av, beredskap för och insatser mot risker för människors hälsa på EU-nivå. ReK påminner om behovet av att involvera regionala och lokala vårdgivare i dessa nya mekanismer, som också bör stödja tillhandahållandet av läkemedel, medicinska förnödenheter och sjukhusartiklar. ReK ger dessutom sitt starka stöd till förslaget, som avspeglar ReK:s förslag om en europeisk mekanism för nödsituationer på hälsoområdet, om att ge EU möjlighet att utlysa en krisituation på EU-nivå som skulle medföra ökad samordning och göra det möjligt att utveckla, lagra och upphandla krisnödvändiga produkter.

51. Kommittén uppmanar kommissionen att kontrollera de orättvisa metoder för statligt stöd som införts av flera aktörer som utnyttjar den tillfälliga europeiska ramen för statligt stöd, då det finns en verklig risk för att den inre marknadens funktionssätt påverkas negativt, och att vidta korrigerande åtgärder.

52. ReK välkomnar kommissionens förslag om ett europeiskt hälsodataområde, men efterlyser en grundlig konsekvensbedömning av förslaget på lokal och regional nivå för att säkerställa interoperabilitet mellan systemen samtidigt som den administrativa och ekonomiska bördan minimeras.

53. Vi uppmanar kommissionen att inleda en dialog med ReK och med regioner som är intresserade av den kommande utvärderingen av direktivet om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

54. Kommittén upprepar behovet av att se till att framtida förslag inom ramen för den nya migrations- och asylpakten respekterar subsidiaritetsprincipen och bygger på solidaritet, särskilt gentemot de regioner som befinner sig i frontlinjen för migrationstrycket. I pakten bör man även erkänna den centrala roll som lokala och regionala myndigheter spelar när det gäller att ta emot och integrera migranter, och europeiskt direktstöd bör göras tillgängligt för dessa uppgifter. Vi vidhåller också att det är mycket viktigt att ta itu med de bakomliggande orsakerna till migration och bekämpa människohandel, i samarbete med ursprungs- och transitländerna. Kommittén är beredd att samarbeta genom att tillhandahålla data från lokala och regionala myndigheter och genom att inrätta permanenta kanaler för politisk diskussion mellan dem och kommissionen.

55. ReK erinrar om sin avsikt att samarbeta med kommissionen om ett gemensamt projekt för att främja EU:s åtagande att skydda EU:s värden, identiteter och medborgarskap genom utbildning och kultur på regional och lokal nivå. Kommittén upprepar sin uppmaning till kommissionen, på grundval av sina prioriteringar för 2020–2025, att genomföra förslagen i det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet för större skydd av minoriteter i EU.

56. Den fria rörligheten inom Schengenområdet bör skyddas genom att samordningen mellan alla medlemsstater och regioner som deltar i gränsförvaltning stärks. EU-medborgarna sätter stort värde på sin fria rörlighet, särskilt mot bakgrund av de begränsningar som de nyligen har upplevt under covid-19-krisen och med tanke på att den fria rörligheten är både en integrerad del av EU-medborgarskapet och en avgörande faktor för att bygga upp en europeisk identitet.

57. Vi stöder helhjärtat de kulturella och kreativa sektorerna, som drabbats hårt av covid-19-krisen, och efterlyser en solidaritetskultur under återhämtningsfasen. ReK efterlyser en gedigen kulturarvsdimension i det nya europeiska Bauhaus som tillkännagetts av ordförande Ursula von der Leyen och som ingår i renoveringsvägen, där prestanda kombineras med uppfinningsförmåga.

58. Kommittén förväntar sig fortfarande att kommissionen ska lägga fram ett förslag till direktiv om att stärka principen om lika lön för män och kvinnor genom insyn i lönesättningen, och upprepar sin uppmaning till kommissionen om att föreslå rådet att anta ett beslut i vilket, som en uppföljning av jämställdhetsstrategin 2020–2025, alla former av könsrelaterat våld klassificeras som ett särskilt allvarligt brott enligt artikel 83.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Vi uppmanar dessutom kommissionen att verka för att EU ansluter sig till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen från 2011) och välkomnar kommissionens uttalanden om detta i sitt arbetsprogram för 2021.

59. Tillika välkomnar vi varmt kommissionens avsikt att lägga fram ett initiativ för att utvidga förteckningen över EU-brott till att omfatta hatbrott och hatpropaganda mot utsatta befolkningsgrupper, och särskilt förebygga och bekämpa rasism, antisemitism och diskriminering av hbt+-personer.

60. ReK uppmanar EU-institutionerna att slutföra förhandlingarna och anta förslaget till förordning om mekanismen för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang, som kommer att få långvariga, betydande och positiva effekter på det gränsöverskridande samarbetets framtid. Vi understryker vidare behovet av ett lämpligt regelverk på EU-nivå för att möjliggöra ett effektivt inrättande och en effektiv förvaltning av gränsöverskridande offentliga tjänster, vilket ytterligare lyfts fram till följd av den pågående krisen. De nuvarande regelverken är ofta förenade med överväldigande administrativa bördor och kostnader, som gör att många lokala och regionala myndigheter tvingas överge sina planer på sådana tjänster, vilket innebär att EU-medborgarna i dessa regioner missgynnas.

61. Eftersom EU redan på politisk och rättslig nivå har erkänt de yttersta randområdenas unika situation uppmanar vi kommissionen att som god praxis inkludera en bilaga till sina framtida årliga arbetsprogram med de särskilda förslag som man tänker lägga fram för de yttersta randområdena det året, med angivande av lagstiftningsförslag som innehåller särskilda åtgärder för de yttersta randområdena. Oavsett om dessa lagstiftningsförslag bygger på artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, på en dubbel rättslig grund i fördraget eller enbart på en allmän sektorsspecifik rättslig grund i fördraget, där dock lagstiftningsförslaget innehåller en faktisk differentiering av de yttersta randområdena, skulle man i denna bilaga också hänvisa till andra akter (meddelanden, rapporter) som kommissionen tänker rikta till de yttersta randområdena det året.

62. På grund av den stora sårbarhet som covid-19 har medfört för EU:s yttersta randområden uppmanar kommittén kommissionen på nytt att i början av 2021 uppdatera sin strategi från 2017 – meddelandet "Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden" (COM(2017) 623 final av den 24 oktober 2017) – och lägga fram nya ändamålsenliga stödåtgärder för de yttersta randområdena på de sociala, ekonomiska, territoriella och kulturella områdena.

63. Europeiska regionkommittén ger sin ordförande i uppdrag att överlämna denna resolution till Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, de tyska, portugisiska och slovenska ordförandeskapen för Europeiska unionens råd samt Europeiska rådets ordförande.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

YTTRANDEN

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – PÅ DISTANS – ReK:s 141:a PLENARSESSION, 8.12.2020–10.12.2020

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Mot en mer hållbar turism för EU:s städer och regioner

(2021/C 37/02)

Föredragande:	Manuel Alejandro CARDENETE FLORES (ES–Renew), vice minister med ansvar för turism, förnyelse, rättsliga frågor och lokal förvaltning, regionregeringen, Andalusien
----------------------	--

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledande kommentarer

1. Europeiska regionkommittén (ReK) betonar att **turismen är en strategisk sektor**, ett integrationsverktyg och en viktig drivkraft för den socioekonomiska återhämtningen. Sektorn genererar mer än 10 % av EU:s BNP, skapar arbetstillfällen för 26 miljoner människor och står för 6 % av EU:s totala export.
2. Kommittén understryker **vikten av transporter och rörlighet för EU:s sociala, ekonomiska och territoriella sammanhållning** och betonar behovet av smarta och hållbara lösningar för rörlighet, särskilt i regioner vars ekonomiska utveckling försvåras ytterligare av att de är fullständigt beroende av luft- och sjöfartstransport.
3. ReK påpekar att de stora sociala, kulturella samt ålders- och inkomstmässiga skillnaderna mellan resenärerna skapar omfattande affärsmöjligheter för många företag, från multinationella företag till mikroföretag. Turismekosystemet omfattar bland annat inkvartering, transporter, gastronomi, kultur, idrott och fritidsaktiviteter samt researrangörstjänster. Cirka 2,4 miljoner företag är verksamma inom turismen, varav över 90 % är små och medelstora företag.
4. ReK stöder Världsturismorganisationens (UNWTO) rekommendationer och riktlinjer samt One Planets vision för en hållbar återhämtning av turismen och främjandet av FN:s Agenda 2030 med målen för hållbar utveckling på områdena turism och transporter.
5. Kommittén ställer sig bakom UNWTO:s definition av **hållbar turism** som en turism där fullständig hänsyn tas till nuvarande och framtida ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter, med beaktande av besökarnas, branschens, miljöns och värdsamhällets behov.
6. Kommittén understryker att den **kris som orsakats av SARS-CoV-2** har förändrat situationen på ett dramatiskt sätt – med ett ofattbart högt pris i form av människoliv och förödande ekonomiska konsekvenser som har drabbat Europa hårt och inneburit personliga förluster, allvarliga ekonomiska svårigheter och många företagskonkurser, **särskilt inom turism- och transportsektorerna**.
7. Kommittén är medveten om att dessa svårigheter förvärras när det gäller EU:s yttersta randområden, som är starkt beroende av turismsektorn och vars utsikter till ekonomisk återhämtning försvåras kraftigt på grund av att de är nästan fullständigt beroende av lufttransporter och inte kan utnyttja andra transportsätt.
8. ReK framhåller behovet av att främja hållbara turisttjänster där hänsyn tas till Europas rika historiska och kulturella arv samt till det unika naturarvet.

9. Turismen är av övergripande karaktär, vilket har blivit tydligt under krisen, eftersom en minskad turism inte bara påverkar sektorer som hotell- och logi-näringen, restaurangbranschen och transportsektorn, utan även många områden av ekonomin med stort värde.

10. EU måste fortsätta att agera proaktivt och inta en ledande roll i denna och eventuella framtida kriser, genom att skyndsamt vidta de åtgärder som krävs för att **undvika en kollaps** inom turismsektorn.

11. Kommittén är medveten om att den rådande hälsokrisen till följd av covid-19 har visat hur sårbar turismen är i öregioner, som har få andra resurser.

12. ReK påminner medlemsstaterna och EU-institutionerna om vikten av att **avsätta tillräckliga ekonomiska resurser** för att rädda sektorn och utveckla en **långsiktig europeisk turismpolitik** som gynnar en hållbar turism av god kvalitet, baserad på respekt för miljön och kampen mot klimatförändringarna.

13. Kommittén vidhåller att det är dags att handla och fokusera på att förbättra befintliga turism- och transportmodeller för att säkerställa deras fulla hållbarhet på det sociala, ekonomiska och miljömässiga planet. ReK anser att **krisen bör leda till en diskussion som ska lägga grunden till** turism- och transportsektorernas framtida **motståndskraft och hållbarhet**.

Konsekvenserna av covid-19 för turism- och transportsektorn i Europa och åtgärder för att främja EU:s återhämtning och motståndskraft på kort och medellång sikt: turism- och transportpaketet

14. UNWTO uppskattar att de förluster som pandemin orsakat inom den globala turistnäringen redan efter de första fem månaderna av 2020 var mer än tre gånger större än de förluster som konstaterades under den internationella finanskrisen 2009 ⁽¹⁾.

15. ReK efterlyser större samordning **mellan medlemsstaterna** då det införs förbud och nedstängningsåtgärder för att säkerställa återhämtningen inom sektorn, minska förvirringen för turister och uppmuntra dem att resa. Initiativen från kommissionen och Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar för att tillhandahålla objektiv och korrekt information om pandemins utveckling är välkomna.

16. Det är viktigt för turismens återhämtning att en gemensam strategi för personers rörlighet i EU antas. Denna skulle öka förtroendet för resor, i synnerhet genom covid-19-tester i avreselandet, det vill säga innan resan inleds, vilket skulle göra det möjligt att öka resesäkerheten och undvika karantänperioder.

17. ReK ser positivt på **EU:s snabba insatser för att rädda turism- och transportsektorn**, särskilt kommissionens meddelande "Turism och transport under 2020 och framåt" och de åtföljande rekommendationerna och riktlinjerna, närmare bestämt turism- och transportpaketet, som har hjälpt medlemsstaterna att återupprätta en säker och obegränsad fri rörlighet och öppna upp de inre gränserna, hantera likviditetskrisen och återställa konsumenternas förtroende.

18. Kommittén välkomnar också antagandet av den **tillfälliga ramen för statligt stöd** ⁽²⁾, som gör det möjligt för medlemsstaterna att ge mer stöd till företag, det nya **europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation** ⁽³⁾ (SURE), för att stödja hushållens inkomster och bevara företagets och ekonomins produktionskapacitet och humankapital, React-EU ⁽⁴⁾, som ger förvaltande myndigheter möjlighet att ändra fördelningen av de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att ta itu med de mest brådskande effekterna av krisen, **Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter**, till förmån för personer inom turismsektorn som har blivit uppsagda till följd av krisen, samt projekt som den digitala plattformen "Re-open EU" ⁽⁵⁾, som tillhandahåller uppdaterad information om reserestriktioner i Europa, folkhälsoläget och säkerhetsåtgärder.

19. Kommittén välkomnar kommissionens insatser för att göra det lättare att betala ut **mer statligt stöd** för att rädda europeiska företag och föreslår att vissa av reglerna (bland annat den ändrade regeln om stöd av mindre betydelse) ska fortsätta att gälla så länge som krävs i de regioner som drabbats särskilt hårt av krisen.

⁽¹⁾ <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.4>

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0139>

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/2020_mff_reacteu_en.pdf

⁽⁵⁾ <https://reopen.europa.eu/sv>

20. ReK uppmanar med kraft samtliga medlemsstater att använda **alla typer av stöd** som tillfälligt tillåts inom den ovannämnda ramen för att hantera akuta likviditetsbehov och täcka omedelbara behov när det gäller rörelsekapital och investeringar och som gör det möjligt att rädda **företag** som hamnat i en akut kris till följd av covid-19-utbrottet⁽⁶⁾, för att på så vis ge företagen möjlighet att ställa om och utveckla sin verksamhet.

21. Kommittén välkomnar de åtgärder som EU:s medlemsstater har kommit överens om och som enligt ReK:s ordförande är "ett exempel på solidaritet" och slår fast att EU:s budget och **återhämtningsplan** snabbt måste göras tillgängliga för städer och företag i alla Europas städer, regioner och kommuner för att vi ska kunna hantera denna kris utan motstycke.

22. ReK anser att man bör arbeta för att överenskommelsen ska leda till ett genuint partnerskap mellan alla **styresnivåer**, genom att främja delat ansvar och undvika överdriven centralisering.

23. ReK uppmanar kommissionen att, i samarbete med medlemsstaterna, anta en rad EU-specifika riktlinjer och checklistor för lokala och regionala myndigheter som ska fungera som **vägledning under de första dagarna av en katastrof**, och rentav innan nationella åtgärder och EU-åtgärder har inletts. Kommittén konstaterar att riktlinjerna i turism- och transportpaketet redan utgör en utmärkt referensram.

24. ReK konstaterar att åtgärderna i **turism- och transportpaketet** är ett viktigt första steg för att förbättra de lokala turistmålen kapacitet att reagera på nya vågor av pandemin och andra potentiella katastrofer som kan sätta sektorns motståndskraft på prov.

25. ReK anser att det på grund av pandemin brådskar med nya strategier som kan stödja hotell- och restaurangbranschen, samt utvecklingen av turistverksamheter på lokal nivå, såsom landsbygdsturism, lokal gastronomi eller lokala traditioner. Trenderna har förändrats på global nivå och mindre turistorter, isolerade resmål dit familjer och mindre grupper kan resa säkert, har blivit mer attraktiva. För att turismen ska kunna överleva under de kommande 2–3 åren måste vi styra våra turister mot våra egna turistmål.

26. **Kostnader för förebyggande covid-19-åtgärder i kollektivtrafiken** skulle kunna införlivas i avtal om allmän trafik för att på så sätt undvika att stora ytterligare ekonomiska bördor åläggs de myndigheter som ansvarar för transporter, vilket ofta är lokala och regionala myndigheter.

27. Kommittén uttrycker sitt stöd för ett **gradvist införande av visumfrihet** på lång sikt för att öka antalet besökare från tredjeländer och uppmuntra turister att återvända till Europa.

28. ReK hoppas att alla beslut som fattas av nationella myndigheter om reseförbud och tillfälliga gränstängningar i framtiden kommer att meddelas de europeiska myndigheterna och gränsregionerna i förväg, i syfte att förbättra samordningen och garantera snabb tillgång till information.

29. ReK stöder fullt ut EU:s återhämtningsplan, som ska bidra till att avhjälpa de ekonomiska och sociala skadeverkningar som orsakas av covid-19-pandemin, inleda den europeiska återhämtningen samt bevara och skapa arbetstillfällen.

Behovet av att vidta åtgärder för att göra turismen mer hållbar

30. ReK konstaterar att turismen har varit en av de snabbast växande sektorerna under de senaste åren och att tillväxten har visat att det är **svårt att få till stånd en balanserad utveckling** med avseende på **hållbarhetens** ekonomiska, miljömässiga och sociala dimensioner.

31. Kommittén ser positivt på kommissionens meddelanden "Europa, världens främsta resmål – en ny politisk ram för europeisk turism" (2010) och "En europeisk strategi för ökad tillväxt och sysselsättning inom kust- och havsturism" (2014).

32. Turismen står nu inför **nya stora utmaningar som måste hanteras**, t.ex. klimatförändringar, ökad trängsel, alltför högt tryck på infrastruktur och vatten- och energiförbrukning och miljöförstöring – som måste hanteras skyndsamt och med hög prioritet – samt identitetsförlust och brist på respekt för localsamhällellenas ursprungliga karaktär.

⁽⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1587137448000&uri=CELEX:52020DC0112>

33. Kommittén anser att turismen kan utgöra en modell för den hållbara ekologiska omställning som aviseras i den gröna given och tror på att Europa kan bli den första klimatneutrala kontinenten senast 2050 genom en ekonomisk anpassning till den digitala tidsåldern och främjande av jämlikhet och social delaktighet, och uppmanar med eftertryck EU:s institutioner och medlemsstater att vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå dessa mål.

34. Målen kan endast uppnås om de fastställs på en stabil grund där man tydligt anger omfattningen, skyldigheterna och konsekvenserna när det gäller att skapa en verkligt hållbar utveckling i denna sektor, detta i kombination med ett starkt åtagande för att säkra genomförandet.

Transportslag för resor

35. ReK påminner om att **turismsektorn** består av en komplex värdekedja med många aktörer som har en **direkt koppling till passagerartransport**.

36. Kommittén påminner om behovet av att turismsektorn gör framsteg mot att förverkliga den cirkulära ekonomin.

37. Kommittén konstaterar att UNWTO:s och Internationella transportforumets prognoser pekar på en ökning av koldioxidutsläppen från turismrelaterade transporter med cirka 25 % fram till 2030.

38. Av denna anledning bör man undersöka möjligheterna att upprätta eller genomföra bättre förbindelser mellan Europas städer och regioner, främja mindre förorenande alternativ och förbättra intermodaliteten i linje med det slutliga målet för den gröna given. Kommittén välkomnar därför kommissionens lansering av en **strategi för hållbar och smart rörlighet 2020**.

39. EU:s medlemsstater bör verkligen gå samman för att så snabbt som möjligt åtgärda bristen på hållbara transportalternativ och investera i utvecklingen och främjandet av fjärrtågslinjer, i synnerhet nattåg, så att koldioxidsnåla resor blir ett mer attraktivt alternativ.

40. ReK ställer sig bakom att **offentligt stöd till flygbolag kopplas** till deras åtaganden om att uppfylla målen för **minskade utsläpp**.

41. Samma åtaganden bör även främjas **inom ramen för andra transportslag**, både när det gäller väg- och sjötransporter, med särskilt fokus på kryssningsfartygen med tanke på deras stora miljöpåverkan.

42. Kommittén beklagar att **buss- och järnvägstransporterna** (som är viktiga lokala och regionala transportsätt) får mindre **stöd** än luftfarten, vilket sätter finansieringen av de mest hållbara transportslagen under större press. ReK efterlyser ett kraftfullt åtagande om att utöka de hållbara rörlighetsmöjligheterna i hela Europa genom järnvägstransport och påminner om att kommissionen har som mål att **stärka järnvägssektorns bidrag till hållbar turism** i EU under 2021.

43. Kommittén uppmärksammar att det är viktigt att det inom ramen för de framtida åtgärderna i fråga om koldioxidutsläpp inom luft- och sjöfarten enligt den europeiska gröna given och den nya strategin för hållbar rörlighet görs en bedömning av åtgärdernas inverkan på EU:s yttersta randområden, vars ekonomiska och sociala sammanhållning i stor utsträckning är beroende av luft- och sjöfart, såväl för invånarnas rörlighet som för deras ekonomiska verksamhet.

44. Kommittén betonar behovet av **ekonomiskt stöd till kollektivtrafikoperatörer**, vars intäkter minskat dramatiskt, så att de kan utveckla en mer hållbar transportflotta med utsläppsfria och utsläppssnåla fordon.

45. ReK uttrycker sitt intresse för att arbeta med **initiativ som innebär att tågresor kombineras med kulturupplevelser och turism** efter krisen, utveckla initiativet DiscoverEU och arbeta i nära samarbete med företrädare för EU:s regioner för att främja möjligheter till järnvägsturism under och efter Europaåret för järnvägen 2021.

46. ReK framhåller vikten av att **erkänna EuroVelo** ⁽⁷⁾ **som ytterligare ett TEN-T** (transeuropeiskt transportnät) utöver de befintliga näten av vägar, järnvägar och inre vattenvägar, vilket kommer att skapa en säkrare och mer direkt, sammanhållen och sammanlänkad cykelinfrastruktur som gynnar alla typer av cyklister och ytterligare främjar cykelturismen på ett betydande sätt.

(7) Ett europeiskt nätverk bestående av 17 långdistanscykelleder som korsar och förbinder hela kontinenten.

Inverkan på den naturliga miljön

47. Kommittén är bekymrad över att den globala uppvärmningen kan komma att göra vissa resmål mindre attraktiva eller till och med hota försörjningsmöjligheterna i dessa områden, och bekräftar på nytt kommitténs beslutsamhet att **bekämpa klimatförändringarna** i tid och i enlighet med de senaste vetenskapliga rönen genom de många initiativ och politiska åtgärder som läggs fram i ReK:s yttranden.

48. ReK påminner om att denna kamp kommer att vara avgörande för många turistmål, bland annat för kust- och öregioner som riskerar att drabbas av stigande havsnivåer, för skidorter som påverkas av snöbrist och för regioner där det inträffar skogsbränder, översvämningar eller snöoväder⁽⁸⁾.

49. ReK menar att turismen i hög grad kan bidra till den europeiska strävan efter att skapa en **cirkulär ekonomi** och insisterar på att regioner och städer bör delta i debatten om hur agendan kan främjas ute på fältet.

50. Kommittén rekommenderar att turism- och transportnäringen ökar utbudet av **klimatneutrala produkter** genom användning av ren energi, mindre skadliga kemikalier, mindre plastanvändning, processer för återvinning av regn- och grävatten⁽⁹⁾ som avsevärt minskar efterfrågan på dricksvatten från försörjningsnätet samt återvinning av avfall, och att dessa system används på ett mer systematiskt sätt.

51. ReK framhåller att det behövs **mer stöd till cykelturismen**, som gynnar de lokala ekonomierna genom att skapa möjligheter att besöka områden som normalt inte omfattas av traditionell turism och utnyttja lokala företag och tjänster. Den nödvändiga infrastrukturen för denna typ av turism gynnar dessutom även lokalbefolkningen genom förbättrade förbindelser som bidrar till att säkra lokalsamhällenas långsiktiga hållbarhet.

52. Kommittén ställer sig positiv till att arbetet i arbetsgruppen mellan GD Havsfrågor och fiske och EBI (europeiska båtindustrin) om uttjänta fartyg fortsätter, med syftet att utarbeta en gemensam EU-färdplan på området för forskning och innovation för att öka återvinningen av fartygsbyggnadsmaterial.

53. Det är viktigt att främja en hållbar kustturism där forskning om och bevarande av havsmiljön uppmuntras. **Sjöfart samt vind- och vågsport, dykning och vattensport i allmänhet** har även stor potential när det gäller att bidra till vetenskap, miljömedvetenhet, kartläggning av haven och miljöforskning.

54. ReK understryker turismens **betydelse för landsbygdsutveckling**, som inte längre uteslutande bör tolkas som synonymt med utveckling av jordbruket utan som en drivkraft för utveckling av mindre utvecklade landsbygdsområden med jordbruksmark som är marginell om man ser till produktiviteten men av stort värde för miljön, landskapen och skyddet av den biologiska mångfalden. Därför bör EU-institutionerna på ett lämpligt sätt integrera turismen och de möjligheter sektorn erbjuder i strategin för biologisk mångfald, från jord till bord-strategin, den nya gemensamma jordbrukspolitiken, Natura 2000-nätverket och den långsiktiga visionen för landsbygdsområden.

55. ReK anser att det är viktigt att främja en mer hållbar turism med större mervärde för regionerna genom att inbegripa närproducerade produkter i turistutbudet, samt att främja (skyddade) naturområden och himlens potential som turistattraktion (astroturism).

56. Kommittén framhåller vikten av digitala teknikformer som baseras på 5G, sakernas internet, artificiell intelligens och stordata för att tillhandahålla innovativa, hållbara, skalbara och smarta turisttjänster med ett högt mervärde vilka kan främja nya, effektivare, tillgängliga och inkluderande turismmodeller som kan utvidgas till att omfatta alla regioner, och särskilt landsbygdsområden, samt vikten av att dessa områden har tillgång till telekomteknik som säkerställer adekvat konnektivitet.

Sociala och ekonomiska konsekvenser och behovet av att motverka att turismen betraktas som ett problem

57. Kommittén påminner om att turismen, och i synnerhet **överturismen** (som innebär att turistmålets fysiska, ekologiska, sociala, ekonomiska, psykologiska och/eller politiska kapacitet överskrids⁽¹⁰⁾), i likhet med all annan mänsklig verksamhet påverkar den sociala miljö där verksamheten bedrivs.

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sv/document.html?reference=EPRS_BRI\(2017\)603932](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sv/document.html?reference=EPRS_BRI(2017)603932)

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/pdf/BEMP-5.7-FINAL.pdf>

⁽¹⁰⁾ I en nyligen genomförd studie från Europaparlamentet konstaterades att 105 turistmål i EU riskerade att drabbas av överturism. Se [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf)

58. ReK betonar behovet av att motverka de negativa effekterna av överturism, som tar sig uttryck i trafikstockningar, tryck på infrastrukturen, ökat energi- och vattenbehov, miljöförstöring, skador på historiska platser och monument, förlust av identitet och ursprunglig karaktär samt ökade levnadskostnader för lokalbefolkningen i kombination med ökad ojämlikhet mellan dem. ReK anser att EU-institutionerna och medlemsstaterna skyndsamt bör överväga åtgärder och initiativ för att undvika de negativa effekterna av överturism.

59. Att främja och utveckla turismen i landsbygdsområden kan utgöra en källa till ekonomisk utveckling och skapande av välstånd som bidrar till att locka människor till landsbygden eller hejda avfolkningen i områden där befolkningen minskar.

60. ReK rekommenderar att det vidtas politiska åtgärder för främjande och kompetenshöjning som riktas till kvinnor. Kvinnor spelar en avgörande roll för att upprätthålla företagen inom turismsektorn och är de viktigaste aktörerna i kampen mot avfolkningen. Att säkerställa deras möjligheter att yrkesarbeta är en garanti för en stabil befolkning. Det krävs åtgärder för att bedöma deras behov, tillhandahålla möjligheter till kompetenshöjning och förbättra konkurrenskraften via riktad utbildning.

61. ReK påpekar att vissa former av turism, som bygger på intensiv användning av billiga transportmedel och transporter av mycket stora grupper av resenärer, bidrar till överturism, samtidigt som sociala medier och plattformar för utbyten mellan privatpersoner också kan göra överdriven reklam för vissa turistmål. Kommittén efterlyser därför diskussioner om tillväxt och kvalitet när det gäller turism.

62. ReK ser Barcelonaförklaringen **"Better Places to Live, Better Places to Visit"** från NECSTouR som ett riktmärke när det gäller att visa att sektorerna för turism och det materiella och immateriella kulturarvet kan bedriva ett nära samarbete till förmån för Europas medborgare och kulturarv.

63. Kommittén påpekar att **turismen måste ses som en del av lösningen och inte som själva problemet**, och att det därför är nödvändigt att formulera förslag till nya åtgärder utöver dem som redan finns, och att ge ett mer kraftfullt stöd till dem som redan vidtas. ReK framhåller i detta sammanhang behovet av att reglera de nya formerna av turism och plattformarna inom delningsekonomi på grundval av rättvisa konkurrensvillkor, stärka systemen för kontroll och inspektion och garantera kvaliteten och lagligheten vad gäller de tjänster som tillhandahålls inom en gemensam ram för fri företagsamhet, samtidigt som man bevarar kulturarvet, kulturen, identiteten och livskvaliteten för den bofasta befolkningen.

64. ReK framhåller i detta avseende fördelarna med att **sprida den bästa praxis samt de strategier och metoder för hållbar turism** som utvecklats inom olika EU-program såsom Panoramad, MED:s Horizontal-projekt, Mitomed+ eller Wintermed, i syfte att främja utnyttjandet av dessa och möjligheten att genomföra dem på andra platser.

65. Kommittén föreslår följaktligen att utmärkelsen **europensk huvudstad för smart turism** ska fortsätta att delas ut.

Digitalisering och data och fördelar med dessa när det gäller att inrätta ett system för övervakning och spårning av åtgärder

66. Kommittén framhåller **de betydande förändringar som skett i distributionskanalerna och när det gäller det sätt på vilket turism konsumeras**, som har gjort det möjligt för många företag att nå sina kunder direkt – en möjlighet som små företag ännu inte utnyttjar i tillräcklig utsträckning.

67. Kommittén påpekar att **information är en grundläggande råvara** för turism, vilket utnyttjas inom ramen för mer nydanande initiativ inom denna sektor.

68. Kommittén framhåller betydelsen av UNWTO:s initiativ **"Towards a Statistical Framework for Measuring the Sustainability of Tourism"** ⁽¹⁾, som bland annat omfattar de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna.

69. När det gäller data understryker kommittén att detaljrikedomen, kvaliteten, tolkningen och den korrekta användningen har en **direkt inverkan på de politiska åtgärdernas effektivitet** när det gäller hanteringen av covid-19-krisen och arbetet för att uppnå ett klimatneutralt Europa.

⁽¹⁾ <https://www.unwto.org/Measuring-Sustainability-Tourism>

70. Kommittén är bekymrad över **bristen på harmonisering och fragmenteringen av data** när det gäller turismens ekonomiska inverkan, som undergräver det systemrelaterade beslutsfattandet avseende stöd till turism- och transportsektorn.

71. ReK betonar att de officiella uppgifterna inte gör det möjligt att ta fram information snabbt nog för att hantera den nuvarande situationen, vilket betyder att **regioner och städer har varit tvungna att använda andra mätmekanismer** som ännu inte integrerats i de officiella uppgifterna.

72. ReK välkomnar att kommissionen i mars 2020 nådde en **överenskommelse med plattformarna inom delningsekonomin**⁽¹²⁾ för att offentliggöra viktiga uppgifter om logi för turister, och uppmanar kommissionen att i samarbete med plattformarna undersöka indikatorer för att fastställa återhämtningsstrategier till förmån för turismsektorn.

73. Kommittén påminner om att plattformar inom delningsekonomin ökar de lokala boendekostnaderna genom att bostäder i stället för att vara till för den bofasta befolkningen övergår till att fungera som inkvartering för turister. Trots Europeiska unionens domstols beslut fungerar inte plattformar inom delningsekonomin som enkla informationsnätverk. ReK uppmanar därför kommissionen att lagstifta så att regionala och lokala myndigheter får möjlighet att reglera sådana plattformars verksamhet i sina områden för att säkerställa att de följer samma administrativa regler för sommaruthyrning som mer traditionella aktörer.

74. Kommittén understryker behovet av att införa **standardiserade verktyg** som kan vägleda städer, regioner och företagssektorn i deras strävan efter en mer hållbar politik. Dessa ska ingå i det nya programmet för europeisk statistik och stärka den **ekonomiska, sociala och miljömässiga övervakningen av turismen**. Vi framhåller vikten av att underlätta tillgången till data, förbättra uppdateringen och sammanlänkningen av dessa samt erbjuda ett harmoniserat kartläggningssystem.

75. ReK rekommenderar att man utarbetar en rättslig ram för att ta fram och offentliggöra **satelliträkenskaper för turism** i varje medlemsstat.

76. Kommittén efterlyser bättre datainsamling **på Nuts 3-nivå** om antalet turister och dagsturister, om andra nya former av logi och om transportsätt, med en regional uppdelning och uppgifter om de viktigaste lokala turistmålen utifrån inkvarteringsstatistik.

77. ReK rekommenderar att man inför ett mätsystem för övervakning av turismsektorns vattenförbrukning och generering av utsläpp, inbegripet turistindustrin och dess karakteristiska produkter, i **statistiska översikter avseende vatten, luft och energi**.

78. ReK uppmanar Eurostat att fortsätta att undersöka hur **stordata kan användas som källa** till turismstatistik, med beaktande av de utmaningar som förknippas med insamlingen av dessa data och deras oberoende, tillförlitlighet, tillgänglighet, kvalitet och tillgänglighet över tid.

79. ReK anser att **problemet med överturism bör analyseras** genom att man inkluderar kvalitativa uppgifter om de bofastas inställning till turism i studier om inkomst och levnadsvillkor, i snabbstatistik om turismens inverkan och i kommissionens rapport om livskvalitet i europeiska städer.

80. Kommittén rekommenderar att ytterligare åtgärder vidtas för att utnyttja och optimera det omfattande arbete som kommissionen utfört under de senaste åren, t.ex. **europeiska indikatorsystemet för turism, S3-plattformen**⁽¹³⁾ om digitalisering och säkerhet för turism och **Tourism of Tomorrow Lab**.

81. ReK uppmanar kommissionen och Europaparlamentet att i nästa **program för europeisk statistik** införa system och verktyg för övervakning som är mer inriktade på att tillgodose regionernas och städernas särskilda behov, så att de turismstrategier som genomförs kan följas upp ordentligt.

Behovet av att återigen erkänna turismen som ett centralt politikområde för EU på ett sätt som står i relation till dess bidrag och tillväxtpotential och av att stärka turismens åtaganden i fråga om hållbar utveckling

82. Kommittén hoppas att den rådande krisen kommer att bli en väckarklocka som får kommissionen att föra en mer ambitiös turismspolitik för Europa på en miljömässig, ekonomisk och social nivå.

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_20_194

⁽¹³⁾ <https://s3plattform.jrc.ec.europa.eu/tourism>

83. ReK välkomnar kommissionens initiativ att anordna en **europaisk turismkongress** för att utarbeta en färdplan för 2050 för arbetet med att åstadkomma ett hållbart, innovativt och motståndskraftigt europeiskt turismekosystem ("Europeisk agenda för turism 2050") där regionerna är aktivt involverade.
84. Kommittén står beredd att anordna en **konferens för berörda parter med deltagande av offentliga och privata organ** i syfte att utbyta erfarenheter beträffande de återhämtningsstrategier som de olika turistmålen valt och tankar om turismens framtida utformning i EU.
85. Kommittén förväntar sig att Europaparlamentets utskott för transport och turism samarbetar med ReK för att få till stånd en **stabil turismpolitik i EU**.
86. ReK föreslår att **Europaparlamentets utskott för transport och turism och ReK:s NAT-utskott håller ett gemensamt sammanträde** för att diskutera turismpolitikens framtid i EU efter covid-19-krisen och knyta an till diskussionerna om den fleråriga budgetramen för 2021–2027.
87. Kommittén ser fram emot ett nära samarbete med **Europaparlamentets arbetsgrupp för turism** och anser att ReK bör involveras fullt ut i denna grupp så att det lokala och regionala perspektivet kan föras fram i diskussionerna.
88. ReK upprepar hur viktigt det är att medlemsstaterna och deras regionala myndigheter inkluderar turismprioriteringar i sina **operativa program** för tiden efter 2020 i syfte att främja tillgången till EU-medel för finansiering av turismprojekt.
89. Det är **svårt för små och medelstora företag och turistmål att få tillgång till den nuvarande finansieringsmekanismen**, och ReK **föreslår att det skapas konkreta verktyg** (en enda kontaktpunkt eller ett onlineverktyg) kopplade till förvaltningsmyndigheterna för EU-medlen i syfte att underlätta ansökningar och behandlingen av dessa.
90. Vi rekommenderar att kommittén stärker sitt **samarbete med UNWTO** genom ett samförståndsavtal och utarbetande av gemensamma handlingsplaner.
91. Vi uppmanar rådet att involvera ReK och de lokala och regionala myndigheterna i **rådets arbetsgrupper och möten** som berör till turism.
92. ReK föreslår att det utarbetas en ny **europaisk ram för hållbar turism** som anpassas till den gröna given och FN:s Agenda 2030 och som tar hänsyn till de strategier som regionerna genomför när det gäller denna fråga och omfattar de olika politiska strategier som EU utarbetar och kan komma att utarbeta på detta område, till exempel i fråga om att stödja digitaliseringen av sektorn, främja smarta turistmål, minska koldioxidutsläppen, främja den cirkulära ekonomin, främja inkluderande och tillgänglig turism, hejda avfolkningen av landsbygden och förbättra den deltagandebaserade styrningen och de offentlig-privata partnerskapen.
93. ReK uppmanar kommissionen att undersöka möjligheten att inrätta ett **särskilt generaldirektorat med ansvar för hållbar turism** och Europaparlamentet att överväga att inrätta ett särskilt parlamentsutskott med inriktning på hållbar turism.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europeiska regionkommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska regionkommittén – En EU-strategi för ett uppsving för landsbygdsområdena

(2021/C 37/03)

Föredragande: Cllr Enda STENSON (IE–EA), ledamot. Leitrim County Council

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Inledande kommentarer

1. Europeiska regionkommittén noterar att landsbygdsområden och medeltätt befolkade områden utgör 88 % av EU:s territorium. Där bor 55 % av befolkningen, produceras 43 % av bruttomervärdet och finns 56 % av arbetstillfällena. Kommittén noterar också att landsbygdsområdena inte är homogena, utan att vissa av dem påverkas av betydande demografiska utmaningar (avfolkning, problem med en åldrande befolkning osv.) som hindrar deras ekonomiska och sociala utveckling. Landsbygdsutvecklingen är därför ytterst viktig för Europeiska regionkommittén och ett grundläggande verktyg för att uppnå Lissabonfördragets mål om territoriell sammanhållning.

2. Kommittén understryker att den nya långsiktiga visionen för landsbygdsområdena bör omsättas i en konkret politisk ram – landsbygdsagendan. I landsbygdsagendan bör man föreslå en uppsättning integrerade politiska åtgärder som ger landsbygdssamhällena möjlighet och egenmakt att omvandla utmaningar till fördelar. Dessa utmaningar inbegriper minskade koldioxidutsläpp, klimatförändringar, digitalisering, aktiv förvaltning av naturresurser, hållbar mobilitet och rättvisa möjligheter till sysselsättning och inkomster, generationsväxling, integration av nya migranter och social innovation.

3. ReK framhåller att landsbygdsagendan bör

- se till att ömsesidigt fördelaktiga kopplingar mellan landsbygd och stad integreras i all EU-politik i enlighet med målen om territoriell sammanhållning, genom att man drar största möjliga nytta av det starka ömsesidiga beroendet mellan landsbygds- och stadsområden,
- diversifiera tillträdespunkterna och integrera landsbygdsfrågor i all EU-politik; landsbygdsområdenas behov går långt utöver vad politiken för landsbygdsutveckling kan uppnå, men det som EU-medlen för närvarande erbjuder brister i fråga om både kvantitet och kvalitet,
- harmonisera de olika förordningarna och återintegrera Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling i förordningen om gemensamma bestämmelser för att uppmuntra och underlätta flerfondsfinansierade projekt i landsbygdsområden, inte nödvändigtvis med koppling till jordbruk,
- övervaka EU:s utgifter med hjälp av en landsbygdssäkringsmetod,
- se över typologin för stads- och landsbygdsområden så att stödet kan riktas bättre,
- stärka den lokala och regionala nivåns roll i utarbetandet och styrningen av landsbygdspolitik; det är viktigt att utöka lokala aktionsgruppers deltagande i denna styrning eftersom de har förutsättningar att företräda området och genomföra en utvecklingspolitik som är anpassad till den efterfrågan och de behov som finns i avfolkade områden eller demografiska riskområden genom att involvera berörda parter och medborgare på landsbygden via gräsrotsinitiativ som Leader/LLU,
- bekämpa avfolkning och social utestängning genom att bland annat främja initiativet för smarta byar, bioekonomi och social innovation samt överbrygga den digitala klyftan.

4. Kommittén framhåller syftet med att utarbeta en verklig agenda för ett uppsving för landsbygdsområdena som måste omfatta följande: stöd för hållbara och levande landsbygdssamhällen, stöd för företagande, utbildning, fortbildning, sysselsättning och skapande av arbetstillfällen, stadsutveckling anpassad till den lokala demografiska situationen, förbättrad digital konnektivitet, förbättrade offentliga tjänster (hälso- och sjukvård, utbildning, rättsväsende osv.) och förbättrad infrastruktur, hållbart utnyttjande av resurser, maximerad potential för landsbygdsturism i ett friskt och skiftande naturligt landskap samt främjande av landsbygdsområdenas kreativitet och kulturella potential.

5. Kommittén framhåller att den kulturella och den biologiska mångfalden är starkt sammanlänkade i hela Europa och tillsammans utgör en unik identitet för regionerna, samt att man genom att stärka kopplingen mellan dem kan bidra stort till att uppnå Europeiska unionens hållbarhetsmål. Det behövs en djupare förståelse kring detta, eftersom traditionell ekologisk kunskap inte ingår i landsbygdsutvecklingsstrategier och naturvårdsdirektiv. Kopplingarna mellan människan och naturen måste utvecklas genom begreppet biokulturell mångfald, som en väsentlig del av identiteten. De europeiska regionernas rika naturkapital är av central betydelse för ekonomin och bidrar i hög grad till EU:s mål för hållbar utveckling och biologisk mångfald. Det finns många kopplingar mellan lokalsamhällena och deras mark, den rika traditionella ekologiska kunskapen och miljövänlig teknik. Dessa element finns överallt i Europa även i dag, men de måste i högre grad kopplas samman och erkännas på alla nivåer i samhället.

6. Den rådande pandemikrisen har blottlagt och förvärrat konsekvenserna av ett antal långvariga hot för landsbygdsområdena, och har gjort att det brådskar ännu mer med ett uppsving för landsbygdsområdena i regionerna i hela EU. Landsbygdsområden samt städer och byar på landsbygden har drabbats hårt av bl.a. en minskad efterfrågan på jordbruksprodukter till följd av nedstängningen av turist- samt hotell- och restaurangbranschen, svårigheter att få tillgång till mycket viktig säsongsarbetskraft, uttalad social isolering och en jämförelsevis högre sårbarhet för pandemin på grund av det begränsade vårdutbud som finns på små regionala sjukhus.

7. I ett längre perspektiv kan pandemin leda till en förändring i konsumtions- och produktionsmönstren, distansarbetsvanorna samt betydelsen av livskvalitet och olika former av mobilitet, vilket kan skapa nya möjligheter till hållbar tillväxt i landsbygdsområden, särskilt de som ligger nära och har goda kommunikationer till storstäder. En omvärdering av omlokaliseringen av produktionskedjorna skulle också kunna skapa nya möjligheter i vissa landsbygdsområden.

8. EU:s landsbygdsregioner har en stor potential att ta fram lösningar på aktuella och framväxande utmaningar. Landsbygdsregionerna bidrar avsevärt till att uppnå målen för hållbar utveckling och den europeiska gröna given genom insatser mot klimatförändringar, minskad biologisk mångfald och ekonomisk depression, genom att tillhandahålla åtgärder för begränsning och upptag (genom sänkor) av utsläppen av växthusgaser samt avseende biotoper och ekonomiska möjligheter genom hållbar livsmedelsproduktion och förnybar energi, samtidigt som man är medveten om att det är i städerna som den största insatsen för att minska växthusgasutsläppen krävs.

9. I en anda av territoriell sammanhållning och jämvikt mellan landsbygd och stad är det viktigt att all EU-politik och alla EU-resurser säkerställer att de tre principerna nedan följs:

- **Likvärdiga** levnadsvillkor mellan landsbygd och stad, vilket bör ingå som en grundläggande princip i all EU-politik.
- **Lika** rättigheter för alla människor, oavsett om de bor i städer eller i landsbygdsområden (se stadgan om de grundläggande rättigheterna).
- **Rättvisa** i fråga om medel och metoder mellan alla aktörer och områden, i synnerhet genom att man utnyttjar utbyten och delade befogenheter för att kompensera för landsbygdsområdenas särskilda behov.

Finansiering av politiken för landsbygdsutveckling

10. Landsbygdsområdena bör beaktas bättre i den kommande programperioden genom en ökning av Ejflu-nivån och genom att det säkerställs att man i all EU-politik tar relevant hänsyn till landsbygdsutvecklingen på ett brett sätt, och inte bara fokuserar på jordbruksrelaterade frågor.

11. Kommittén efterlyser ökning i EU-budgeten för landsbygdsutveckling, med tanke på landsbygdsområdenas betydelse i Europa. Det är oroväckande att anslaget i den nya fleråriga budgetramen är betydligt lägre än under den innevarande programperioden, och ReK anser att detta bör ändras och att medlen för landsbygden bör ökas, i synnerhet för åren 2023–2027. Samtidigt uppmanar kommittén till att de nya medlen och programmen för återhämtning och resiliens i stor utsträckning ska användas för att utveckla landsbygden eftersom den hör till de mest sårbara områdena.

12. ReK förkastar idén om ökad medfinansiering för den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare, eftersom detta särskilt skulle missgynna de fattigaste jordbrukarna, de minst utvecklade regionerna och landsbygdsområdena.

13. Kommittén föreslår en överföring av upp till 15 % av medlen från den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare till dess andra pelare utan medfinansiering, tillsammans med ytterligare 15 % för miljö- och klimatåtgärder och 2 % för unga jordbrukare.

14. Tillträdespunkterna bör diversifieras och landsbygdsfrågor integreras i all EU-politik. Landsbygdsutveckling bör göras till ett prioriterat mål i all strukturpolitik i enlighet med Lissabonfördragets mål om territoriell sammanhållning.
15. Kommittén efterfrågar att det inom den nya fleråriga budgetramen ska inrättas en fond för landsbygdsutveckling, som särskilt ska riktas till landsbygdsområden.
16. Finansiella instrument bör vidareutvecklas och anpassas till småskaliga projekt, eventuellt genom inrättandet av "landsbygdsutvecklingsbanker", som skulle kunna fungera som mellanhänder mellan låneinstitut och låntagare.
17. Kommittén efterlyser en starkare harmonisering av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) med övriga EU-fonder, såsom Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Horisont Europa, för att ta itu med hållbar utveckling i landsbygdsområden. Dessa synergier skulle göra det möjligt för aktörer på landsbygden att bättre ta itu med övergripande frågor, förbättra samarbetet och förbättra livskvaliteten på landsbygden.
18. ReK uppmanar till en förenkling av struktur- och investeringsfonderna och efterlyser en förenkling av rapporteringen och övervakningen av programmen, särskilt med hjälp av ny informations- och kommunikationsteknik.

Att stärka den lokala och regionala nivåns roll i styrningen av landsbygdspolitiken

19. I lagstiftningsförslaget om strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken tenderar man att marginalisera eller till och med äventyra de europeiska regionernas roll och autonomi i förvaltningen av den gemensamma jordbrukspolitiken, då de endast ges i uppdrag att genomföra åtgärder som fastställts på nationell nivå.
20. Kommittén förespråkar en framtida gemensam jordbrukspolitik som upprätthåller en direkt anknytning till landsbygdsområdena genom en aktiv roll för EU:s regioner, som spelar en avgörande roll när det gäller att fastställa och genomföra landsbygdsutvecklingspolitiken på lokal nivå.
21. ReK efterlyser flexibilitet i reglerna för statligt stöd samt införandet av system för förnyelse av landsbygd och byar för att möjliggöra utveckling av landsbygdsområden. Dessutom måste lokala och regionala strategier för landsbygdsutveckling ges större erkännande, och dessa strategier måste integreras i de nationella planeringsramarna. De lokala och regionala myndigheterna kan fungera som innovationsförmedlare i lokalsamhällen.

Avfolkning

22. Kommittén noterar den oroande tendensen till avfolkning av landsbygden, som, i takt med att jordbruket utvecklas, gör att skapandet av arbetstillfällen främst koncentreras kring stadsområden, med åtföljande minskningar i tillhandahållandet av service på landsbygden.
23. Kommittén uppmanar till att fastställa kriterier som gör det möjligt att ringa in de landsbygdsområden under Nuts 3-nivå som har problem med avfolkning, i syfte att ta itu med befolkningsminskningen i dessa områden och minska de ojämlikheter som finns.
24. ReK menar emellertid att avfolkningen kräver nya sätt att tänka beträffande landsbygdsutveckling, som innebär att man betraktar **minskningen som en potentiell positiv möjlighet och inte som en börda**.
25. Om man accepterar minskningen kan det öppna för en omorientering av landsbygdspolitiken och investeringsbesluten och en ny tillväxt på grönare och mindre basis, nya möjligheter att vara innovativ samt modernisera styrning och offentliga tjänster genom mer **helhetsinriktade, proaktiva och platsbaserade strategier**.
26. Kommittén uppmanar till distansarbete och digitalisering samt distansundervisning. Det mobila arbetet och distansarbetet samt distansundervisningen under den rådande pandemin visar vad som skulle kunna uppnås på landsbygden om tjänsterna fanns tillgängliga.

27. Kommittén anser att insikten om tendensen till avfolkning på landsbygden och till att jordbruksföretag överges innebär att man nu måste utforma en landsbygdspolitik och strategier som syftar till att stärka de avfolkade områdenas motståndskraft mot klimatförändringarnas konsekvenser, såsom erosion, översvämningar eller stora bränder, och till att främja ett minskat koldioxidavtryck samt bevara naturen och landskapet. Här ryms en stor potential i att främja skogssektorn och stödja samhällen i bergen.

28. Kommittén anser att livet på landet måste framhävas och att stadslivets kulturella och sociala hegemoni motverkas för att utrota stereotyper och bidra till att förbättra image och rykte för de områden som påverkas mest av de demografiska riskerna samt skapa en känsla av solidaritet mellan områdena. Vi uppmanar till territoriell marknadsföring: Landsbygdsområdena måste förbättra sin image och förmedla den bättre livskvalitet som människor har tillgång till när de väljer att bo där. Detta kan ske genom att man utvecklar en regional representation, välkomststrategier och bättre kommunikation om lediga arbetstillfällen, inbegripet möjligheter till distansarbete och distansundervisning, som finns i regionen.

29. Man bör särskilt fokusera på ungdomars behov för att uppmanra dem att stanna kvar på landsbygden, genom att ge dem attraktiva möjligheter till utbildning, kompetenshöjning/omskolning och fortbildning, som tillhandahålls lokalt, så att de inte behöver flytta för studier (bl.a. genom distansstudier vid behov), samt genom att vidta åtgärder så att de kan flytta tillbaka till sin ursprungsort efter sin utbildning.

30. Kommittén anser att yrkesutbildningsutbudet samt möjligheterna till kompetenshöjning/omskolning på landsbygden bör moderniseras och anpassas till de globala konkurrensvillkoren och de lokala företagens behov, samt att mer ESF-medel bör tillhandahållas för yrkesutbildning i landsbygdsområden.

31. ReK upprepar uppmaningen till kommissionen och medlemsstaterna om att vara mer proaktiva när det gäller att uppmanra och underlätta kvinnors etablering på landsbygden, genom att främja verksamhet som gör det lättare för dem att förena yrkesliv och familjeliv⁽¹⁾ och utöka utbudet av omsorgs- och stödtjänster för barn och vårdberoende anhöriga.

Grön tillväxt

32. Landsbygdsområdena måste ta vara på möjligheterna att utveckla lokala energi- och livsmedelssystem och en starkare integration mellan landsbygd och stad.

33. Kommittén anser att det är oundgängligt att man förstärker kvinnors deltagande och ledarskap i lokala aktionsgrupper och nätverk för landsbygdsutveckling och erkänner att kvinnornas roll är avgörande för landsbygdsområdenas territoriella, ekonomiska och sociala utformning.

34. Kommittén välkomnar den europeiska gröna given och från jord till bord-strategin, och anser att de kan skapa arbetstillfällen och förhindra att ekonomiska utkomstmöjligheter försvinner från landsbygdsområden. Det krävs investeringar för att dra fördel av hållbara projekt som är lokalt ledda och inriktade på modeller för cirkulär ekonomi som använder produktionskedjorna på bästa sätt, och därigenom skapar arbetstillfällen och minskar koldioxidavtrycket.

35. ReK stöder en gemensam jordbrukspolitik som är hållbar på tre olika sätt – ekonomiskt, socialt och miljömässigt – och som genom sina miljöstandarder utgör ytterligare ett instrument för att tillämpa från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald samt för att kunna uppnå målen i den europeiska gröna given.

36. ReK rekommenderar att jordbrukare, boskapsuppfödare och skogsbrukare utbildas och får finansiering för att utforska möjligheter inom hållbar naturförvaltning och marknadsföringsalternativ för sina produkter, vilket kompletteras med verksamhet inom energi-, turist- och koldioxidlagringssektorerna och i lokala ekosystem. Inrättandet av kooperativ bör få mer stöd, för att sammanföra små producenter i alla sektorer.

Digital konnektivitet

37. En stor del av investeringarna på detta område har varit inriktade på tätbefolkade områden, men landsbygdsinvesteringar måste prioriteras för att se till att landsbygdsområdena har adekvat infrastruktur för digital konnektivitet, t.ex. digitala innovationsknutpunkter som underlättar distansundervisning, distansarbete, utrymme för företagande och utbildning i användning av ny teknik. Detta kommer till exempel att kunna bidra till främjandet och saluföringen av lokala produkter.

⁽¹⁾ EUT C 225, 27.7.2012, s. 174 och EUT C 207, 30.6.2017, s. 57.

38. Höghastighetsnät för telekommunikation är av avgörande betydelse för landsbygdens konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt, och insatser måste göras för att garantera samma kapacitet för alla regioner, i enlighet med målen inom ramen för 2020 års digitala agenda för Europa.

39. Genom faciliteten för återhämtning och resiliens med en budget på 560 miljarder euro bör man investera i mer och bättre konnektivitet och fokusera på att överbygga den digitala klyftan mellan landsbygds- och stadsområden.

40. Kommittén uppmanar till

— att erkänna tillgång till internet som en allmän rättighet på EU-nivå och behovet av att påskynda utvecklingen av höghastighetsinternet i landsbygdsområden,

— att stödja tillgång till finansiering för investeringar i bredbandsnät för småskaliga projekt,

— att erkänna behovet av att digitalisera offentliga tjänster, ge olika åldersgrupper utbildning i användningen av digital teknik och anpassa undervisningen till målgrupperna,

— att vidta åtgärder för att främja utbildning i, medvetenhet om och utveckling av IKT för små och medelstora företag,

— att underlätta för internetleverantörer att tillhandahålla täckning i alla områden.

Tillgång till tjänster

41. Landsbygdssamhällena har rätt till en grundläggande standard vad gäller tjänster, såsom hälso- och sjukvård (allmänläkare), möjlighet att få tillgång till post-, bank- och försäkringstjänster i landsbygdsområden, politiskt deltagande samt konst och kultur.

42. Kommittén noterar överlappningen mellan bristande tillgång till digital infrastruktur och bristande tillgång till tjänster och uppmanar medlemsstaterna att säkerställa en harmonisk tillgänglighet för alla samt företag i landsbygdsområden. Nav kan utvecklas för flera användningsområden, såsom distansundervisning, distansarbete, utbildning, hälso- och e-hälsocentrum, kaféer, postkontor, kreativa utrymmen, mobila fablabs och gemenskapscentrum.

43. ReK noterar behovet av hållbara/innovativa transportsystem för att möjliggöra tillgång till grundläggande tjänster och anser att dessa transportmedel är en förlängning av grundläggande offentliga tjänster från kommuner med stor befolkning till mindre kommuner på landsbygden.

Livskvalitet

44. Ekonomisk tillväxt och skapande av sysselsättning är viktiga frågor men de måste kompletteras med bl.a. ett tillräckligt utbud av tjänster, bostäder, utbildning, fortbildning, livslångt lärande och hälso- och sjukvårdssystem av god kvalitet för att se till att landsbygdsområdena inte bara är hållbara utan även attraktiva platser att leva på.

45. Kommittén välkomnar inrättandet av en interoperabel datainfrastruktur enligt kommissionens datastrategi av den 19 februari 2020, med specialiserade dataområden (t.ex. för rörlighet, miljö, jordbruk, offentliga förvaltningar, hälsa och energi), som bygger på infrastrukturen för rumsliga data i Europa enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG⁽²⁾ (Inspire) som en övergripande komponent, och därmed varaktigt och effektivt kan säkerställa offentliga och privata tjänster överallt på landsbygden.

46. Kommittén efterlyser en innovativ handlingsplan för att åtgärda bristen på transportförbindelser till landsbygds-, bergs- och öregioner och till de yttersta randområdena. ReK uppmanar till hållbar mobilitet för alla, genom att man främjar utvecklingen av nya, rena och alternativa transportsätt för människor och varor (el- eller vätgasdrivna fordon, bildelning och samåkning samt en kombination av olika slags tjänster för att sänka kostnaderna – efterfrågestyrda transporter).

47. ReK vill lyfta fram samarbeten mellan kommuner, kallade "ömsesidiga avtal mellan stad och landsbygd", som tar fasta på landsbygdsområdenas mångfald och syftar till att främja kopplingar mellan stad och landsbygd.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) (EUT L 108, 25.4.2007, s. 1).

48. Detta slags fysisk planering förutsätter bredare strategier som erkänner betydelsen av ett polycentriskt stadsnät för utvecklingen av områden med koppling till dessa storstadsområden, inklusive små och medelstora städer i närheten. Målet är att överbygga klyftan mellan stads- och landsbygdsområden genom att främja partnerskap som alla vinner på inom områden såsom miljö och energiomställning, ekonomisk utveckling, tjänstekvalitet och administrativ organisation, samt att överbygga klyftan mellan stads- och landsbygdsområden på ut- och utbildningsområdet.

49. Kommittén välkomnar resultaten av projektet SIMRA ⁽³⁾ (social innovation i marginaliserade landsbygdsområden), som har visat att social innovation kan vara av avgörande betydelse när det gäller att ta itu med utmaningar på landsbygden såsom utflyttning, diversifiering av landsbygdsföretag, klimatförändringar, förändrade livsstilar och omstrukturering av landsbygdsekonomierna.

50. ReK välkomnar de riktade ansökningsomgångarna i Horisont 2020 på grundval av utvecklingskedet för social innovation, och uppmanar till att genomföra denna förbättring för alla europeiska struktur- och investeringsfonder.

Smarta landsbygdsområden och byar

51. Kommittén välkomnar kommissionens initiativ "EU:s åtgärd för smarta byar", som är ett första steg mot ett erkännande av behovet av riktade åtgärder för att stödja ett uppsving för landsbygdsområdena som hållbara platser att bo, studera och arbeta på. Detta är dock inte tillräckligt.

52. I ReK:s yttrande om smarta byar uppmanar kommittén till att denna agenda ska integreras i all politik och alla finansieringsmöjligheter. Det handlar inte bara om att tillhandahålla bredband utan också om hur man kan hitta smarta sätt att utveckla energiförsörjning, tjänster till samhällena och en verklig ny revolution i fråga om att integrera inrättningar i landsbygdsområdena.

53. Kommittén välkomnar verktygslådan från det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling (ENRD) med åtgärder för landsbygdsutveckling som medlemsstaterna kan genomföra för att stödja smarta byar och därmed social innovation, bl. a. samarbete (i synnerhet Leader), kunskapsutbyte, nätverk för den gemensamma jordbrukspolitiken, etablering av unga entreprenörer, uppstarts företag och näringsverksamhet på landsbygden, investeringar osv. Det har dock också framhållits att det även finns ett behov av mer flexibla stödåtgärder för innovation inom annan verksamhet än jordbruk som är integrerade med och bidrar till den huvudsakliga verksamheten och som ger möjlighet att främja bioekonomin och dra nytta av lokalområdet på bästa sätt. Till detta hör, utöver stöd till etablering av företag, även möjligheten att stödja utvecklingen av företag utanför jordbrukssektorn. Detta bör föras in i artikel 69 i förordningen om strategiska planer inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

54. ReK anser att även medelstora städer på landsbygden bör få tillgång till finansiering för städer. Dessa städer är avgörande för landsbygden och utesluts ofta från program på grund av sin storlek.

55. Kommittén framhåller den positiva roll som det framtida Leader-programmet, flerfondsinitiativ för lokalt ledd utveckling (LLU) och andra gräsrotsinitiativ spelar.

56. I centrum för landsbygdsområdena står deras invånare och deras samhällen samt den miljö som de lever i. ReK anser att man genom EU:s politik för aktiv förvaltning och bevarande av landsbygden samt samarbete mellan programmen och politikområdena skulle kunna åstadkomma mer för att se till att landsbygdsområdena är utmärkta platser att leva, arbeta, bedriva verksamhet och bilda familj på.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽³⁾ <http://www.simra-h2020.eu/>.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Från jord till bord – den lokala och regionala dimensionen

(2021/C 37/04)

Föredragande: Guido MILANA (IT-PES), ledamot, kommunfullmäktige, Olevano Romano (storstadsområdet Rom)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén välkomnar varmt "från jord till bord"-strategin (nedan kallad "strategin"), som tillsammans med "EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030" ⁽¹⁾, står i centrum för den europeiska gröna given ⁽²⁾ och är avgörande för att göra Europa till den första klimatneutrala kontinenten senast 2050. De två strategierna måste hållas samman till fullo för att begränsa livsmedelssystemens inverkan på klimatet, en hållbar miljö och den biologiska mångfalden genom att man främjar markens hälsa, skyddet av pollinatörer, användningen av biologiska resurser för integrerad bekämpning, vattenresurserna och ekosystemen, samtidigt som säkra och hälsosamma livsmedel garanteras. Strategierna måste även bidra till att ta itu med problemet med avfolkningen av landsbygden. Livsmedelsberoende är lika strategiskt och förutsätter att produktionskapaciteten upprätthålls, och för detta krävs tillräckligt ekonomiskt stöd från EU-budgeten.
2. Kommittén betonar behovet av samstämmighet mellan de olika livsmedelsrelaterade sektorerna, såsom jordbruk, djuruppfödning, skogsskötsel, fiske och havsfrågor, samt miljö-, energi-, hälso-, konsument-, produktions-, sysselsättnings-, landsbygdsutvecklings- och skogspolitiken, genom flernivåstyrelse, så att åtgärder som man enats om på europeisk nivå kan främja genomförandet av strategin med sikte på ambitiösa och gemensamma reformmål. Lokalsamhällellenas och landsbygdsamhällellenas bidrag måste erkännas och integreras bättre i politiken. Det är avgörande att återkoppla regionernas kulturella identitet till ekosystemen.
3. Covid-19-pandemin har gjort oss ytterst medvetna om kopplingarna mellan vår hälsa, ekosystemen, leveranskedjorna, konsumtionsmönstren och planetens gränser. Den rådande pandemin är bara ett exempel: den ökade frekvensen av torka, översvämningar, skogsbränder och nya skadegörare påminner oss ständigt om att vårt livsmedelssystem är hotat och måste bli mer hållbart och motståndskraftigt samt kunna fungera under alla omständigheter och ge medborgarna tillräckligt med hälsosamma och adekvata livsmedel till rimliga priser.
4. Ett hållbart jordbruk kommer inte att kunna utvecklas om EU fortsätter att importera jordbruksprodukter som inte följer de europeiska produktionsnormerna till låga priser som konkurrerar med de europeiska produktionskedjorna på ett otillbörligt sätt, samt fortsätter att exportera sitt överskott till priser som underskrider produktionskostnaderna i Europa. Kommittén uppmanar till att omgående införa nya, mer rättvisa och mer solidariska, multilaterala regler så inte de europeiska jordbruksföretagens hållbarhet blir lidande. ReK hoppas att en sådan ny strategi inriktas på att stärka producenternas ekonomiska utsikter och kopplingarna mellan producenter och konsumenter, stöder livsmedelssystem som är diversifierade och alternativa eller kompletterande i förhållande till de konventionella produktionssystemen och syftar till en jämnare fördelning av värdet, så att de producenter som tillhandahåller högkvalitativa kollektiva nyttigheter och ekosystemtjänster får bättre ersättning.

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. Kommissionen uppmanas att konsekvent utnyttja befintliga indikatorer (t.ex. indikatorerna för målen för hållbar utveckling) för att övervaka framstegen mot målet att förena hållbar livsmedelsproduktion, ekosystemtjänster och rättvisa ekonomiska utsikter för jordbrukare och arbetstagare inom olika politikområden. Nya indikatorer bör bara införas på områden som hittills inte har kartlagts i tillräcklig utsträckning. ReK efterlyser ett aktivt deltagande av alla aktörer i livsmedelssystemet i övervakningen och utvärderingen av genomförandet av strategin.

6. ReK hoppas att regionernas och städernas roll som viktiga aktörer i livsmedelsomställningen kommer att erkännas och stödjas. Vid sidan av sina övriga uppgifter utgör Europeiska regionkommittén en kunskapsbank om europeiska städers och regioners praxis och kan därför vara en viktig mellanhand för kommunikation och ömsesidigt lärande mellan förvaltningsnivåer. I genomförandet och fastställandet av nästa gemensamma jordbrukspolitik måste de europeiska regionerna kunna fortsätta spela sin roll som förvaltande myndigheter för att följa de omställningar som "från jord till bord"-strategin ligger till grund för på en så lokal nivå som möjligt och kunna förvissa sig om att de framtida strategiska planerna tillgodoser de lokala behoven. Det torde därför vara avgörande att de strategiska planernas första pelare regionaliseras för att miljösystemen ska kunna bli viktiga instrument för att stödja genomförandet av strategin i enlighet med varje regions särskilda behov.

Stöd till producenter, främjande av korta och öppna leveranskedjor

7. Kommittén rekommenderar att man bättre övervakar tendenserna till koncentration av marken till förmån för jordbruksindustrin, de ökade markpriserna, övergivandet av mark i avlägset belägna områden och den därav följande förlusten av jordbruksmark för små och medelstora producenter och nya jordbrukare. ReK rekommenderar därför ändringar i de befintliga instrumenten inom den gemensamma jordbrukspolitiken, såsom en eventuell begränsning av direktstödet per jordbruksföretag, i syfte att underlätta tillgången till jordbruksmark för ett lokalt och småskaligt/medelstort jordbruk samt nya agroekologiska jordbrukare, enskilt eller i sammanslutning, så att inte de aktiva jordbrukarna blir färre. ReK rekommenderar att balansen mellan ekonomi och ekologi ska bibehållas i den gemensamma jordbrukspolitiken och uppmanar också till användning av återvunnet vatten för konstbevattning i områden med underskott och till främjandet av skogsjordbruk.

8. ReK välkomnar kommissionens plan på en förstärkning av det ekologiska jordbruket och viljan att, på grundval av en föregående konsekvensanalys, se till att minst 25 % av EU:s jordbruksareal avsätts för detta senast 2030, och en betydande ökning av det ekologiska vattenbruket. Vi uppmanar även kommissionen att bedöma andra odlings- och produktionssystem med liknande miljöfördelar. I detta avseende rekommenderar vi att man beaktar och stöder den lokala och regionala politikens roll som ett sätt att bevara och öka arealerna för ekologisk produktion, precisionsproduktion och integrerad produktion, där man ser till att bevara miljöresurserna, med program såsom lokal livsmedelspolitik (inbegripet biodistrikt, ekoregioner och bioregioner⁽³⁾) och utbildningar. Vi hoppas att omställningen inom den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att ligga i linje med utvecklingen av konsumtionen av ekologiska produkter. Vidare efterlyses åtgärder för att stödja struktureringen av hela den ekologiska sektorn och inte bara produktionsutvecklingen, i syfte att bevara det mervärde som är kopplat till denna produktions- och bearbetningsmetod i olika regioner, inklusive incitament för anslag till vattennät så att de ekologiska producenterna tillhandahålls ett vatten som uppfyller kraven.

9. Kommittén uppmanar till att lägga större tonvikt vid korta leveranskedjor och erkänna mångfalden av produktionssystem i Europa, inklusive alternativa produktionssystem, som syftar till att främja lokal/regional produktion, bearbetning och saluföring och som bygger på näringsmässig kvalitet, djurskydd och miljöskydd. ReK efterlyser en europeisk ram för att främja och stärka korta leveranskedjor med utgångspunkt i innovativ och framgångsrik lokal praxis. Vi uppmanar till att underlätta stöd till kollektiva lokala och regionala projekt som omfattar bearbetningsföretag, lokala myndigheter, jord- och skogsbruksföretag, handlare och lokala konsumenter för att utveckla ett lokalt livsmedelsutbud. Vidare efterlyser vi stöd till diversifiering av den lokala/regionala produktionen och bearbetningen och till utveckling av nya sektorer (såsom vegetabiliskt protein, i synnerhet baljväxter, och kvalitetssektorer såsom bär och nötter) som även bidrar till utnyttjandet av sekundära leveranskedjor med sekundära flöden och avfallsflöden i syfte att skapa mervärde i de olika länkarna i livsmedelskedjan. Man bör också bedöma möjligheten att införa en certifiering för hållbar produktion som omfattar förvaltningen av vatten och mark. I detta sammanhang påpekar ReK att begrepp såsom lokal och regional bör ses mot bakgrund av den berörda produkten. Utgångspunkten är produktens låga ekologiskt fotavtryck, undvikande av onödiga transporter och ett bättre förhållande mellan producent och konsument.

⁽³⁾ Ett exempel är BioRegio Bayern 2012, vars mål är att uppnå 30 % ekologiskt odlad areal senast 2030 (källa: "The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable", studie beställd av ReK).

10. ReK erkänner att produktionen, bearbetningen, förpackningen och transporten av livsmedel samt detaljhandeln med dessa bidrar till luft-, mark- och vattenföroreningarna samt utsläppen av växthusgaser, utöver att ha en stor inverkan på den biologiska mångfalden, och hoppas därför att sekundära flöden ska utnyttjas med sikte på en cirkulär ekonomisk modell. I likhet med kommissionen anser vi att följande åtgärder är nödvändiga:

- a) Att minska den totala användningen av och risken med kemiska bekämpningsmedel med 50 % och minska användningen av bekämpningsmedel med hög risk (*) med 50 % fram till 2030, samtidigt som jordbrukarna erbjuds faktiska alternativ, som inte begränsar deras produktivitet, till bekämpningsmedel och odlingsmetoder och mer resurser avsätts till forskning på området och marknadstillträdet påskyndas.
- b) Att minska näringsförlusterna med minst 50 %, utan att detta innebär att markens bördighet försämras.
- c) Att minska användningen av gödselmedel med minst 20 % fram till 2030.
- d) Att minska försäljningen av antimikrobiella medel till produktionsdjur och vattenbruk med 50 % fram till 2030.
- e) Att fortsätta att minska utsläppen av växthusgaser från jordbruk och markanvändning, särskilt av dikväveoxid och metan, varav det sistnämnda bl.a. kommer från djuruppfödningssektorn och användningen av myrmark för jordbruksändamål, för att ge ett lämpligt bidrag till den process som fastställs i den europeiska klimatlagen. I detta syfte uppmanas kommissionen att så snart som möjligt offentliggöra en klimatmålsplan för 2030, som syftar till att höja målet om minskade utsläpp av växthusgaser till minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer (°), genom att en konsekvent plan med tillräckliga finansiella åtaganden genomförs.
- f) Att öka gräsmarkerna och produktionen av proteinfoder i EU genom att minska mängden importerat foder och protein som inte uppfyller de europeiska klimat- och miljöstandarderna.

11. Kommissionen måste i det fortsatta arbetet redovisa konsekvensanalyser för hur de siffermål som ska utformas. Det är viktigt att länder med hög förbrukning av antibiotika, kemiska växtskyddsmedel och växtnäring får ett större beting att minska sin förbrukning än de länder som redan har en låg användning.

12. ReK föreslår att man genomför öppna och kommunicerbara konsekvensbedömningar för att övervaka de mål som uppnås på medellång sikt och omförhandla nödvändiga justeringar i samråd med medlemsstaterna, de lokala och regionala myndigheterna samt aktörerna inom jordbruksindustrin.

13. Kommittén rekommenderar strängare åtgärder mot den intensiva industriella uppfödningens miljöpåverkan. Den officiellt certifierade djurskyddsmärkning som övervägs i strategin bör göras obligatorisk på EU-nivå. Kommittén rekommenderar en tydlig och obligatorisk märkning som anger djurhållningsmetod och omfattar djurets livscykel, så att producenter som förbättrar sina metoder uppmärksammas och konsumenter kan välja produkter efter sina önskemål. ReK föreslår en successiv och planerad minskning av burhållningen i hela EU, bl.a. genom gränser för djurtätheten på de berörda jordbruksföretagen och stöd till extensiv djurhållning inom vattenbruket. Ett högsta gränsvärde för djurtätheten på gården bör utgöra ett villkor för att få stöd från den gemensamma jordbrukspolitikens, och villkorligheten inom den gemensamma jordbrukspolitikens när det gäller lagstiftningen om djurskydd bör stärkas.

14. De nya miljösystemen bör tillhandahålla ett rimligt, obligatoriskt, effektivt och alltmer betydande finansieringsflöde för att främja jord- och skogsbrukares hållbara produktionsmetoder som avsevärt förbättrar bland annat koldioxidbindningen ("carbon farming") och den biologiska mångfalden. Kommittén erinrar emellertid om att åtgärderna för miljö- och klimatvänligt jordbruk i den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare har visat sig vara de tveklöst effektivaste miljöanpassningsåtgärderna i den gemensamma jordbrukspolitikens, vilket beror på den nedifrån och upp-strategi som används för fastställandet av dessa åtgärder vid regionaliserad förvaltning. ReK anser därför att man bör utnyttja möjligheterna till omfördelningar från den första till den andra pelaren inom den gemensamma jordbrukspolitikens och att de regionala myndigheterna måste delta i fastställandet av miljösystemen på såväl europeisk som nationell nivå, i syfte att säkerställa ökad samstämmighet och komplementaritet mellan miljösystemen och åtgärderna för miljö- och klimatvänligt

(*) Dvs. växtskyddsmedel som innehåller verksamma ämnen som uppfyller uteslutningskriterierna enligt punkterna 3.6.2–3.6.5 och 3.8.2 i bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 (EUT L 309, 24.11.2009, s. 1) eller som betraktas som kandidatämnen för substitution enligt kriterierna i punkt 4 i den bilagan.

(°) Samma uppmaning gjordes i yttrandet "En europeisk klimatlag: om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet" [COR-2020-01361 – föredragande: Juan Moreno Bonilla (EPP-ES)] (EUT C 324, 1.10.2020, s. 58).

jordbruk samt ökad hänsyn till de regionala behoven. ReK rekommenderar dessutom att man stöder extensiva uppfödningssystem med lägre miljöpåverkan. I en balans mellan miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet måste jordbrukarna kunna kompenseras med europeiska och nationella medel för merkostnaderna i samband med jordbruksproduktionen.

15. Parallellt med förändringarna inom jordbrukssektorn är det nödvändigt att påskynda övergången till hållbar fiskproduktion. ReK rekommenderar åtgärder för att skydda och stärka de småskaliga fiskarna, till exempel de som fiskar med hållbara metoder i de yttersta randområdena, och bekämpa intensiv odling i kassar, olagligt industriellt fiske och överfiske, bl.a. genom att införa lämpligare åtgärder vid översynen av den gemensamma fiskeripolitiken och i handelsavtalen.

16. Kommittén uppmanar till att utarbeta förslag som syftar till att upprätta en havs- och kustområdesplanering samt till att inrätta ett nätverk av områden där allt fiske är förbjudet under en tillräckligt lång tidsperiod i syfte att på ett mer ändamålsenligt sätt uppnå målen om balans mellan utnyttjandet av fiskeresurserna och havets kapacitet att återskapa dem. ReK anser också att insatserna bör inriktas på att göra fiskeriförvaltningsplanerna i de miljömässigt sett mest sårbara områdena mer effektiva.

Livsmedelsmiljö, kamp mot fetma, främjande av en ansvarsfull och kritisk konsumtion

17. Kommittén upprepar att konsumenternas kostval och kostvanor är viktiga som en grundläggande drivkraft för förändring av livsmedelssystemet. ReK stöder kommissionens avsikt att underlätta övergången till hälsosamma och hållbara kostvanor, i linje med mål 12 i Agenda 2030 för hållbar utveckling ⁽⁶⁾. Vi uppmanar därför kommissionen att genomföra ett sammanhängande och målinriktat åtgärdsprogram för att främja medelhavskosten, som har konstaterats vara en hälsosam kost, liksom hälsosamma kostvanor med mer vegetabilier och en lämplig och ansvarsfull konsumtion av fett och socker.

18. ReK uppmanar kommissionen att fastställa lämpligare system för näringsvärdesmärkning av livsmedel, som är överenskomna på europeisk nivå och bygger på de senaste vetenskapliga forskningsrönen. Vi uppmanar kommissionen att undersöka möjligheten att inrätta en europeisk databas om näringsvärden och genomföra ett europeiskt program för näringsvärdesmärkning. För att stimulera en medveten konsumtion bör målet vara att tillhandahålla öppen, fullständig och tydlig information om den näringsmässiga kvaliteten, med beaktande av produkternas ursprung, transporternas miljöpåverkan samt produktionssätten.

19. Kommittén understryker också vikten av att gå längre än åtgärder för informativ märkning, genom utbildning, incitament och strukturella åtgärder som syftar till en kritisk och ansvarsfull konsumtion och främjar hälsosamma livsmedelsmiljöer som är tillgängliga för alla. ReK rekommenderar därför informationskampanjer och utbildningsprogram om hälsosamma kostvanor och kost som är rik på vegetabilier och fibrer. Vi stöder antagandet av skatteincitament som uppmuntrar konsumenterna att välja en hälsosam och hållbar kost. Vi uppmuntrar dessutom till åtgärder för att avskräcka livsmedelsindustrin från att saluföra och göra reklam för starkt bearbetade och ohälsosamma livsmedel som är rika på socker, salt och mättade fetter.

20. ReK stöder åtgärder för att se till att livsmedelspriserna återspeglar de verkliga miljömässiga och sociala kostnaderna och att primärproducenter erhåller skälig ersättning för sitt arbete. Vi uppmanar därför kommissionen att med medlemsstaterna diskutera åtgärder för att begränsa bearbetningsföretagens och detaljhandels köpkraft samt stärka primärproducenternas förhandlingsposition med tanke på de vetenskapligt bevisade miljö- och folkhälsokostnaderna. Om ett skäligt pris för produkterna kräver ett högre pris för konsumenterna anser ReK att detta är godtagbart ⁽⁷⁾.

21. Kommittén uppmanar kommissionen att göra rätten till mat till en av pelarna i genomförandet av strategin. Man bör därför arbeta tillsammans med medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna i riktning mot åtgärder på kort till medellång sikt (t.ex. genom ekonomiskt stöd) och lång sikt (strukturell socialpolitik) för att främja de mest utsatta gruppernas tillgång till ett mer hållbart och hälsosamt livsmedelssystem, i syfte att bidra till kampen mot fetma och undernäring. Kommittén efterlyser en europeisk handlingsplan mot barnfetma och undernäring hos barn för perioden efter 2020. Kommittén understryker att tillgång till hälsosamma livsmedel till överkomliga priser bör stödjas, helst genom direkt socialpolitik och direkta sociala åtgärder, samtidigt som skäliga produktpriser säkerställs för jordbrukare och arbetstagare.

⁽⁶⁾ Hållbarhetsmål 12: Hållbar konsumtion och produktion.

⁽⁷⁾ Se till exempel Willet, W., et al. (2019). "Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems". The Lancet Commissions, 393 (1170), s. 447–492. Se även Howard, P. et al. "Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry". MIT Press, 2019.

Hållbar offentlig upphandling, grön livsmedelsupphandling, utbildningsprogram

22. ReK anser att man bör fästa mer uppmärksamhet vid den roll som grön offentlig upphandling och grön livsmedelsupphandling spelar för att stödja hälsosamma och hållbara kostvanor samt stärka och främja ett lokalt jordbruk som bygger på regionala särdrag, i syfte att garantera marknadsandelar för lokala och regionala producenter⁽⁸⁾.

23. ReK efterlyser mer flexibla kriterier för införandet av lokala och regionala produkter i offentlig upphandling, i synnerhet genom att man antar principen om närproducerat i skolmatsalar. Vi rekommenderar vidare ett effektivt rådgivningssystem eller en förenklad europeisk vägledning för att ge de offentliga myndigheterna tydliga riktlinjer för hur de kan införa kriterier för bättre hållbarhet.

24. Kommittén stöder kommissionen när det gäller att uppmuntra medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att genomföra utbildningsprogram om jordbruk, livsmedel, miljö och klimat i skolorna. Det är nämligen mycket viktigt att uppmuntra till kritisk konsumtion och att bibringa den yngre generationen och de mest utsatta grupperna utbildning i jordbruk, livsmedelskultur och miljömedvetenhet.

Minskning och förebyggande av svinn, främjande av en cirkulär ekonomi

25. Kommittén uppmanar kommissionen att lägga fram ambitiös lagstiftning och bindande mål för att förebygga och minska livsmedelsslöseriet. ReK hoppas att kommissionen håller fast vid det bindande målet om att halvera livsmedelsslöseriet till 2030, på grundval av det arbete som utförts i samarbete med EU-plattformen om livsmedelsförkluster och livsmedelsslöseri. Kommittén uppmanar kommissionen att fästa stor uppmärksamhet på det mycket viktiga stöd som ska tillhandahållas de yttre randområdena för att öka cirkulariteten i ekonomin och förbättra omhändertagandet, återvinningen och återanvändningen av rester och biprodukter från livsmedels- och fiskerisektorerna.

26. ReK rekommenderar en helhetssyn på livsmedelskedjan, med åtgärder för att begränsa svinnet såväl uppströms (i primärproduktionen) och under bearbetningen som under transporter och saluföringen av livsmedel samt i samband med konsumtionen av dessa såväl i som utanför hemmet. Vi föreslår att livsmedelsbutikerna ges incitament att lagra produkter på ett mer ändamålsenligt sätt och att man inför åtgärder för att beskatta livsmedelsbutikerna för en ineffektiv användning av överskott. ReK välkomnar initiativet i några medlemsstater beträffande obligatoriska donationer av överskott.

27. ReK efterlyser lämpligare information om utgångsdatum på livsmedelsetiketter, genom en bedömning av både "bäst före-dag" och "sista förbrukningsdag". Informations- och konsumentupplysningskampanjer för att uppmuntra beteenden som begränsar livsmedelsslöseriet är också viktiga. Vi rekommenderar även en nedifrån och upp-strategi som syftar till att öka kunskapen om och stärka innovationer och god praxis som håller på att växa fram i många städer och regioner.

28. Kommittén stöder införandet av åtgärder för att främja spridningen av produktionsmodeller och modeller för territoriell utveckling som bygger på "nollavfall", återanvändning och cirkulär ekonomi längs hela kedjan, även vad gäller plast. Offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg genom vilket lokala och regionala myndigheter kan fastställa standarder och styra marknaden mot mer hållbara och lokala produkter och tjänster. Vi föreslår en nedifrån och upp-strategi, med program för att stimulera goda åtgärder för cirkularitet som omfattar stadsområden, stadsnära områden, landsbygdsområden och de yttersta randområdena⁽⁹⁾.

Internationell handel, solidaritet och hållbar utveckling i tredjeländer

29. Det är nödvändigt att anta en övergripande strategi för övergången till hållbara livsmedelssystem genom samarbete med tredjeländer och internationell handelspolitik. EU, som är världens största importör och exportör av livsmedel, har ökat sitt beroende av tredjeländer och har hittills fört en handelspolitik som står i strid med dess sociala och miljömässiga mål. Kommittén uppmanar kommissionen att aktivt söka efter lösningar på detta område, särskilt beträffande reglerna för den internationella handeln med jordbruksprodukter, prisutvecklingen på EU:s marknader och de internationella marknaderna samt en hållbar balans mellan efterfrågan och produktion i sektorerna för kött och mejerivaror.

⁽⁸⁾ I detta sammanhang påminner kommittén om och betonar punkt 19 i resolution om hållbara livsmedel (EUT C 313, 22.9.2015, s. 5) – "Kommittén rekommenderar att de olika parter som berörs av hållbar produktion och ansvarsfull konsumtion [...] informeras om möjligheterna att använda hållbarhetskriterier i sina anbudsinfordringar [...] –", som antogs vid den 113:e plenarsessionen i juli 2015.

⁽⁹⁾ Ett exempel är kommunen Maribor i Slovenien, där man finner synergier mellan stad och landsbygd genom omvandling av organiskt avfall till gödselmedel (källa: "The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable", studie beställd av ReK).

30. Handelsavtalen måste bedömas med beaktande av målet om minskade växthusgasutsläpp och bygga på begreppet hållbar utveckling. ReK uppmanar till att stärka kapitlen om hållbart skogsbruk och kampen mot avskogning, djurskydd samt kampen mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna⁽¹⁰⁾.

31. En handelspolitik som inte säkerställer att marknader i tredjeländer uppfyller de höga europeiska normerna i fråga om hållbarhet och livsmedelssäkerhet kan allvarligt undergräva den inre marknaden och äventyra jordbrukssektorn. Kommittén ser de europeiska handelsavtalen som ett stöd för att garantera lika villkor på den inre marknaden och marknader i tredjeländer, trygga de europeiska jordbrukarnas konkurrenskraft och garantera en rimlig avkastning. Kommittén kräver att man med tredjeländer ska förhandla fram strikt ömsesidighet i fråga om produktionsstandarder, varvid samma växt- och miljöskyddsbestämmelser ska gälla och i förekommande fall lokala primärprodukter identifieras, och stärka kontrollen av produkter vid införseln till den europeiska inre marknaden. Vi stöder en gränsskatt på koldioxid som hindrar företag i EU från att flytta sin produktion till länder med mindre stränga miljöstandarder.

Styrning, genomförande, övervakning

32. Kommittén rekommenderar att den framtida gemensamma jordbrukspolitiken, den gemensamma fiskeripolitiken, de operativa programmen och de nationella strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken konsekvent riktas in på målen i den europeiska gröna given, i synnerhet inom ramen för "från jord till bord"-strategin och strategin för biologisk mångfald 2030. I detta avseende anser ReK att gemensamma kvantifierbara och mätbara europeiska mål för de nationella strategiska planerna bör införas i förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken. ReK föreslår att man inför tydliga effektindikatorer för att fastställa mål och följa resultaten. Regionerna bör spela en framträdande roll i styrningen av de strategiska planerna, särskilt när det gäller den andra pelaren. Vi hoppas att ett territoriellt och regionalt synsätt inte kommer att saknas i reformplanerna för den gemensamma jordbrukspolitiken.

33. ReK beklagar att den andel av den fleråriga budgetramen för 2021–2027 som avsatts för den gemensamma jordbrukspolitiken i Europeiska rådets ståndpunkt från juli har minskat med 6,4 % jämfört med den innevarande perioden. Ambitiösa mål för att genomföra en grön omställning inom den europeiska jordbruksproduktionen bör gå hand i hand med en ambitiös budget för den gemensamma jordbrukspolitiken, särskilt för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Kommittén beklagar dessutom att insatserna för att reformera den gemensamma jordbrukspolitiken i riktning mot ett större fokus på det allmänna bästa, hållbarhet och skydd av resurser ännu inte på ett tydligare sätt har kommit till uttryck i förslagen till förordningar och att effekterna av de tillvägagångssätt som valts kommer att dröja avsevärt på grund av de långa övergångsperioderna.

34. ReK välkomnar avsikten att involvera alla aktörer i livsmedelssystemet, utan att glömma det civila samhället och företrädarna för lokala och regionala myndigheter, i genomförandet och i övervakningen av strategin. I strategin måste man införa horisontella system för flernivåstyrelse som kan skapa ett gemensamt synsätt mellan kommissionens berörda generaldirektorat. Vi hoppas att man ska ta sådana deltagandebaserade modeller som de livsmedelspolitiska råd som har inrättats i många lokala och regionala myndigheter till förebild.

35. Kommissionen bör inleda ett nära samarbete inte bara med Europaparlamentet utan även med Europeiska regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén när det gäller att genomföra och övervaka de båda strategierna.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

⁽¹⁰⁾ Samma uppmaning gjordes i yttrandet "Intensifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar" [COR-2019-04601 – föredragande: Roby Biwer (PES-LU)] (EUT C 324, 1.10.2020, s. 48).

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Översyn av den ekonomiska styrningen

(2021/C 37/05)

Föredragande:	Elio DI RUPO (BE-PES), ministerpresident, Vallonska regeringen
Referensdokument:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Översyn av den ekonomiska styrningen COM(2020) 55 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. ReK välkomnar kommissionens meddelande "Översyn av den ekonomiska styrningen" av den 5 februari 2020 och kommissionens vilja att reformera de ekonomiska och finanspolitiska reglerna.
2. Kommittén ser också positivt på att kommissionen den 20 mars lade fram ett förslag om att för första gången i euroområdet historia aktivera den nuvarande stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul, i syfte att stärka de budgetpolitiska nödgärderna med anledning av covid-19-pandemin.
3. Denna undantagsklausul bör fortsätta att tillämpas så länge de finansiella och budgetmässiga konsekvenserna av covid-19-krisen, både vad gäller medlemsstaternas underskott och skulder, inte är fullt kända. Samma logik bör tillämpas när det gäller ett eventuellt gradvist upphävande av den tillfälliga ramen för statligt stöd på EU-nivå, som endast bör övervägas när den makroekonomiska situationen har stabiliserats och efter att kommissionen, rådet och Europaparlamentet har diskuterat sina olika ståndpunkter.
4. ReK betonar även att pandemin enligt Världshälsoorganisationen mycket väl kan fortsätta under de kommande två åren och att effektiva vacciner eller läkemedel sannolikt inte kommer ha tagits fram förrän någon gång under 2021.
5. Vi noterar vidare att det ekonomiska och finansiella läget har förändrats markant sedan den senaste reformen av stabilitets- och tillväxtpakten 2013, även om vi bortser från de socioekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin. Räntorna ligger nämligen på en historiskt låg nivå och den faktiska kostnaden för offentlig upplåning är i många länder negativ – medan genomsnittet i euroområdet i början av årtiondet låg på cirka 3 %.
6. Vi anser därför att kommissionen bör göra en ny fullständig och djupgående bedömning av situationen i varje medlemsstat och se över utkastet till översyn av den ekonomiska styrningen.
7. ReK betonar att EU:s ram för ekonomisk styrning har stor inverkan på alla förvaltningsnivåer, särskilt på de lokala och regionala myndigheterna, som ansvarar för nästan en tredjedel av de offentliga utgifterna och mer än hälften av de offentliga investeringarna i EU som helhet, med stora variationer mellan medlemsstaterna ⁽¹⁾.
8. Stabilitets- och tillväxtpakten och de andra komponenterna i EU:s nuvarande ram för ekonomisk styrning har för närvarande fyra huvudsakliga brister – i) Procykliska effekter: En medlemsstat som befinner sig i recession kan tvingas att minska sina utgifter med risk för att ytterligare fördjupa recessionen, detta trots den flexibilitet i förhållande till konjunkturen som anges i tolkningsmeddelandet från 2015 ⁽²⁾, men som är otillräcklig. Denna procyklikalitet har gjort sig särskilt kännbar i de offentliga investeringarna, som alltför ofta fungerat som en åtstrammingspolitisk justeringsvariabel. ii) Komplexitet: Flera olika mål, flexibilitet, undantag, undantagsklausuler och olika situationer att beakta har resulterat i en överdrivet komplex och teknisk ram, som dessutom vilar på indikatorer som inte är direkt observerbara, såsom det strukturella underskottet och produktionsgapet. iii) Ineffektivitet: Även om de alltför stora underskotten nästan hade

⁽¹⁾ Eurostats siffror för 2018, koderna TEC00023 och TEC00022.

⁽²⁾ Meddelande från kommissionen (2015) – "Att på bästa sätt utnyttja flexibiliteten inom stabilitets- och tillväxtpaktens befintliga regler", ref: COM(2015) 12 final.

försvunnit 2018 utvecklades skuldsättningen på ett desto mindre gynnsamt sätt, till och med före de finanspolitiska effekterna av covid-19-krisen 2020. Antalet medlemsstater som överskred gränsen på 60 % ökade från 9 år 2008 till 14 år 2018 ⁽³⁾. Att tillämpa ekonomiska straffåtgärder vore inte trovärdigt med tanke på hur kontraproduktivt det skulle vara. iv) Avsaknad av transparens och legitimitet: Den komplexitet och de tekniska snårigheter som omgärdar ramen för ekonomisk styrning gör den otydlig. Varken Europaparlamentet, de lokala och regionala myndigheterna, det civila samhället eller andra berörda aktörer är egentligen delaktiga. Med den nuvarande ramen skapas heller inte något samband mellan förvaltningsnivåernas respektive ansvarsområden när stabilitets- och tillväxtpakten genomförs; det är bara det nationella kollektiva ansvaret som beaktas, oavsett hur effektiv budgetförvaltningen är på de olika nivåerna. Dessa strukturella brister i den befintliga ramen, som ger upphov till oönskade effekter och bristande effektivitet, har allvarligt skadat ramens legitimitet, särskilt i de medlemsstater som drabbats hårdast av krisen inom euroområdet och som är föremål för villkorade åtgärder, vilket har gett näring åt ett avståndstagande till EU och en flykt till politiska ytterligheter.

9. I linje med kommissionens slutsatser i meddelandet påpekar ReK att sex- och tvåpacksreformerna har lett till en närmare samordning av budgetpolitiken i euroområdet. Den stärkta övervakningsramen har tjänat som grund för medlemsstaternas konsolidering av sina budgetstrukturer, även om unionen före covid-19-utbrottet fortfarande led av mycket stora territoriella och sociala skillnader.

10. ReK välkomnar framgångarna med de sociala obligationer som kommissionen utfärdade den 17 oktober 2020 i syfte att finansiera tillfälligt stöd till ett värde av 100 miljarder euro för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE), som finns tillgängligt till och med 31 december 2022 i form av lån till de medlemsstater som behöver mobilisera omfattande finansiella medel för att bekämpa covid-19-pandemins negativa ekonomiska och sociala konsekvenser på sitt territorium. ReK anser att SURE-programmet, om det har en varaktigt positiv inverkan, skulle kunna bana väg för inrättandet av ett europeiskt system för arbetslöshetsåterförsäkring.

Indikatorer

11. Nationella regeringar och regionala och lokala myndigheter, såväl som medborgarna, bör tydligt kunna förstå vilka regler som ska tillämpas. Därför måste de tillämpliga reglerna baseras på indikatorer som är direkt kontrollerbara och som inbegriper en konjunkturrensad konjunkturskyl stabilisering.

12. ReK anser dessutom att den ekonomiska styrningen måste bygga på en jämvikt mellan indikatorer för budgetdisciplin och icke-budgetmässiga indikatorer. I linje med förfarandet vid makroekonomiska obalanser, som omfattar mer diversifierade indikatorer, bl.a. arbetslöshetsciffror, måste därför en reformerad ekonomisk styrning ta hänsyn till det ökade behovet av investeringar och offentliga utgifter som krävs ⁽⁴⁾ för att stödja omställningen inom nyckelsektorer såsom hälso- och sjukvård, livsmedel, transporter, digital teknik och energi, inklusive en förbättring av byggnaders energieffektivitet, varav en del kommer att behöva täckas av de nationella budgetarna, för att komplettera privat finansiering och EU-finansiering. Att man anpassar ekonomin till de pågående klimatförändringarna eller kompenserar för de sociala konsekvenserna av höjda koldioxidskatter innebär också ett tryck på de offentliga utgifterna.

13. ReK instämmer även i kritiken mot användningen av indikatorn "potentiell BNP", det vill säga den produktionspotential som kan uppnås om man fullt ut utnyttjar det produktiva kapitalet och arbetskraftsutbudet, utan att detta skapar inflationstryck. Denna indikator tar nämligen varken hänsyn till energi som en faktor i produktionen, inbegripet risken för att det produktiva kapitalet föråldras i förtid på grund av begränsningar vad gäller användningen av kolbaserad energi, eller till de fysiska begränsningarna av den mänskliga verksamhetens utveckling.

14. Kommittén efterlyser också en ombalansering, så att större hänsyn tas till intäkterna. Att skära ned utgifterna inom det sociala området, utbildningssektorn samt hälso- och sjukvårdssektorn ses ofta som det enklaste sättet att minska skulderna på kort sikt. En samordnad skattepolitik och åtgärder mot skattebedrägeri kan dock avsevärt minska trycket på de offentliga budgetarna. Enbart de förluster som följer av momsbedrägerier uppgår till 147 miljarder euro ⁽⁵⁾ årligen, medan summan av underskotten i alla EU:s medlemsstater uppgick till 109 miljarder euro 2018.

15. ReK betonar behovet av bättre samordning av medlemsstaternas ekonomiska politik för att kunna minska de cykliska skillnaderna och konvergensskillnaderna. Kommittén stöder därför också kommissionens ambition att återställa jämvikten mellan medlemsstaterna i fråga om överskott och underskott. Medlemsstater med överskott i bytesbalansen bör föra en mer expansiv politik för att stimulera den inhemska efterfrågan, medan medlemsstater med strukturella obalanser som beror på låg produktivitet och konkurrenskraft bör öka sina investeringar i syfte att modernisera den produktiva verksamheten. Samtliga medlemsstater bör dessutom öka sina investeringar i utbildning, forskning och utveckling, som för närvarande är otillräckliga för att säkerställa den europeiska ekonomins konkurrenskraft.

⁽³⁾ Eurostat, kod TEINA225.

⁽⁴⁾ 260 miljarder euro per år (ca 1,7 % av EU:s BNP) enligt kommissionens beräkningar.

⁽⁵⁾ COM(2019) 8 final "Mot ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik", s. 4.

16. Kommittén föreslår än en gång att förfarandet vid makroekonomiska obalanser utvidgas till att omfatta hjälpindikatorer som rör regionala skillnader. ReK anser att förfarandet skulle kunna ta större hänsyn till framsteg i genomförandet av FN:s 17 mål för hållbar utveckling, som omfattar inte bara miljöskydd utan även sociala, ekonomiska och styrningsrelaterade kriterier.

Offentliga investeringar och den gyllene regeln

17. ReK menar att den europeiska ramen för ekonomisk styrning delvis är orsaken till det kraftiga fall i de offentliga investeringarna som inträffade efter krisen i euroområdet, eftersom den inte tar tillräcklig hänsyn till skillnaden mellan löpande utgifter och investeringsutgifter. Mellan 2009 och 2018 minskade de offentliga investeringarna i EU som helhet med 20 % som andel av BNP. De lokala och regionala myndigheternas investeringar minskade med nästan 25 %, och med 40 % eller mer i vissa av de medlemsstater som drabbades hårdast av krisen ⁽⁶⁾.

18. ReK påminner om att den europeiska finanspolitiska nämnden har konstaterat att stater med stora offentliga investeringar har tenderat att minska dem avsevärt i samband med förfarandet vid alltför stora underskott ⁽⁷⁾, att kommissionen själv har noterat att den finanspolitiska ramen inte har hindrat nedgången i investeringarna eller gjort de offentliga finanserna mer tillväxtfrämjande, samt att varken "investeringsklausulen" i stabilitets- och tillväxtpakten eller artikel 126.3 i EUF-fördraget (där det fastställs att kommissionen även ska beakta huruvida den offentliga sektorns underskott överstiger utgifterna för de offentliga investeringarna för att bedöma om kraven för att inleda förfarandet vid alltför stora underskott är uppfyllda) verkar ha haft någon betydande påverkan ⁽⁸⁾.

19. ReK betonar att kommittén redan i sitt yttrande om tolkningsmeddelandet från 2015 om denna fråga ⁽⁹⁾ ansåg att den flexibilitet som fanns inom stabilitets- och tillväxtpakten var alltför restriktiv och begränsad för att få några verkliga positiva effekter på de offentliga investeringarna.

20. Kommittén anser att riktade offentliga investeringar av hög kvalitet, som bygger på en territoriell konsekvensbedömning och sund ekonomisk analys vad gäller valuta för pengarna för de offentliga utgifterna, måste vara konkracykliska för att gynna framtida generationer. Att i det rådande sammanhanget med extraordinära behov av offentliga utgifter motverka underskottsfinansiering av offentliga investeringar kan bidra till underinvestering, till skada för kommande generationer.

21. Vi erinrar om att ReK konsekvent har förespråkat att medlemsstaternas och de lokala och regionala myndigheternas offentliga utgifter i samband med medfinansiering inom ramen för struktur- och investeringsfonderna inte ska räknas med bland de offentliga eller motsvarande strukturella utgifter som anges i stabilitets- och tillväxtpakten. Sådana utgifter är per definition investeringar av allmänt europeiskt intresse och har visat sig ha en hävstångseffekt för den hållbara tillväxten.

22. Vi anser att inrättandet av en "gyllene regel för offentliga investeringar" i EU:s ram för ekonomisk styrning skulle kunna bli ett lämpligt verktyg för att sätta stopp för de negativa effekterna av de nuvarande finanspolitiska reglerna, genom att på sikt utesluta de offentliga nettoinvesteringarna från underskottsberäkningarna i stabilitets- och tillväxtpakten, något som skulle göra det möjligt att inte bara vidmakthålla investeringar i kristider, utan även att använda sanktioner som ett sätt att motverka de extrema underinvesteringar (negativa offentliga nettoinvesteringar) som några medlemsstater lider av. Denna åtgärd skulle i första hand kunna tillämpas på offentliga investeringar i projekt som syftar till att främja övergången till ett hållbart samhälle i miljömässigt, ekonomiskt och socialt hänseende, enligt definitionen i målen för hållbar utveckling och den gröna givna, detta eftersom dessa investeringar anses vara särskilt viktiga inte bara för återhämtningen efter covid-19-krisen, utan även för framtida generationers välbefinnande och livskvalitet. ReK förespråkar också investeringar i humankapital och kompetens för att underlätta omställningen till en klimatneutral, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi som är rustad för den digitala tidsåldern.

23. Kommittén uppmanar kommissionen att, efter att ha omformulerat sina förslag med hänsyn till de ekonomiska och finanspolitiska skador som uppstått till följd av covid-19, lägga fram en vitbok om en omarbetning av den ekonomiska styrningen på grundval av det potentiella inrättandet av en sådan gyllene regel. Kommissionen bör i sin bedömning även överväga andra instrument, såsom en utgiftsregel ⁽¹⁰⁾, som grundat på den ekonomiska tillväxttrenden och skuldnivån ålägger en gräns för den årliga ökningen i de totala offentliga utgifterna, och som kan tjäna till att slå vakt om allmänhetens förtroende genom att öka öppenheten, minska de administrativa bördorna och uppnå balans mellan budgetdisciplin och bevarande av tillräcklig kapacitet för offentliga investeringar.

⁽⁶⁾ Eurostat, kod TEC00022.

⁽⁷⁾ Europeiska finanspolitiska nämnden (2019) – "Assessment of EU fiscal rules with a focus on the six and two-pack legislation", s. 76.

⁽⁸⁾ COM(2020) 55 final, s. 10.

⁽⁹⁾ ReK yttrandet "Att på bästa sätt utnyttja flexibiliteten inom stabilitets- och tillväxtpaktens befintliga regler" – föredragande: Olga Zrihen (BE-PES), antaget den 9 juli 2015 (EUT C 313, 22.9.2015, s. 22).

⁽¹⁰⁾ "Benefits and drawbacks of an 'expenditure rule', as well as of a 'golden rule', in the EU fiscal framework". Studie från Europaparlamentet, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU\(2020\)645732_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU(2020)645732_EN.pdf)

Den europeiska planeringsterminen

24. ReK påminner om att den ekonomiska styrningen, som i praktiken omsätts genom den europeiska planeringsterminens samordningscykel, lider av bristande effektivitet vad gäller att genomföra reformer. Kommittén betonar också att omfattningen av reformerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen aldrig har definierats i europeiska rättsakter, till exempel vad gäller deras relevans och mervärde på europeisk nivå. Avsaknaden av en definition begränsar det möjliga samspelet mellan reformer som genomförs på nationell nivå och EU-politiken (finanspolitisk lagstiftning och finanspolitiska program) och skapar problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Liksom kommissionen anser vi att miljödimensionen i medlemsstaternas sociala politik, ekonomiska politik, budgetpolitik och sysselsättningspolitik i framtiden bör ges större vikt i enlighet med den europeiska gröna given.

25. ReK upprepar att en av huvudorsakerna till denna låga effektivitet och ändamålsenlighet är de lokala och regionala myndigheternas otillräckliga deltagande som partner i utformningen och genomförandet av reformerna, detta trots att 36 % av alla landsspecifika rekommendationer riktar sig direkt till lokala och regionala myndigheter och 83 % av dem har en lokal eller regional dimension⁽¹¹⁾.

26. Vi är övertygade om att det genom vårt förslag till en uppförandekod för de lokala och regionala myndigheternas deltagande i den europeiska planeringsterminen⁽¹²⁾ fortfarande är sannolikt att vi kan åtgärda denna brist på effektivitet och ändamålsenlighet, genom ökad hänsyn till de verkliga förhållandena på lokal och regional nivå. Det är fortfarande nödvändigt att genomföra denna uppförandekod, särskilt med tanke på att den europeiska planeringsterminen sedan 2019 har tillhandahållit riktlinjer för sammanhållningspolitiken, vars förvaltning delas mellan alla förvaltningsnivåer.

27. Kommittén uppmanar kommissionen att främja en granskning av den administrativa kapaciteten och decentraliseringen på skatteområdet i medlemsstaterna, i syfte att, med vederbörlig hänsyn till medlemsstaternas författningar och subsidiaritetsprincipen, kontrollera att de uppgifter som anförtros de lokala och regionala myndigheterna överensstämmer med de mänskliga, tekniska och finansiella resurser som står till deras förfogande.

Öppenhet och demokratisk legitimitet

28. ReK anser att den demokratiska legitimiteten för EU:s system för ekonomisk styrning är för svag och att detta äventyrar inte bara den ekonomiska styrningen i sig, utan även det europeiska projektet som helhet.

29. Kommittén välkomnar att klimatskydd inkluderas i den europeiska planeringsterminen och förväntar sig att det ombesörjs både tydlig övervakning och en bedömning av hur ändamålsenliga klimatskyddsåtgärderna är, så att de nationella framstegen med att genomföra målen i planeringsterminen blir mer konkreta.

30. Kommittén gör kommissionen och medlagstiftarna uppmärksamma på att besluten skulle bli mer representativa och att den europeiska planeringsterminen – och därmed den ekonomiska styrningen mer generellt – skulle få ökad legitimitet om de lokala och regionala myndigheternas deltagande i planeringsterminen ökade genom en uppförandekod.

31. Vi stöder en reform av Eurogruppen, vars ställning måste formaliseras och uppdateras så att dess ordförandeskap får fullt inflytande och ansvarsskyldigheten inför Europaparlamentet ökar, liksom öppenheten kring gruppens arbete, till att börja med genom att detaljerat offentliggöra alla protokoll.

32. Vad gäller konferensen om Europas framtid erinrar ReK om sin övertygelse om att problemet med bristen på demokratisk legitimitet, som präglar EU och i synnerhet dess ekonomiska styrning, endast kan lösas om EU-medborgarna känner sig förvissade om att alla de frågor som oroar dem blir behandlade. Sociala normer, sysselsättning, miljöskydd och hållbarhetsaspekter i linje med FN:s mål för hållbar utveckling eller kampen mot ojämlikhet kan inte betraktas som underordnade det som måste göras på det makroekonomiska och budgetmässiga området. Kommittén anser följaktligen att man under konferensen om Europas framtid måste kunna diskutera eventuella ändringar i fråga om den ekonomiska styrningen i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

33. Man måste fortsätta arbetet med att lösa problemen i euroområdet genom att återupprätta sunda offentliga finanser, skapa ett stabilt banksystem, göra framsteg i riktning mot en finanspolitisk union och stimulera hållbar ekonomisk tillväxt.

⁽¹¹⁾ ReK "Territorial analysis of the Country-specific Recommendations 2018".

⁽¹²⁾ ReK yttrandet "Förbättra styrningen av den europeiska planeringsterminen: en uppförandekod för de lokala och regionala myndigheternas deltagande" – föredragande: Rob Jonkman (NL-ECR), antaget den 11 maj 2017 (EUT C 306, 15.9.2017, s. 24).

Ekonomisk styrning och covid-19-krisen

34. ReK betonar att de lokala och regionala myndigheterna står i främsta ledet i kampen mot covid-19-pandemin, som allvarligt påverkar Europa, med tanke på deras viktiga ansvar när det gäller hälso- och sjukvård, socialt skydd och ekonomiskt stöd. I Italien och Spanien, två av de värst drabbade medlemsstaterna, ansvarar de lokala och regionala myndigheterna för mer än 90 % av hälso- och sjukvårdsutgifterna⁽¹³⁾. Samtidigt som många utgiftsposter uppvisar betydande ökning minskar de lokala och regionala myndigheternas inkomster, vilka i hög grad påverkas av inbromsningen i ekonomin, som saknar tidigare motstycke. Detta har stor inverkan på städernas och regionernas budgetbalans och följaktligen på medlemsstaternas budgetbalans.

35. Kommittén påminner om att de lokala och regionala myndigheterna i många medlemsstater omfattas av strikta nationella finanspolitiska regler som begränsar deras möjligheter att öka utgifterna, tvingar dem att balansera sina budgetar eller begränsar deras underskott och/eller skulder till nivåer som ofta är mycket låga jämfört med staternas.

36. Vi uppmanar kommissionen, Europaparlamentet och medlemsstaterna att inte underskatta risken för att covid-19-krisen kan förvärra de regionala skillnaderna, och detta av följande tre huvudskäl: i) hälsoeffekterna är särskilt påtagliga i vissa regioner; några regioner och städer uppvisar ett opropotionerligt antal fall och deras förmåga att hantera situationen har varierat; ii) utöver nödlägets direkta konsekvenser i de områden som har drabbats hårdast förstärks inbromsningen av ekonomin av mer långvariga och striktare restriktioner; därmed drabbas även små och medelstora företag och egenföretagare, som är en av de viktigaste pelarna i många regionala ekonomier, och de lokala och regionala myndigheterna av ekonomiska svårigheter; iii) effekterna på några ekonomiska sektorer (exempelvis turismen) är opropotionerligt stora; inverkan på de subnationella finanserna är därför avhängig av den sektorsspecifika specialiseringen på lokal och regional nivå och på hur exponerad man är för de globala värdekedjorna.

37. ReK uppmanar därför kommissionen och medlemsstaterna att ta fram en tydlig färdplan utformad tillsammans med de lokala och regionala myndigheterna, så att de sistnämnda kan återgå till hållbara balanserade budgetar, med beaktande av den pågående pandemins asymmetriska konsekvenser och av att en återhämtning som är miljömässigt och socialt hållbar också måste vara ekonomiskt hållbar.

38. Den nuvarande situationen visar på de verkliga kostnaderna av den åtstramningspolitik som följde efter krisen i euroområdet, framför allt vad gäller underinvesteringar i viktiga offentliga tjänster. Åtstramningar kan inte vara lösningen även på denna nya kris. Återhämtningsstrategierna bör inbegripa ambitiösa offentliga investeringsplaner för att få i gång en miljömässigt och socioekonomiskt hållbar återhämtning i EU:s regioner och städer.

39. Vi är övertygade om att det efter covid-19-krisen kommer att vara viktigare än någonsin att se över den europeiska finanspolitiska ramen i syfte att förhindra att offentliga investeringar och offentliga tjänster än en gång blir en justeringsvariabel i framtida finanspolitiska konsolideringsprogram.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹³⁾ OECD (2020) – "Covid-19 and intergovernmental Fiscal Relations: Early responses and main lessons from the Financial Crisis", ref: COM-CTPA-ECO-GOV-CFE(2020)2.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Möjligheter och synergier i samband med en förebyggande anpassning till klimatförändringar i syfte att främja hållbarhet och livskvalitet i regioner och kommuner: vilka ramvillkor krävs för detta?

(2021/C 37/06)

Föredragande:	Markku MARKKULA (FI-EPP), ordförande, stadsstyrelsen, Esbo
Referensdokument:	Remiss från rådsordförandeskapet i enlighet med artikel 41 b i

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Global nödsituation för att påskynda insatserna

1. ReK betonar att de politiska ledarna bör behandla klimatförändringarna som en nödsituation och ett globalt hot som måste hanteras kollektivt med gemensamma åtgärder och standarder genom att man integrerar olika områden och undanröjer hinder. EU bör inta en aktiv ledarroll i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett mer motståndskraftigt samhälle i syfte att trygga gynnsamma levnadsvillkor och se till att tydliga, trovärdiga och likvärdiga förfaranden för europeiska företag samt offentliga och privata institutioner tillämpas globalt.
2. ReK framhåller vikten av att kommuner och regioner spelar en aktiv roll och samarbetar med den lokala och internationella industrin för att anpassa sig till och begränsa klimatförändringarna genom att anta alltmer ambitiösa men samtidigt realistiska mål. Kommittén betonar att det är avgörande att man påskyndar åtgärderna inom all relevant EU politik, ökar finansieringen av anpassningsåtgärder, gemensamt utvecklar lämpliga anpassningsmetoder och anpassningsinstrument, intensifierar det gränsöverskridande samarbetet och utbytet av erfarenheter och bästa praxis samt förbättrar motståndskraften och anpassningsförmågan, de naturbaserade lösningarna och möjligheterna till innovation.
3. Kommittén noterar att omkring 800 regionala myndigheter i 17 medlemsstater har utlyst klimatnödläge, vilket innebär att cirka 40 % av EU:s medborgare lever i kommuner eller i regioner vars politiska ledare tydligt har understrukit och officiellt erkänt och tillkännagett hur allvarlig den globala klimatkrisen är. Genom att främja ett nedifrån-och-upp-perspektiv utgör detta ett viktigt stöd till ett aktivt ledarskap i strävan efter ett klimatneutralt Europa ⁽¹⁾.
4. Kommittén betonar att covid-19-pandemin har gjort det ännu mer angeläget med tidiga och samordnade åtgärder – de nuvarande erfarenheterna av pandemin har visat på behovet av att förbättra de sociala och ekonomiska systemens motståndskraft mot storskaliga störningar, eftersom oförutsedda kriser skapar ökade risker, särskilt i alltför snävt inriktade ekonomier.
5. ReK betonar att EU:s politik för anpassning till och begränsning av klimatförändringar måste integreras bättre med både den offentliga och den privata sektorn samt med medborgarnas verksamhet inom EU:s klimatpolitiska sektorer: utsläppshandelssystemet och ansvarsfördelningsbeslutet samt markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). För att uppnå klimatneutralitet senast 2050 måste EU påskynda utfasningen av fossila bränslen i verksamheter inom alla sektorer. Kommuner och regioner har, i partnerskap med industrin, huvudansvaret för den sektor som omfattas av ansvarsfördelningsbeslutet, särskilt uppvärmning, kylning, markanvändning och transport.

Lokala och regionala myndigheters kopplingar till FN:s mål för hållbar utveckling och FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC)

6. ReK anser att lokala och regionala myndigheter måste spela en avgörande roll för att stärka den globala klimatambitionen och att anpassningspolitiken bör spela en grundläggande roll för genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling på lokal nivå. EU måste skapa incitament för att kommunerna ska uppnå målen för hållbar utveckling.

⁽¹⁾ <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>

7. Kommittén uppmanar UNFCCC att officiellt erkänna den lokala och regionala nivåns roll och aktivt främja de lokala och regionala myndigheternas deltagande i politiken för anpassning och begränsning och att föreslå att parterna antar ambitiösa mål. ReK framhåller de lokala bidrag som lämnats in som frivilliga lokala översyner, vilka visar att kommunerna är den nivå där de inflytelserika åtgärderna genomförs och där synergier och kopplingar mellan de olika målen för hållbar utveckling bäst utforskas.

8. ReK ser UNFCCC:s COP-26 som en avgörande milstolpe när det gäller att befästa EU:s plats i främsta ledet för globala klimatåtgärder och betonar att regionernas och kommunernas pågående verksamhet och åtaganden bör ges en viktig och framträdande roll vid COP-26. Kommittén är villig att stödja EU-institutionerna i samarbetet med UNFCCC för att öka de lokala och regionala myndigheternas synlighet och erkännande i den globala klimatdiplomatin och klimatverksamheten. Vi betonar i detta hänseende samarbetet med internationella samfund och nätverksorganisationer, t.ex. Iclei, Under2Coalition, Regions4, Klimatalliansen och UCLG (förenade städer och lokala myndigheter).

Mot en mer inflytelserik EU-strategi för anpassning baserad på nya insikter, lärdomar och innovationer

9. Kommittén välkomnar planerna för en ny och ambitiösare EU-strategi för klimatanpassning, som ger anpassningen en mer framträdande plats i EU:s klimatambitioner för 2030 och 2050 genom att man förbättrar kunskapen, stärker planeringen och påskyndar insatserna samt erkänner behovet av regionala och lokala anpassningsstrategier. Här betonar vi vikten av att klimatanpassningsfrågor integreras på ett ändamålsenligt sätt i alla politikområden. ReK uppmanar kommissionen att utveckla EU:s nya anpassningsstrategi med tydliga mål och indikatorer i enlighet med principerna om aktiv subsidiaritet och proportionalitet.

10. För att stödja de lokala och regionala myndigheterna i deras globala åtgärder beträffande målen för hållbar utveckling måste EU självt föregå med gott exempel. Detta inbegriper samarbete med potentiella partner utanför EU på grundval av EU:s värden.

11. Kommittén betonar behovet av ett EU-omfattande anpassningssystem och en väl fungerande struktur för flernivåstyre med tydliga ansvarsområden för att möjliggöra åtgärder. Det är viktigt att skapa ändamålsenliga regionala och lokala mekanismer för anpassning och begränsning med hjälp av gemensamma nätverk mellan den offentliga, den privata och den tredje sektorn och att öka kunskapen, kapaciteten och de finansiella resurserna.

12. ReK understryker vikten av naturbaserade lösningar för klimatanpassning, eftersom genomförandet av dessa innebär möjligheter för hanteringen av sammanflätade klimat-, natur- och hälsokriser, medför både sociala och ekologiska fördelar och främjar hållbarhet och motståndskraft. Naturbaserade lösningar kan också vara viktiga verktyg för att uppfylla målen för hållbar utveckling och ambitionerna inom ramen för UNFCCC, särskilt när det gäller att utnyttja synergier mellan olika mål för hållbar utveckling och klimatåtgärder.

13. Kommittén betonar att anpassningen till klimatförändringarna kommer att kräva en betydande omställning och kommer att behöva införlivas som en övergripande prioritering i den territoriella planeringen och förvaltningen. Anpassningspolitiken får betydande konsekvenser på hälsoområdet och för den sociala rättvisan.

14. ReK noterar att den lokala beredskapen med avseende på klimatanpassning skiljer sig åt globalt och även i Europa. Klimatriskerna inkluderas för närvarande inte i någon större omfattning i kommunernas övergripande riskhanterings- och beredskapsplaner.

15. För att bli framgångsrika måste alla klimatåtgärder, inklusive anpassningsåtgärder, bygga på bästa tillgängliga kunskap och innovation, och de är helt beroende av att man får med sig medborgarna. Lokala och regionala myndigheter är den förvaltningsnivå som allmänheten har störst förtroende för, eftersom de vet bäst vad som behövs och hur man på ett effektivt sätt tar itu med EU-medborgarnas krav och förväntningar.

16. Kommittén uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att stödja utvecklingen av

a) hållbarhet som det "nya normala" för alla samhällen, företag och individer,

- b) hållbarhet, koldioxidneutralitet, cirkulär ekonomi och motståndskraft som en vägledande princip i allt beslutsfattande – offentligt och privat, inklusive budgetprocesser,
- c) hållbarhetsinriktad planering och åtgärder som bygger på samarbete, kunskap och god praxis,
- d) hållbarhetsforskning och gemensam verksamhet – sektorsövergripande och tvärvetenskaplig – för att öka och diversifiera kunnandet,
- e) digital konnektivitet för alla medborgare med tillräcklig kapacitet som ett övergripande inslag för att säkerställa en grön och digital omställning,
- f) sätt att integrera alla dessa aspekter i alla lösningar för lärande i Europeiska unionen, och
- g) finansiering för städer och regioner för omskolning och kompetenshöjning av arbetskraften.

17. Kommittén anser att koldioxidavtrycket bör minskas genom en minimering av de negativa effekterna av produkter, tjänster och organisationer. ReK efterlyser också större fokus på koldioxidhandavtrycket genom att visa de positiva framtida effekter som produkter, tjänster eller organisationer kan skapa när det gäller hållbarhet.

18. ReK stöder utformningen av lokala vetenskapliga plattformar för klimatförändringar (som redan finns i flera regioner och fungerar som lokal mellanstatlig panel för klimatförändringar) för att uppmuntra samarbete med forskare och stödja lokalt förtroendevalda i deras beslutsfattande.

19. ReK framhåller att uppbyggnad av personlig, samhällelig och regional motståndskraft är en nyckelfaktor för anpassningen till klimatförändringarna. Kommittén betonar vikten av mänsklig medvetenhet, lärande, kapacitetsutveckling och koncept för att öka den tvärregionala och transnationella samarbetskulturen så att den fungerar praktiskt taget över hela världen.

20. ReK uppmanar kommissionen att ta fram och öka användningen av Europaövergripande samarbetsinstrument för att tillsammans skapa nya lösningar på klimatutmaningarna, och efterlyser digitala virtuella coachningsteam och kollegiala mentorskap för att stödja ny, innovativ, regional och lokal hållbar utveckling. Regioner och kommuner är villiga att fungera som testbäddar för att utveckla nya lösningar som kan tillgodose de olika behoven i EU:s regioner.

21. Kommittén framhåller hur användbart nätverket av levande laboratorier är för att överbrygga klyftan när det gäller anpassning till och begränsning av klimatförändringar och främja innovation för hållbar utveckling.

22. ReK framhåller den roll som jord- och skogsbruket (den gemensamma jordbrukspolitiken) spelar i den globala klimatpolitiken, eftersom denna sektor spelar en viktig roll för att öka motståndskraften och hållbarheten och främja innovativa lösningar i landsbygdsområden. I detta hänseende bör målen för den gröna given, i synnerhet strategin för biologisk mångfald och strategin från jord till bord, integreras i den gemensamma jordbrukspolitiken för att kapa sambandet mellan bidrag och jordbruksmarkens storlek och i stället koppla dem på ett enhetligt sätt till efterlevnaden av höga och bindande standarder för klimatskydd, biologisk mångfald, användning av bekämpningsmedel och djurens välbefinnande, förkortade leveranskedjor och främjandet av lokal produktion.

23. ReK framhåller de positiva synergier mellan strategier för bevarande av den biologiska mångfalden och strategier för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, grundläggande pelare på vilka den globala kampen mot klimatförändringar grundar sig.

24. Kommittén betonar vikten av att använda system för förebyggande information såsom Galileo och Copernicus i samhällsbaserade faro- och riskbedömningar. Detta kräver mer systematiska och heltäckande regionalt och lokalt baserade lösningar för datautvinning och databehandling, såsom användning av satelliter och sensorer med GIS-stödda verktyg för att kartlägga sårbarheter i samband med olika klimatrelaterade risker. ReK uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att använda och utnyttja tillgängliga data och tjänster, särskilt de som erbjuds av Copernicus klimatförändringstjänst.

25. ReK betonar behovet av ytterligare investeringar av relevans för rymdtekniken eftersom dessa utgör en viktig del av hållbar och motståndskraftig utveckling när det gäller att tillhandahålla relevant information om klimatrisker och relaterade anpassningsåtgärder. ReK är på detta område redo att samarbeta med kommissionen, gemensamma forskningscentrumet och Europeiska miljöbyrån för att undersöka de åtgärder som syftar till att föra dessa tekniker närmare de lokala och regionala myndigheterna.

26. Kommittén påpekar att anpassning bör erkännas som en viktig pelare i den europeiska gröna given som EU:s nya tillväxtstrategi. ReK välkomnar den föreslagna europeiska klimatlagen som ett sätt att tillhandahålla en övergripande ram för både begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

Kommuner och regioner bör få en starkare roll i anpassningspolitiken

27. Våra städer och regioner är innovatörer och pionjärer när det gäller klimatåtgärder och klimatanpassning och deltar ofta i forsknings- och innovationsprojekt, bland annat inom ramen för Horisont 2020 och Horisont Europa. De kan därmed anta rollen som ambassadörer för klimatanpassning i hela Europa och främja gränsöverskridande samarbete mellan lokala och regionala nivåer för att ta itu med klimatutmaningarna.

28. De lokala myndigheterna ansvarar för mer än 70 % av åtgärderna för att minska klimatförändringarna och upp till 90 % av klimatanpassningsåtgärderna, och ingen anpassningspolitik kommer att fungera om den inte tar hänsyn till lokala regioners och kommuners behov, synpunkter och sakkunskap. I hela EU beräknas det att omkring 40 % av städerna med över 150 000 invånare har antagit anpassningsplaner⁽²⁾.

29. Digitala applikationer kan spela en viktig roll i att bistå lokala och regionala myndigheter att genomföra mål för hållbar utveckling och klimatet eller anpassa sig till klimatförändringarna. Hållbara digitala lösningar måste i enlighet med detta alltid tas i beaktande när det gäller anpassning till och begränsning av klimatförändringarna. Exempel på bästa praxis måste utbytas samtidigt som de digitala lösningarnas faktiska ändamålsenlighet alltid kontrolleras.

30. I takt med att klimatet förändras orsakas de synligaste effekterna i Europa och globalt av extrema väderfenomen såsom värmeböljor, översvämningar, vattenbrist, skogsbränder och sjukdomar, som medför att många människor dödas eller skadas och leder till betydande ekonomiska skador samt försämrar livskvaliteten. Avfolkningen av landsbygden, den minskande tillgången till fruktbar jord och förlusten av biologisk mångfald medför sociala och ekonomiska svårigheter som håller på att bli ett allt större globalt problem med omfattande konsekvenser för Europa⁽³⁾.

31. Kommittén betonar den avgörande betydelsen av de två klimatinriktade uppdragen, "ett klimattåligt Europa" och "100 klimatneutrala städer senast 2030". Kommittén är angelägen om att samarbeta med kommissionen för att främja ansökningar och nomineringar från lokalsamhällen, kommuner och regioner som representerar hela den geografiska, sociala och ekonomiska mångfalden i de europeiska territorierna. ReK är redo att tillsammans med uppdragen, borgmästaravtalet och andra ta fram en genomföranderam för att uppfylla målet om klimatneutralitet.

32. ReK rekommenderar att Europeiska miljöbyrån, tillsammans med olika expertorganisationer som gemensamma forskningscentrumet, partnerskapet för klimatanpassning inom agendan för städer⁽⁴⁾ och borgmästaravtalet för klimat och energi⁽⁵⁾, regelbundet informerar om vetenskapliga rön och lyfter fram specifika projekt som rör klimatförändringar, effekter och sårbarhet i de viktigaste biogeografiska regionerna i Europa.

33. ReK understryker att effekterna av klimatförändringarna är ojämnt fördelade och att områdesspecifika faktorer spelar en avgörande roll i valet av rätt politik. Vilka anpassningsåtgärder som är de rätta måste avgöras utifrån de särdrag som gör områdena sårbara, till exempel när det gäller EU:s yttersta randområden, öar, bergs- och kustområden och Arktis.

34. ReK efterlyser brådskande åtgärder i Arktis där vintertemperaturerna redan är 2,5 °C högre än de förindustriella temperaturerna, vilket innebär att havsisen och snön smälter snabbare än någonsin tidigare vilket senast intygats genom t. ex. MOSAiC-expeditionen. Särskild uppmärksamhet krävs på grund av Arktis större känslighet, som kallas "polar amplification".

⁽²⁾ Rapport om genomförandet av EU-strategin för klimatanpassning, COM(2018) 738 final.

⁽³⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate-change-adaptation>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/climate-adaptation>

⁽⁵⁾ <https://www.eumayors.eu/>

35. ReK pekar på den exceptionella rikedom i Medelhavsområdets natur och dess särskilda sårbarhet för naturkatastrofer, klimatförändringar och socioekonomisk utveckling. Specifika åtgärder krävs för att öka hållbarheten när det gäller naturresurser, särskilt för att skydda den biologiska mångfalden.

36. Kommittén betonar att klimatförändringarna är starkt kopplade till socioekonomiska förändringar såsom urbanisering och framhåller att Europas stadsområden, där tre fjärdedelar av befolkningen bor, står inför klimatutmaningar som kräver skräddarsydda lösningar och stöd från EU och medlemsstaterna ⁽⁶⁾. ReK understryker också betydelsen av landsbygden och de stadsnära områdena, där det ibland är ännu svårare att minska utsläppen, och efterlyser därför lämpliga lösningar även där.

37. Klimat- och energidialogen på flera nivåer har potential att bli ett kraftfullt instrument för att säkerställa effektiv vertikal integration och integrering av anpassningspolitiken, och bör utvidgas till att omfatta hela den gröna given.

38. Kommittén betonar den avgörande roll som borgmästaravtalet för klimat och energi och liknande initiativ har när det gäller att föra anpassningspolitiken närmare kommuner och regioner samt avtalsparternas roll i genomförandet av handlingsplanerna för hållbar energi och klimatåtgärder.

39. Kommittén framhåller vikten av att öka användningen, utbyggnaden och upptaget av innovativ digital teknik som gynnar integrationsförmågan och sammanhållningen, i riktning mot en strategi för smarta territorier. 5G-tekniken, sakernas internet och dataanalys är exempel på sådan teknik och bör ses som förutsättningar för den digitala och gröna omvandlingen av regioner och städer, särskilt som en banbrytande hävstång för tillhandahållandet av digitala offentliga tjänster, energieffektivitet, främjande av kultur och turism samt social och territoriell sammanhållning.

40. ReK framhåller energisystemets roll i anpassningen och kopplingarna mellan dem i enlighet med meddelandet om en EU-strategi för integrering av energisystemet ⁽⁷⁾ och uppmanar kommissionen att ytterligare undersöka dessa kopplingar i uppföljningen av detta meddelande.

41. ReK betonar vikten av att utöka de europeiska partnerskapen mellan regioner och kommuner som använder koncepten smart specialisering. Kommittén rekommenderar att kommunernas och regionernas roll i klimatanpassningsplattformen ⁽⁸⁾ utökas och är angelägen om att fördjupa samarbetet med i synnerhet Europeiska miljöbyrån, EIT Climate-KIC och det gemensamma forskningscentrumet.

42. ReK påpekar behovet av att förbättra regionernas och kommunernas genomförandekapacitet och vikten av att ha tillräckligt med personal, inklusive kvalificerad personal. I synnerhet på kommunnivå måste tillräckligt med arbetskraft tillhandahållas systematiskt för samordningen av de många arbets- och ansvarsområden som har att göra med genomförandet av målen för hållbar utveckling och klimatåtgärds målen.

Finansiering och globala regler

43. ReK uppmanar kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt prissättningssystemet för koldioxid. Klimatomställningen kräver nya investeringar – särskilt i den privata sektorn – för anpassning och begränsning. För att locka till sig de investeringar som krävs bör priset på koldioxid fastställas på en förutsägbar och lämplig nivå. Ett sådant system bör uppmuntra energiföretag och andra företag att inta en framträdande roll när det gäller att uppnå klimatmålen och utveckla nya koldioxidneutrala lösningar.

44. ReK betonar att det behövs ett mer effektivt prissättningssystem för koldioxid, inbegripet en mekanism för koldioxidjustering vid gränserna, för att göra koldioxid till en transparent del av det ekonomiska systemet och främja omställningen till klimatneutralitet. Detta skulle skapa nya lika villkor för hållbara åtgärder och utgör ett viktigt verktyg för att göra koldioxidssystemet transparent på samtliga nivåer och inom samtliga sektorer.

⁽⁶⁾ <https://www.eumayors.eu/>

⁽⁷⁾ COM(2020) 299 final.

⁽⁸⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

45. Kommittén ställer sig bakom Europaparlamentets uppmaning om att fastställa en nettoväxthusgasbudget för EU-27, på grundval av de senaste vetenskapliga beräkningar som används av FN:s klimatpanel, vilken utgör unionens skäligen andel av de återstående globala utsläppen i linje med målen i Parisavtalet, och är vägledande vid fastställandet av unionens utvecklingsbana på väg mot nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050.

46. Vi uppmanar EU att inta en stark ledarroll globalt för att utveckla de nödvändiga prissättnings- och budgetsystemen för koldioxid fram till 2030 och förhandla fram liknande inslag med sina globala handelspartner.

47. Kommittén föreslår att långsiktiga EU-finansierade investeringar i infrastruktur för anpassning ska främjas. ReK betonar vikten av att alla förvaltningsnivåer har tillräckliga finansieringsmöjligheter för klimatanpassning samt av att utforska potentiella nya alternativ för befintliga anläggningar och undersöka nya och innovativa lösningar.

48. ReK rekommenderar att EU och de nationella regeringarna säkerställer stabil och systematisk offentlig finansiering för anpassning, t.ex. för allmännyttiga tjänster, räddningstjänst och hälso- och sjukvård. Förebyggande anpassning kräver omfattande investeringar i infrastruktur och räddningsinstrument som integrerar anpassning till och begränsning av klimatförändringar i övergripande hållbarhetsåtgärder.

49. Kommittén välkomnar tillkännagivandet om gröna obligationer för att finansiera klimatåtgärder, men varnar för att offentliga medel kanske inte räcker till för att tillgodose alla anpassningsbehov och att privat finansiering av anpassningsåtgärder bör uppmuntras. Det är viktigt att taxonomins kriterier och hantering för vad som anses hållbart och inte medför skada utformas så att de inte blir administrativt betungande för dem som vill göra hållbara investeringar. Det gäller särskilt när dessa hänsyn går längre än gällande lagstiftning i EU och medlemsstaterna.

50. ReK konstaterar att den nya ramen för 2021–2027 i hög grad kommer att inriktas på ett smartare Europa genom innovation och på ett grönare och koldioxidfritt Europa. Kommittén efterlyser en större roll för ReK när det gäller att ge vägledning för användningen av kombinationen av instrument för regionala offentlig-privata investeringar i anpassning till och begränsning av klimatförändringar. Detta inbegriper att stödja lokalt ledda strategier och ge lokala myndigheter ökade befogenheter när det gäller förvaltningen av EU-medel samt nationella, regionala och lokala medel. Inom ramen för de europeiska programmen bör man främja utveckling och spridning av goda klimatlösningar, som kommuner av olika storlekar kan dra nytta av.

51. De lokala och regionala myndigheterna känner bäst till medborgarnas behov och utmaningar och ansvarar för genomförandet av EU-politik på lokal och regional nivå. Medlemsstaterna bör därför involvera lokala och regionala myndigheter i beslutsprocesser som rör EU lagstiftning och nationell lagstiftning. ReK uppmanar medlemsstaterna att delegera förvaltningen av medel och finansieringsinstrument till de lokala och regionala myndigheterna på grundval av subsidiaritetsprincipen.

52. ReK framhåller Europeiska investeringsbankens (EIB) nya åtagandenivå om att öka den andel av finansieringen som avsatts för klimatåtgärder och miljömässig hållbarhet senast 2025 och utvecklingen av färdplanen för en klimatbank⁽⁹⁾. Kommittén välkomnar införandet av EIB:s system för klimatriskbedömning för systematisk bedömning av de fysiska klimatriskerna.

53. ReK framhåller behovet av att förankra utvecklingen av EU:s nya anpassningsstrategi i principerna i den europeiska gröna given. Kommittén uppmanar kommissionen att erkänna kommuner och regioner som fullvärdiga partner inom denna ram och att bättre ta itu med klyftan mellan lokal anpassning på gräsrotsnivå och nationella anpassningsstrategier.

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>

Bättre samstämmighet och insatser i hela Europa

54. Klimatpaktens mål bygger på aktiv subsidiaritet och flernivåstyre. ReK är redo att ge sitt politiska stöd vid genomförandet av klimatpakten⁽¹⁰⁾ och att ge det till alla kommuner och regioner i Europa. ReK uppmanar på detta område kommissionen att inkludera anpassningsåtgärder som en av insatserna inom ramen för detta viktiga initiativ.
55. ReK understryker den europeiska klimatpaktens potential som å ena sidan ett innovativt styrningsverktyg som stärker samarbetet mellan de lokala och regionala myndigheterna samt de europeiska institutionerna, och å andra sidan ett paraplyinitiativ för att främja inrättandet av lokala klimatpakter i hela EU och underlätta användningen av bästa praxis, även inom klimatanpassning.
56. ReK upprepar vikten av att integrera anpassningsstrategier i territoriell infrastruktur och i landskapsplanering och landskapsförvaltning⁽¹¹⁾: kommuner och regioner bör göra betydande insatser.
57. Kommittén välkomnar förslaget om en ambitiös klimatmålsplan för 2030 och uppmanar kommissionen att även inkludera anpassningsåtgärder och anpassningsmål i denna ram.
58. ReK betonar att flera initiativ, t.ex. medborgardialoger, territoriella konsekvensbedömningar, energi- och klimatdialoger på flera nivåer och RegHub-nätverket, samt Europeiska stadsinitiativet för sammanhållningspolitiken efter 2020, kan stödja både utvärderingen av anpassningsåtgärder och fastställandet av den strategiska agendan genom att involvera de som påverkas direkt av klimatförändringar och anpassningsåtgärder.
59. ReK välkomnar lanseringen av renoveringsvågen som ett framåtsyftande initiativ som intensifierar EU-insatserna på ett av de viktigaste områdena för att uppnå våra klimatmål. ReK uppmanar i detta sammanhang kommissionen att ytterligare utveckla byggnadsrenoveringens roll i att förbättra anpassningsmålen och göra den bebyggda miljön mer motståndskraftig.
60. Klimatförändringarnas inverkan på medborgarna varierar beroende på social och ekonomisk sårbarhet. De sociala aspekterna av anpassningspolitiken bör därför noga beaktas i den nya EU-strategin, på grundval av det arbete som Europeiska miljöbyrån håller på att utveckla på området⁽¹²⁾.
61. ReK betonar att medlemsstaterna för närvarande utarbetar olika planer och strategier, t.ex. klimatanpassningsstrategierna, de nationella energi- och klimatplanerna, de nationella långsiktiga strategierna och strategierna för hållbar utveckling och annan sektorspolitik såsom biologisk mångfald, skogsbruk, jordbruk och fysisk planering. Detta skapar en risk för förvirring för kommuner och regioner, och ReK uppmanar kommissionen att ompröva den övergripande ramen till förmån för en mer integrerad strategi.
62. Kommittén uppmanar kommissionen att eftertryckligen rekommendera att medlemsstaterna involverar lokala och regionala myndigheter i utarbetandet av nationella anpassningsstrategier och i främjandet av utvecklingen av regionala och lokala strategier samt en regional uppdelning av nationella strategier. ReK är redo att anordna energi- och klimatdialoger på flera nivåer i detta syfte.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹⁰⁾ Se yttrandet 1360/2020 om "Europeiska klimatpakten" (EUT C 440, 18.12.2020, s. 99) av Rafał Trzaskowski (PL-EPP), tillgängligt på <https://cor.europa.eu/SV/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1360-2020>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/swd_2013_137_en.pdf

⁽¹²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/unequal-exposure-and-unequal-impacts>

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Klimatförändringarnas inverkan på regionerna: en bedömning av den europeiska gröna given

(2021/C 37/07)

Föredragande:	Andries GRYFFROY (BE-EA), ledamot av en regional fullmäktigeförsamling: Flamländska parlamentet
Referensdokument:	Remiss från rådsordförandeskapet i enlighet med artikel 41 b i

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Utformning av genomförandet av den gröna given på alla nivåer som ett viktigt instrument för grön återhämtning i riktning mot ett klimatneutralt Europa

1. Enligt UNDP:s uppskattningar genomförs mer än 70 % av åtgärderna för att begränsa klimatförändringarna och upp till 90 % av klimatanpassningsåtgärderna av lokala och regionala myndigheter. Lokala och regionala myndigheter genomför 70 % av all EU-lagstiftning, vilket motsvarar en tredjedel av de offentliga utgifterna och två tredjedelar av de offentliga investeringarna. Målet att uppnå klimatneutralitet senast 2050, liksom det om att stärka motståndskraften på lokal och regional nivå, måste därför eftersträvas i samarbete med och med stöd av lokala och regionala myndigheter.
2. Den gröna given är ett nyckelinstrument för EU när det gäller att uppnå målen i Parisavtalet, fullt ut genomföra FN:s Agenda 2030 och målen för hållbar utveckling samt ge ett ambitiöst EU-bidrag till den globala ramen för biologisk mångfald efter 2020 ⁽¹⁾. ReK betonar vikten av att anta förnyade mål för 2030 för att hålla den globala temperaturökningen långt under 2 °C över de förindustriella nivåerna och fortsätta ansträngningarna för att begränsa temperaturökningen ytterligare till 1,5 °C, i enlighet med Parisavtalet. Kommittén understryker att man i samband med de mål som ska uppnås bör beakta varje medlemsstats rätt att fastställa sin energimix med respekt för särdrag och omständigheter och i linje med principen om teknikneutralitet. Kommittén påminner om att klimatförändringarna påverkar alla europeiska regioner och att de långtgående konsekvenserna för hälsan, miljön och ekonomin, som kan skilja sig åt mellan regionerna, kräver omgående åtgärder och radikala insatser för att omvandla utmaningarna till möjligheter.
3. Kommittén betonar att den gröna given erbjuder omistliga möjligheter när det handlar om att främja hållbara, resurseffektiva och innovativa lösningar för lokal och regional hållbar utveckling. Den kan bidra till att trygga en mer hållbar, konkurrenskraftig och motståndskraftig ekonomi i Europa och tillhandahålla inspiration, ledarskap och en global modell för att uppnå klimatneutralitet och grön återhämtning.
4. För att säkerställa ett framgångsrikt genomförande av den gröna given måste insatserna fastställas i enlighet med en nedifrån och upp-strategi och fördelas rättvist mellan EU:s regioner i enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, samtidigt som man tillåter den flexibilitet som krävs för att säkerställa deras kostnadseffektivitet.
5. Covid-19-krisen har visat hur sårbara våra samhällen är och att deras motståndskraft mot ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker måste stärkas. Kommittén bekräftar den centrala roll som EU:s nya återhämtningsinstrument spelar när det gäller att stödja EU:s återhämtning samtidigt som man banar väg för en grönare och rättvis omställning och en mer hållbar framtid.
6. ReK efterlyser ett erkännande av flernivåstyre för att på ett effektivt sätt koppla målen i den gröna given till en grön återhämtning för Europa. Kommittén understryker hur det breda spektrum av teman som den gröna given omfattar skapar en grogrund för integrering av nya och befintliga planer i olika sektorer, för att utforma och driva på åtgärder med hänsyn till behoven och mervärdet i det lokala sammanhanget och komplettera nationella insatser, i enlighet med subsidiaritetsprincipen.

⁽¹⁾ Städer och regioner med biologisk mångfald efter 2020 vid FN:s 15:e partskonferens för konventionen om biologisk mångfald och i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 (COR-2020-00539) (EUT C 440, 18.12.2020, s. 20).

7. ReK understryker att nationella planer för återhämtning och resiliens utgör ett tillfälle som vi inte får missa att maximalt utnyttja flernivåstyret. Dessa åtgärder måste backas upp av lämpliga regelverk och resurser genom att de lokala och regionala myndigheterna involveras fullt ut i utformningen och genomförandet av planerna och genom att de ges direkt tillgång till EU-medel.

8. ReK påminner om Europeiska miljöbyråns analys som visar hur ett bristande genomförande av EU:s miljölagstiftning oftast är resultatet av en ineffektiv samordning mellan lokala, regionala och nationella myndigheter som förvärras av bristande administrativ kapacitet och otillräcklig finansiering, brist på kunskap och data, otillräckliga mekanismer för säkerställande av efterlevnad och bristande politisk integration. Kommittén efterlyser därför en systematisk förstärkning av den vertikala integrationen för att ta itu med luckor i ambitionsnivån, anpassa tidsramarna för genomförandet och prioriteringarna för investeringar, begränsa överlappande åtgärder samt motstridiga eller osammanhängande förfaranden och täppa till luckor i befintlig politik och lagstiftning (?).

9. Samtidigt som en kontinuerlig dialog mellan medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna starkt uppmuntras i förordningen om styrningen av energiunionen har erfarenheter såsom i fråga om de nationella energi- och klimatplanerna visat att det kan vara en utmaning att skapa en strukturerad process för engagemang och samråd på alla förvaltningsnivåer (?). ReK anser att denna energi- och klimatdialog på flera nivåer bör främjas ytterligare och utökas till alla områden inom den gröna givens för att garantera den samstämmighet som krävs för att maximalt utnyttja resurser, åtaganden och planer på ett lämpligt sätt. Mot bakgrund av erfarenheterna av ReK:s klimat- och energidialoger på flera nivåer upprepar kommittén att man är redo att inrätta en permanent plattform för en dialog om den gröna givens på flera nivåer. ReK betonar att en nedifrån och upp-strategi och anordnandet av obligatoriska samråd med lokala och regionala myndigheter bör garanteras vid utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens för att säkerställa att politiken för den gröna givens integreras på ett samordnat och effektivt sätt (*). ReK uppmanar kommissionen att även bygga vidare på erfarenheterna av genomförandet från ReK:s nätverk av regionala nav.

10. Kommittén betonar att de lokala och regionala myndigheternas strategiska bidrag är avgörande för att säkerställa att principen om att inte vålla skada tillämpas när det gäller att göra den gröna givens till en sysselsättningsskapande, hållbar och rättvis motor i linje med lokala och regionala behov. ReK välkomnar utkastet till den nya Leipzigstadgan, som lyfter fram de lokala och regionala myndigheternas potential för att skapa förändring genom att uppmana till användning av integrerade stadsplaneringsprocesser som samordnas genom integrerade lokalt förankrade flernivåstrategier baserade på deltagande, såsom integrerade territoriella investeringar. ReK uppmanar kommissionen att visa större engagemang för EU-agenandan för städer och att införliva den i den gröna givens och digitala initiativ (?).

11. De lokala och regionala myndigheterna är bäst lämpade att engagera sina lokalsamhällen, locka privata investerare och genomföra ambitiösa åtgärder i tid, inte bara som förvaltare utan även som tjänsteleverantörer. De kan anta heltäckande lokala gröna givar med beaktande av olika lokala ekonomiska, sociala, geografiska och miljömässiga förhållanden.

12. ReK uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att göra det möjligt för lokala och regionala myndigheter att agera som viktiga partner i EU:s arbete för klimatneutralitet, stödja lokala och regionala åtaganden om att utveckla lokala gröna givar, i likhet med de som tillkännagavs i Mannheim-meddelandet, och genomföra lokalt förankrade klimatkontrakt och klimatpakter⁽⁶⁾ som utformats i samarbete med medborgare och viktiga intressenter, däribland näringslivet och industrin samt forsknings- och innovationssektorn.

13. Kommittén föreslår ett samarbete med kommissionen för att lansera en europeisk regional resultattavla som omfattar tydliga, riktade och användarvänliga indikatorer som kan mäta och övervaka genomslaget för den gröna givens på regional nivå (Nuts 2) i samordning med det övervakningssystem som planeras inom ramen för det åttonde miljöhandlingsprogrammet. Eftersom EU:s regioner har mycket olika utgångslägen och utvecklingsbanor skulle resultattavlan göra det möjligt att visa vilka framsteg som gjorts i genomförandet av den gröna givens, kartlägga eventuella

(?) Vägen till EU:s åttonde miljöhandlingsprogram (COR 2018-01672) (EUT C 168, 16.5.2019, s. 27).

(?) En EU-omfattande bedömning av nationella energi- och klimatplaner

(*) Att genomföra paketet för ren energi: de nationella energi- och klimatplanerna som ett verktyg för lokal och territoriell styrning i en strategi för klimat samt aktiv och passiv energi (COR-2019-00618) (EUT C 39, 5.2.2020, s. 33).

(?) Förnyelse av Leipzigstadgan om hållbara städer i Europa (COR-2019-04829) (EUT C 440, 18.12.2020, s. 119).

(6) Europeiska klimatpakten (COR-2020-01360) (EUT C 440, 18.12.2020, s. 99).

hinder samt föreslå lösningar för regioner som släpar efter och utbyta bästa praxis från de regioner som kommit längst. Gemensamma forskningscentrumet skulle kunna ge kommissionen och Europeiska regionkommittén metodstöd för att utveckla en sådan resultatavla, som är anpassad till relevanta organ och institutioner som exempelvis Europeiska miljöbyrån.

14. ReK välkomnar kommissionens förslag att inrätta en europeisk klimatpakt som syftar till att engagera medborgarna och deras lokalsamhällen i utformningen av konkreta klimat- och miljöåtgärder på fältet. Kommittén upprepar att de lokala och regionala myndigheterna är redo att arbeta i partnerskap med EU-institutionerna, medlemsstaterna och alla berörda parter inom klimatpakten för att gemensamt eftersträva målen om klimatneutralitet och genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling ⁽⁷⁾. ReK anser att kapacitetsbyggande aktiviteter bör vara kopplade till finansieringsinstrument för att säkerställa att de planer och åtgärder som utformas av städerna och regionerna kan genomföras.

Tillhandahålla globala lösningar genom att genomföra den gröna given på lokal och regional nivå

15. ReK betonar att den gröna given endast kommer att leda till ett starkare, mer hållbart och inkluderande EU om man säkerställer både horisontell och vertikal integration på alla förvaltningsnivåer och om medborgarna aktivt tar ett eget ansvar för energiomställningen. Kommittén uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att erkänna de lokala och regionala myndigheternas roll som närmaste allierade i denna process, inte bara som genomförandepartner utan även i samband med processen för att fastställa våra rättsliga, finanspolitiska och finansiella ramar på alla nivåer, i enlighet med ett (verkligt) system för flernivåstyre.

16. De lokala och regionala myndigheterna har en privilegierad ställning när det gäller att arbeta direkt med människor och främja en förändring i medborgarnas beteende i riktning mot mer hållbara konsumtionsmönster, vilket ger dem möjlighet att ta fram genomförbara lösningar och fungera som levande laboratorier för nya idéer och ny kunskap ⁽⁸⁾ samt att främja antagandet av ambitiösa men realistiska mål genom att integrera dem i åtgärder, tjänster och prioriteringar i det samhälle som de företräder. ReK understryker att de lokala och regionala myndigheterna ansvarar för att genomföra klimatåtgärder och att man behöver förbättra kommunikationen och utbildningen om klimatet som nödvändiga verktyg för att ge medborgarna egenansvar och för att de ska kunna bli välinformerade aktörer i dessa insatser. Kommittén betonar att höjningen av målet för 2030 inte bör utgöra en avskräckande faktor utan snarare bör underlätta och möjliggöra verkningfulla klimatåtgärder.

17. Inför COP26 uppmanar ReK kommissionen att betona den uttalade roll som regionalt och lokalt fastställda bidrag spelar och hur dessa bidrar inom ramen för EU:s reviderade nationellt fastställda bidrag enligt Parisavtalet och att, mer allmänt, aktivt främja det fortsatta erkännandet och direkta deltagandet av de lokala och regionala myndigheterna i genomförandet av Parisavtalet och i UNFCCC-processen.

18. De lokala och regionala myndigheterna är centrala aktörer när det gäller att förbättra efterlevnaden av målen för hållbar utveckling, särskilt mål 11 och 17. ReK påminner om att det i rapporten om hållbar utveckling i Europa 2019 ⁽⁹⁾ fastställs att klimat, biologisk mångfald, cirkulär ekonomi och konvergens i levnadsstandard mellan länder och regioner är de största utmaningarna för EU när det gäller att uppnå målen för hållbar utveckling. Kommittén rekommenderar eftertryckligen att man säkerställer en harmoniserad ram och uppmanar EU att vidta de åtgärder som krävs för att visa ledarskap på både europeisk och global nivå när det gäller genomförandet av målen för hållbar utveckling.

19. ReK upprepar vikten av ett kontinuerligt engagemang från de lokala och regionala myndigheternas sida i varje steg i planeringsprocessen för återhämtning och resiliens, det vill säga när det gäller att slå fast prioriteringar, utforma planerna, fördela resurser och fastställa investeringar. Kommittén uppmanar EU-institutionerna att kontinuerligt förlita sig på stöd och insikter från Europeiska regionkommittén och ReK:s arbetsgrupp om den gröna given på lokal nivå för att främja genomförandet av den gröna given och en effektiv återhämtning.

Koppla samman och söka synergier för att påskynda genomförandet genom systematiska strategier

20. ReK uppmanar kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt prissättningssystemet för koldioxid. Klimatomställningen kräver nya investeringar – särskilt i den privata sektorn – för anpassning och begränsning. För att locka till sig de investeringar som krävs bör priset på koldioxid fastställas på en förutsägbar och lämplig nivå. Ett sådant system torde uppmuntra energiföretag och andra företag att spela en framträdande roll när det gäller att uppnå klimatmålen och skapa nya koldioxidneutrala lösningar. Ett effektivare prissättningssystem för koldioxid, inbegripet en mekanism för

⁽⁷⁾ Europeiska klimatpakten (COR-2020-01360) (EUT C 440, 18.12.2020, s. 99).

⁽⁸⁾ Vägen till EU:s åttonde miljöhandlingsprogram (COR 2018-01672) (EUT C 168, 16.5.2019, s. 27).

⁽⁹⁾ <https://www.sustainabledevelopment.report/>

koldioxidjustering vid gränserna, krävs för att göra koldioxid till en transparent del av det ekonomiska systemet och främja omställningen till klimatneutralitet. Ett sådant system bör utformas så att det uppmuntrar energiföretag och andra företag att skapa nya koldioxidneutrala lösningar. Detta skulle skapa nya lika villkor för hållbara åtgärder och är ett viktigt verktyg för att göra koldioxid till en transparent del av omställningen på samtliga nivåer och inom samtliga sektorer. ReK uppmanar EU att inta en stark ledarroll globalt för att utveckla det nödvändiga systemet fram till 2030 och förhandla fram liknande inslag med sina globala handelspartner.

21. Kommittén ställer sig bakom Europaparlamentets uppmaning om att fastställa en nettoväxthusgasbudget för EU-27, som grundar sig på de senaste vetenskapliga beräkningar som används av FN:s klimatpanel, och som motsvarar unionens skäligen andel av de återstående globala utsläppen i linje med målen i Parisavtalet och blir vägledande vid fastställandet av unionens utvecklingsbana på väg mot nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050.

22. De lokala och regionala myndigheterna står i frontlinjen för den gröna återhämtningen. Dessa myndigheter integrerar redan målen för hållbar utveckling i sina lokala planer och regionala strategier⁽¹⁰⁾, som kan utgöra en viktig utgångspunkt för ett kostnadseffektivt genomförande av lokala och regionala gröna givar där man kopplar samman flera sektorsinriktade planer och strategier och utvecklar lämpliga indikatorer för övervakning och utvärdering av effekterna.

23. ReK påpekar behovet av att rationalisera och koppla samman det stora antalet befintliga EU-finansierade initiativ som riktar sig till den lokala nivån och som bidrar till genomförandet av målen för hållbar utveckling och Parisavtalet genom att fokusera på en eller flera sektorer (t.ex. borgmästaravtalet, överenskommelsen om gröna städer, nätverket av Europas miljöhuvudstäder, det europeiska innovationspartnerskapet för smarta städer, 100 klimatneutrala städer och utmaningen för intelligenta städer samt andra initiativ som inte direkt finansieras av EU, såsom Under2 Coalition). ReK uppmanar kommissionen att bidra till att skapa en tydlig översikt över de olika tillämpningsområdena och egenskaperna för befintliga EU-finansierade initiativ som är kopplade till den gröna given och som är avsedda för lokala och regionala myndigheter, för att ge bättre vägledning för deras engagemang.

24. ReK menar att genomförandet av den gröna given kommer att kräva flexibla och innovativa lösningar och nya affärsmodeller för att omvandla lokal och regional infrastruktur och lokala och regionala ekosystemtjänster för ett fossilfritt samhälle, inbegripet smart digital teknik och grön och blå infrastruktur, för att förbättra kvaliteten på våra offentliga miljöer, stödja anpassningen till klimatförändringarna, öka den biologiska mångfalden och stödja folkhälsan och livskvaliteten. Kommittén välkomnar de prioriteringar som fastställts, men understryker behovet av att stärka kopplingarna mellan dem, stärka diversifieringen av produktionen och kostnadseffektiviteten och prioritera dem med större sysselsättningskapande potential så att den gröna given kan driva på återhämtningen. Det handlar bland annat om följande:

- Renoveringsvägen för privata och offentliga byggnader samt utfasning av fossila bränslen vad gäller uppvärmning och kylning.
- Ren rörlighet och rena transporter.
- Cirkulär ekonomi och hållbara jordbruksbaserade livsmedelssystem.
- Biologisk mångfald och ekosystemförvaltning.
- Naturbaserade lösningar och stadsförgröning.
- EU:s nollföroreningsstrategi.
- Digitalisering.
- Hälso- och miljöpolitik.
- Strategier för motståndskraft som integrerar sammanhållnings-, landsbygdsutvecklings-, hälso- och miljöpolitik.
- Främjande av ett snabbt och konsekvent införlivande av paketet för ren energi, med ett skyndsamt antagande av EU:s klimatlag för att anpassa EU:s klimat- och energilagstiftning till det höjda klimatmålet för 2030 på vägen mot klimatneutralitet 2050.

⁽¹⁰⁾ Bland dessa strategier kan Malmö, Mannheim och Vallonien nämnas.

- Övergång till en hållbar blå ekonomi.
- En hållbar och rättvis energiomställning som främjar ett direkt engagemang från medborgarna och tillgång till säker och överkomlig energi för alla.

25. ReK framhåller att den gröna given utgör en möjlighet att skapa en mer systematisk strategi för att påskynda integreringen av energisystemen, sektorskopplingen och genomförandet av smart sektorsintegrering och specialisering samtidigt som man stärker energitryggheten, skyddar folkhälsan och miljön och främjar tillväxt, innovation och globalt industriellt ledarskap. ReK betonar i detta hänseende att energiomställningen kommer att behöva genomföras med hjälp av en övergripande strategi som tar itu med såväl energirelaterade aspekter som sociala, industriella, områdesspecifika, miljörelaterade och kulturella sådana, med beaktande av varje regions särdrag och i synnerhet särdragen hos de mest sårbara regionerna, såsom kol- och koldioxidintensiva regioner, öar och de yttersta randområdena.

26. ReK erinrar om att särskild tonvikt bör läggas vid regioner med isolerade energisystem, med stor potential när det gäller förnybara resurser och för vilka det ännu inte finns några innovativa tekniska lösningar som möjliggör sammankoppling.

27. Även om innovation spelar en nyckelroll i utvecklingen av ett mer hållbart och motståndskraftigt EU påminner kommittén om att det redan finns en lång rad tekniska lösningar för ett kostnadseffektivt och klimatneutralt Europa på marknaden och att dessa bör utnyttjas – studier visar exempelvis att man med befintlig teknik kan minska koldioxidutsläppen med upp till 86 %⁽¹⁾ i ett sammanlänkat energisystem. Kommittén efterlyser ytterligare forsknings- och utvecklingsinsatser på detta område. ReK framhåller att dessa lösningar och bästa praxis bör vara lättillgängliga för lokala och regionala myndigheter genom klimatpakten för att främja ömsesidigt lärande och EU-omfattande samarbete.

28. ReK understryker att lokala och regionala myndigheter möter flera hinder kopplade till bristen på ekonomiska och mänskliga resurser samt till befintliga strategier, bestämmelser och organisationsstrukturer. Sammanhängande, stabila och förutsägbara regelverk, förenkling av mekanismerna för förberedelse av projekt, kapacitetsuppbyggnad och skräddarsytt tekniskt stöd skulle hjälpa lokala och regionala myndigheter att säkra investeringar i ambitiösa projekt och utveckla finansiellt gångbara projekt.

Påskynda Europas gröna återhämtning genom att tillhandahålla lämpliga mandat och finansiering för genomförande av den gröna given på lokal nivå

29. Återhämtningen efter covid-19-krisen är en utmaning som måste bemötas med en systematisk strategi för att investera, stödja och främja en mer hållbar väg för Europa, i synnerhet de lokala och regionala myndigheternas kraftfulla åtgärder för att mildra krisens negativa socioekonomiska effekter. Kommittén är övertygad om att återhämtningsinstrumentet Next Generation EU⁽¹²⁾, och i synnerhet öronmärkningen av 37 % av dess budget på 750 miljarder euro för att uppfylla målen i den gröna given, och det högre målet i den fleråriga budgetramen för klimatrelaterade åtgärder kommer att få EU på rätt spår för att uppnå sina klimatmål.

30. ReK välkomnar möjligheten för Fonden för en rättvis omställning att stödja omskolning av arbetstagare genom att öka utbudet av utbildning och yrkesutbildning, vilket bidrar till att skapa nya ekonomiska möjligheter, samtidigt som man främjar social rättvisa och motståndskraft i framför allt utsatta regioner, särskilt de vars produktionsstruktur inte är tillräckligt diversifierad. Kommittén understryker vikten av att främja arbetskraftskompetens som är relevant för den gröna given som en del av den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft, genom att använda EU:s kompetenspakt och de europeiska kompetenspartnerskapen och stärka den allmänna utbildningen och medvetenheten för att främja beteendeförändringar i riktning mot mer hållbara vanor som minskar miljöpåverkan.

31. Kommittén anser att finansieringen bör samordnas med sammanhållningspolitiken 2021–2027 för att stärka de operativa programmen och miljöanpassa dessa ekonomier. Kommittén betonar vikten av Eruf och det nya återhämtningsinstrumentet för att främja genomförandet av den gröna given.

⁽¹⁾ Heat Roadmap Europas scenario för 2050 jämfört med 1990, Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (EN)

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_940

32. Kommittén uppmanar EU-institutionerna att tillämpa principerna om partnerskap och flernivåstyre och en stark lokal och regional dimension samt säkerställa ett obligatoriskt deltagande av lokala och regionala myndigheter i utarbetandet av planerna för återhämtning och resiliens⁽¹³⁾, samtidigt som man främjar en inkluderande, tillgänglig och öppen process på alla nivåer.

33. Kommittén uppmanar institutionerna och medlemsstaterna att inrätta bättre finanspolitiska ramar och avskaffa subventionerna till fossila bränslen snarast i syfte att skapa lika villkor för förnybar energi, uppmuntra beteendeförändringar och generera resurser till stöd för en rättvis omställning. ReK betonar vikten av att garantera en hållbar omställning som kan främja social och ekonomisk sammanhållning.

34. Trots att lokala och regionala myndigheterna har begränsad kapacitet att generera inkomster för sin budget genom lokala skatter och avgifter står de för 65 % av de klimat- och miljörelaterade offentliga investeringarna, samtidigt som covid-19-krisens effekter på deras finanser och verksamhet kommer att fortsätta att vara mycket kännbara under de kommande åren. ReK efterlyser därför direkt tillgång till finansiering från EU-nivån och samordnade program på alla förvaltningsnivåer, i synnerhet investeringsplanerna till stöd för den gröna given och återhämtnings- och resiliensplanerna.

35. Kommittén upprepar sin uppmaning om att minska byråkratin och förenkla mekanismerna för förberedelse av projekt och för deltagande i initiativ för kapacitetsuppbyggnad inom lokala och regionala myndigheter och välkomnar kommissionens åtagande att förbättra riktlinjerna för reglering för att ta itu med hållbarhets- och innovationsfrågor.

36. Grön budgetering⁽¹⁴⁾ är ett effektivt verktyg i det finanspolitiska beslutsfattandet som kan bidra till att utvärdera och förbättra anpassningen av nationella och subnationella⁽¹⁵⁾ utgifter och förfaranden för inkomster och resursfördelning till målen för miljö och hållbar utveckling.

37. ReK betonar vikten av att involvera lokala och regionala myndigheter i fastställandet av EU:s taxonomi för att bättre kunna identifiera klimat- och hållbarhetssäkra investeringar. Taxonomins kriterier och hanteringen av den bör förbättra investeringarnas hållbarhet utan att öka den administrativa bördan och avskräcka från investeringar. Lokala och regionala myndigheter stöder fortfarande på stora hinder när det gäller att förvärva den sakkunskap som krävs för att utveckla finansiellt gångbara projekt och få tillgång till medelstora till stora investeringar⁽¹⁶⁾.

38. Kommittén välkomnar den gradvisa ökningen av den finansiering som Europeiska investeringsbanken (EIB) i egenskap av EU:s klimatbank avsätter för klimatåtgärder och miljömässig hållbarhet. ReK upprepar sin uppmaning om att man bör fortsätta att tillhandahålla skräddarsytt tekniskt stöd för att hjälpa lokala och regionala myndigheter. Kommittén uppmanar EIB och kommissionen att förbättra lokala och regionala myndigheters tillgång till program och stödet till utveckling av finansiellt gångbara projekt, bland annat för mindre projekt genom att sammanföra dem för att skapa de stordriftsfördelar som krävs.

39. ReK understryker behovet av att stärka de lokala och regionala myndigheternas förmåga att locka till sig och mobilisera privat finansiering genom instrument som gröna obligationer, aktiefonder och mekanismer för att slå samman finansiering för att främja den gröna återhämtningen. Kommittén välkomnar att EU:s stadsfacilitet har till uppgift att upprätta en omfattande förteckning över planerade hållbara energiinvesteringsprojekt och öka de lokala och regionala myndigheternas kapacitet när det gäller tillgång till resurser som de europeiska struktur- och investeringsfonderna och projektutvecklingsstödet inom ramen för Horisont 2020. Kommittén anser att initiativ för att skapa en enda kontaktpunkt som kan tillhandahålla tekniska bedömningar, stöd vid upphandlingsförfaranden och information om finansieringsalternativ för lokala och regionala myndigheter bör utökas och få efterföljare. ReK uppmuntrar offentlig-privata partnerskap och en ytterligare kombination av ESI-fonder och andra program såsom Horisont Europa.

⁽¹³⁾ Den europeiska återhämtningsplanen som svar på covid-19-pandemin: faciliteten för återhämtning och resiliens samt instrumentet för tekniskt stöd (COR-2020-03381) (EUT C 440, 18.12.2020, s. 160).

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/environment/green-budgeting/OECD-Green-Budgeting-Framework-Highlights.pdf>

⁽¹⁵⁾ EcoBudget

⁽¹⁶⁾ Att genomföra Parisavtalet genom en innovativ och hållbar energiomställning på regional och lokal nivå (COR-2019-00617) (EUT C 39, 5.2.2020, s. 72).

40. ReK framhåller behovet av att rikta ekonomiskt stöd till forskning och innovation som svarar mot fastställda lokala behov och välkomnar den nyligen offentliggjorda ansökningsomgången för den europeiska gröna given inom Horisont 2020 som är inriktad på stöd till städer och regioner. Kommittén understryker behovet av innovation och teknik som tillhandahåller nödvändig och relevant information för bättre planering, beslutsfattande och förvaltning. ReK betonar vikten av praxis inom miljöanpassad offentlig upphandling för att främja hållbar innovation och teknik och hållbara tjänster.

Bedömning av effekter och övervakning av resultat för att stärka framtida åtgärder på olika nivåer

41. Kommittén framhåller behovet av att fastställa en uppsättning indikatorer för att bedöma och övervaka framstegen med den gröna given när det gäller lagstiftning, politik och finansiering på regional och lokal nivå samt storstadsnivå. ReK föreslår att man utvecklar en europeisk regional resultattavla som omfattar tydliga, riktade och användarvänliga indikatorer som kan mäta och övervaka genomslaget för den gröna given som ett instrument för återhämtning och resiliens, tydligt definierar socioekonomiska och miljömässiga indikatorer för att mäta effekterna av de många nya lokala gröna givarna, tillhandahåller en översikt över kompletterande strategier och åtgärder, spårar tillgången till finansieringskanaler och finansiella flöden på regional och subnationell nivå och bidrar till att omvärdera, fatta välgrundade beslut och utvärdera effekterna av de åtgärder som vidtagits för att uppnå målen för grön återhämtning, klimatneutralitet och socioekonomisk utveckling.

42. Kommittén understryker att en effektiv och meningsfull övervakning av framstegen genom en europeisk regional resultattavla är beroende av lämpliga mandat och kontinuerliga och konsekventa bidrag från lokala och regionala myndigheter när det gäller att utveckla, presentera och genomföra dessa planer, för att möjliggöra en verkligt kostnadseffektiv strategi med kompletterande åtgärder på alla nivåer. De lokala och regionala myndigheterna står fortfarande inför stora utmaningar när det gäller datainsamling, bland annat inkonsekventa regelverk och brist på mandat, kapacitet och resurser. ReK anser därför att det är mycket viktigt att man anpassar, kopplar samman och rationaliserar övervakningsramarna och indikatorerna för befintliga relevanta initiativ för att undvika dubbelarbete och dra nytta av befintliga metoder och strategier.

43. ReK efterlyser en enhetlig referensram för övervakning av effekterna av insatser och åtgärder som bygger på tillförlitliga vetenskapliga data och som är inriktad på att följa framstegen i genomförandet av målen för hållbar utveckling och Parisavtalet. Kommittén framhåller hur internationella standarder som TC 268 för hållbara städer och samhällen, och de uppgifter som samlats in genom rymdteknik, kan bidra till att övervaka resultaten och inspirera till en sådan regional resultattavla.

44. ReK påpekar att den europeiska regionala resultattavlans kommer att fungera som ett kunskapsverktyg och bidra till att spegla de lokala och regionala myndigheternas många olika behov och förutsättningar runt om i Europa. Den kommer att stödja kartläggningen och spridningen av bästa praxis i enlighet med gemensamma och transparenta kriterier, inbegripet finansieringsfärdiga pilotåtgärder på lokal och subnationell nivå.

45. ReK betonar att den europeiska regionala resultattavlans också bör stödja övervakningen av återhämtningsplanerna i sårbara områden som bergsområden, öregioner och yttersta randområden samt i mindre utvecklade regioner eller regioner med en lägre grad av diversifiering när det gäller produktionen. Kommittén upprepar sin uppmaning om att inrätta ett europeiskt observationsorgan för klimatneutralitet, som kan bidra till att uppfylla nationella rapporteringsskyldigheter inom ramen för styrningen av energiunionen och till kartläggningen och övervakningen av sådana sårbarheter, tillsammans med en ny kompetenskartläggning i EU inom ramen för EU:s kompetenskartan. Syftet är att anpassa utformningen av hållbara strategier till kompetensutvecklingen för framtidssäkrade arbetstillfällen av god kvalitet i de mest utsatta och mindre utvecklade regionerna eller regioner med en lägre grad av diversifiering när det gäller produktionen, samt underlätta ett effektivt utbyte av bästa praxis, och även utgå från de befintliga sammansatta indikatorerna och andra eventuella indikatorer som kan komma att fastställas⁽¹⁷⁾.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹⁷⁾ En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi (COR-2018-05736) (EUT C 404, 29.11.2019, s. 58).

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att stärka det lokala styret och den representativa demokratin med hjälp av ny digital teknik

(2021/C 37/08)

Föredragande: Rait PIHELGAS (EE-Renew), ordförande, kommunfullmäktige, Järva

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) påpekar att man på samtliga styres- och förvaltningsnivåer står inför alltmer komplexa och aldrig tidigare skådade utmaningar, som sträcker sig från globalisering, ekonomisk utveckling, teknikens inverkan, klimatförändringarna och de demografiska förändringarna till säkerhet, desinformation, hälsoproblem och radikalisering.
2. Kommittén välkomnar kommissionens politiska prioritering "ett Europa rustat för den digitala tidsåldern" och uppmaningen från kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att främja omställningen till en digital värld baserad på Europas starka sidor och värden. ReK stöder den politiska prioriteringen "en ny satsning på demokrati i Europa" och välkomnar kommissionsordförandens åtagande att verka för ökat demokratiskt deltagande och ökad öppenhet i EU:s beslutsfattande.
3. ReK välkomnar kommissionens åtagande att stödja de gröna och digitala omställningarna, så som framgår av det nya förslaget till den fleråriga budgetramen för 2021–2027, och anslaget på 8,2 miljarder euro till programmet för ett digitalt Europa ⁽¹⁾.
4. Kommittén stöder Europaparlamentets förslag i dess ståndpunkt av den 15 januari 2020 om konferensen om Europas framtid, om att fastställa "digital omvandling" som en politisk prioritering för konferensen. ReK ställer sig bakom parlamentets ståndpunkt att medborgarnas deltagande i konferensen och samråden bör ordnas med användning av "de ändamålsenligaste, mest innovativa och lämpligaste plattformarna [...], varvid också internetverktyg bör användas, [...] för att skapa garantier för att alla medborgare kan komma till tals så länge konferensens arbete pågår" och understryker att konferensen bör fungera som en testmiljö för att utveckla någon form av strukturerad och permanent dialog med medborgarna om EU-frågor, som i hög grad kommer att behöva baseras på digitala resurser och innovativa förfaranden, inte minst med tanke på de begränsningar som covid-19-pandemin innebär.
5. ReK upprepar sina relevanta ståndpunkter från tidigare yttranden:
 - Yttrandet "Det lokala och regionala perspektivet på främjandet av innovation inom den offentliga sektorn genom digitala lösningar", antaget vid ReK:s plenarsession den 30 november 2017 ⁽²⁾. ReK betraktar digitaliseringen av förvaltningen som ett sätt att tillhandahålla medborgarna bättre tjänster, och betonar att de lokala och regionala myndigheterna måste spela en viktig roll i moderniseringen av den offentliga sektorn. Kommittén uppmanar den offentliga sektorn att engagera sig i frågan om innovation där användarnas behov står i centrum och alla medborgare och företag ges lika tillgång till digitala tjänster. ReK betonar också behovet av samarbete och utbyte av god praxis mellan förvaltningarna och över gränserna i fråga om innovation.
 - Yttrandet "E-förvaltningshandlingsplan 2016–2020", antaget vid ReK:s plenarsession den 11 oktober 2016 ⁽³⁾. ReK välkomnar principen om att digitalt ska vara standard för hur tjänster levereras av offentliga förvaltningar, och betonar att ett långsiktigt arbete behöver bedrivas för att öka den digitala delaktigheten så att fler människor får tillgång till infrastruktur och kan tillägna sig den kompetens de behöver för att ta del av digitaliseringens möjligheter. ReK påpekar att insynsvänliga förvaltningar som tillhandahåller data och tjänster på ett öppet och säkert sätt är viktiga för ökad

⁽¹⁾ EU-budgeten som motor i den europeiska återhämtningsplanen (COM(2020) 442 final).

⁽²⁾ COR-2017-03529-00-00-AC-TRA (EUT C 164, 8.5.2018, s. 34).

⁽³⁾ COR-2016-02882-00-01-AC-TRA (EUT C 88, 21.3.2017, s. 54).

öppenhet och effektivitet, men pekar samtidigt på behovet av en hög skyddsnivå för vissa typer av information och personuppgifter. Vidare stöder ReK principen om gränsöverskridande som standard för offentliga förvaltningars e-förvaltning och betonar att lokala och regionala myndigheter i gränsregionerna kan spela en avgörande roll i att identifiera och utveckla gränsöverskridande tjänster som är relevanta, effektiva och sömlösa.

- Yttrandet "En ny kompetensagenda för Europa", antaget vid ReK:s plenarsession den 7 december 2016 ⁽⁴⁾. ReK efterlyser investeringar i digital kompetens och utbildning och betraktar digitaliseringen som en möjlighet att hantera många utmaningar på utbildningsområdet.

6. Kommittén betonar att den digitala omvandlingen inte måste genomföras på grund av tekniken, utan att förändringarna måste baseras på medborgarnas behov och förväntningar, och därför måste de mest transparenta, inkluderande, användarvänliga, säkra och kostnadseffektiva lösningarna utvecklas. Detta innebär att de nya utmaningarna kräver förändringar även på lokal och regional nivå och att genomförandet inte minst är beroende av ledarnas förmåga att identifiera dessa behov och viljan att genomföra de förändringar som är lämpligast. I en modern demokrati räcker det inte att den representativa demokratin tillämpas på regelbunden basis, utan samhällsmedborgarna, intressegrupper och organisationer måste involveras kontinuerligt. Inkludering och deltagande leder till bättre beslut och stärker demokratin, känslan av gemenskap och viljan att själv bidra till regionens utveckling.

7. ReK påpekar att de traditionella förbindelserna mellan medborgare och politiker kraftigt håller på att förändras, men att det samtidigt håller på att uppstå en ny digital politisk scen, där ny digital teknik kan bidra till att hitta nya lösningar och nya sätt att möta utmaningarna, främja innovation och ekonomisk tillväxt, förbättra de offentliga tjänsterna, stärka och skapa nya former av medborgardeltagande, förbättra den lokala styrningen samt komplettera och stärka demokratin.

8. De demokratiska processerna bör vidareutvecklas och man bör anpassa dem till förändringar och ta vara på de möjligheter som uppstår genom ny digital teknik och nya IKT-verktyg. Dessa kan nämligen förbättra kvaliteten på beslutsfattandet, främja medbestämmande, kommunikation och dialog samt aktivt medborgarskap och medborgarnas politiska engagemang, förbättra öppenheten och ansvarsskyldigheten samt stärka legitimiteten i vårt demokratiska system.

9. Att de lokala och regionala myndigheterna inför digitala lösningar innebär ett utmärkt tillfälle att tillhandahålla medborgarna offentliga tjänster av hög kvalitet på ett effektivt sätt. Bara att fylla i elektroniska formulär sparar medborgarna och myndigheterna tid, vilket gör att personalen kan ägna mer tid och uppmärksamhet åt andra administrativa uppgifter. De olika digitala applikationerna gör det också möjligt för medborgarna att delta i beslutsprocesserna och att följa vad som händer inom den lokala offentliga förvaltningen i realtid.

10. Kommittén anser att den digitala omvandlingen helst bör genomföras på lokal och regional styres- och förvaltningsnivå. Användningen av ny digital teknik skapar nya möjligheter till samråd och deltagande och gör det möjligt att tillhandahålla information av hög kvalitet, analysera allmänhetens reaktion, nå avlägsna områden och de mest utsatta medborgarna samt samla medborgarnas färdigheter, kunskaper och expertis och tillsammans med dem utforma en politik som motsvarar deras behov och förväntningar.

11. De lokala och regionala myndigheterna uppmuntras att genomföra den digitala omvandlingen och till fullo utnyttja den digitala teknikens potential för att ytterligare underlätta medborgarnas deltagande i politiken och beslutsfattandet. I detta syfte bör ny digital teknik utnyttjas för att förbättra insynen, delaktigheten och reaktionsförmågan i beslutsprocessen, och det förtroende och den dialog som krävs för en god förvaltning bör byggas upp. Det är viktigt att detta åtföljs av undervisning i digitala färdigheter.

12. Kommittén understryker vikten av att ta hänsyn till och följa upp medborgarnas synpunkter i beslutsprocessen. Bristande lyhörddhet från beslutsfattarnas sida leder till besvikelse och misstro, och ReK påpekar att medborgarnas förtroende för myndigheterna är grundläggande för en fungerande lokal demokrati.

⁽⁴⁾ COR-2016-04094-00-01-AC-TRA (EUT C 185, 9.6.2017, s. 29).

13. Medborgarnas deltagande bör grunda sig på faktisk och icke-diskriminerande tillgång till information och kunskap. Det är nödvändigt att minska den digitala klyftan genom att med hjälp av utbildning ge människorna egenmakt. Detta handlar också om att främja digital kompetens och mediekompetens, att prioritera digitala utbildningsprogram för alla befolkningsgrupper, med särskilt fokus på äldre och andra utsatta eller marginaliserade grupper, och att utvidga utbildnings- och fortbildningsutbudet till landsbygdsområden och avlägsna områden.

14. Unga människor måste göras delaktiga i det offentliga livet. Den nya generationen digitala infödingar har den kompetens som krävs vad gäller både teknik och medier. Användningen av ny digital teknik i politiska processer och beslutsprocesser kan vara ett effektivt verktyg för att främja deras engagemang och deltagande.

15. Kommittén påpekar att den digitala omvandlingen är resursintensiv, och uppmanar alla styres- och förvaltningsnivåer att i detta syfte tillhandahålla tillräckliga finansiella resurser och personalresurser samt utbildningsmöjligheter och att i synnerhet i avlägsna områden, landsbygdsområden och mindre utvecklade områden sörja för att alla – även personer med funktionsnedsättning och äldre – har tillgång till en digital höghastighetsinfrastruktur som är ekonomiskt överkomlig. Kommittén upprepar i detta sammanhang att "begreppet 'digital sammanhållning' är en viktig ytterligare dimension av det traditionella begreppet ekonomisk, social och territoriell sammanhållning som definieras i EU-fördraget" ^(?).

16. ReK understryker att digital teknik bygger på användning av data, som möjliggörs genom datainsamling och datagenerering, och efterlyser därför respekt för rätten till integritet och dataskydd. Man bör enbart begära och behandla personuppgifter som är relevanta och nödvändiga för det aktuella och specifika ändamålet. Skyddet och säkerheten för internetmiljön och de digitala tjänsterna måste främjas, och medborgarna bör få tillräcklig information om hur deras uppgifter används, om vilka relevanta säkerhetsåtgärder som vidtas och om vilka effektiva rättsmedel som finns tillgängliga i händelse av att dessa rättigheter kränks, inklusive en stark europeisk rättslig ram, i syfte att undvika misstro och missnöje från medborgarnas sida. Kommittén understryker för detta ändamål behovet av att se till att artificiell intelligens förblir människocentrerad och används på ett sätt som främjar smart medborgarskap och öppen förvaltning, vilket stärker demokratin.

17. Kommittén varnar för att de sociala medieplattformarna underlättar spridningen av desinformation, felaktig information och hatpropaganda, vilket kan undergräva demokratin och förtroendet för de offentliga institutionerna. Vi förväntar oss ett starkare engagemang när det handlar om att förmedla digital kompetens och uppmanar de lokala beslutsfattarna att använda befintliga digitala verktyg, onlineplattformar och medier för att kommunicera och föra en positiv dialog med medborgare och andra berörda parter.

18. Det är viktigt att de lokala och regionala myndigheterna använder lämpliga egna digitala kanaler för att kommunicera med allmänheten på ett mer interaktivt och snabbare sätt och därmed säkerställa att den information som tillhandahålls är tillförlitlig och relevant för de lokala och regionala behoven.

19. Bortom digitaliseringens djupgående effekter på bland annat människors sociala liv och arbetsliv, utbildning eller kultur, har covid-19-krisen visat hur viktigt det är med faktabaserad och aktuell information och vilken betydelse de kommunikationskanaler som sprider informationen har. Det har också blivit tydligt att lokala och regionala myndigheter och medborgare måste kunna komma i kontakt med varandra och att det måste finnas lämpliga digitala verktyg för att bekämpa desinformation och felaktig information. Dessa verktyg måste alltid respektera människors möjlighet att utöva yttrandefriheten fullt ut.

20. ReK vill att man fäster uppmärksamhet vid lika och obehindrad tillgång till digitala tjänster.

21. Den unga generationen digitala infödingar hör till de främsta målgrupperna för desinformation och hatpropaganda. Kommittén befarar att deras särskilt intensiva användning av sociala medier och brist på kritisk mediekompetens, i synnerhet bland dem med lägre utbildningsnivåer, i kombination med de homogena åsiktsbubblor (ekokammare) som uppstår genom sociala medier, kan göra unga användare ännu mer utsatta för politisk manipulering. Man måste använda sig av digitala tekniska verktyg som inte bara är användarvänliga utan även begripliga och attraktiva, vad gäller både innehåll och presentation, samt anpassade till unga människors sociala och digitala kompetens för att öka deras kritiska medvetenhet om de risker och möjligheter som nya medier och ny digital teknik innebär.

^(?) ReK:s yttrande "Ett digitalt Europa för alla: att säkerställa smarta och inkluderande lösningar på fältet" (COR-2019-03332) (EUT C 39, 5.2.2020, s. 83).

22. Kommittén anser att det genom covid-19-krisen blivit tydligt vilken betydelse distansarbete kan ha och uppmuntrar de lokala och regionala myndigheterna att överväga olika möjligheter att utvidga sina egna bestämmelser om distansarbete.
23. ReK upprepar sin efterlysning av nära samarbete och utbyte av bästa praxis mellan alla styres- och förvaltningsnivåer för att bättre utnyttja och fortsätta den digitala omvandlingen av städer och kommuner. Vi lovordar de många nationella, regionala och lokala förebilder som visar hur digitala verktyg kan tjäna deltagardemokratien.
24. Införandet av ny teknik försvåras ytterligare av bristen på nödvändiga kunskaper och färdigheter hos de offentliga myndigheterna, som skulle kunna dra nytta av digitala resurser. Det vore därför lämpligt att börja med att kartlägga de digitala färdigheter som finns hos de lokala och regionala myndigheterna och därefter ta reda på vilka tekniska brister som finns hos enskilda myndigheter och mellan dem samt fastställa vilka behov som finns. Här bör man skilja mellan förfaranden och tekniska lösningar. Dessutom måste kompatibiliteten (interoperabiliteten) mellan olika dataset och databaser säkerställas.
25. Kommittén betonar vikten av onlineverktyg för att underlätta utvecklingen av partnerskap mellan lokala och regionala myndigheter i EU samt mellan dem och deras partnerländer. En uppdaterad europeisk onlineportal för decentraliserat samarbete skulle ge ett betydande mervärde eftersom den skulle stödja förmedling av kontakter och utbyte av bästa praxis. ReK står redo att samarbeta med kommissionen för att utveckla ett sådant digitalt verktyg.
26. ReK förväntar sig att de lokala och regionala myndigheternas införande av olika digitala lösningar, som skulle kunna leda till ett betydande engångsinvesteringsbehov, kommer att ingå i de övergripande övervägandena om den nya EU-budgeten inom ramen för den digitala omvandlingen.
27. Kommittén ställer sig bakom ståndpunktsdokumentet från Association Civic Tech Europe (ACTE) från mars 2020, enligt vilket mångfalden av affärsmodeller inom medborgarteknik är nyckeln till snabba medborgaranpassade lösningar i rätt skala, och delar oron för att de lokala och regionala myndigheterna i EU inte alltid har enkel tillgång till dessa verktyg, eftersom de ofta utvecklas som plattformar av typen "mjukvara som tjänst" (SaaS) ⁽⁶⁾, som är prenumerationsbaserade.
28. Europeiska regionkommittén bör utforma åtgärder för att motivera de lokala och regionala myndigheterna och ge dem erkännande i syfte att stärka deras engagemang för principerna om en öppen och inkluderande förvaltning. Detta skulle i framtiden kunna leda till ett nytt kvalitetskriterium för att mäta graden av demokrati i lokalsamhällena och utbyta bästa praxis.
29. Kommittén uppmanar till att finansiering tillhandahålls i hela Europa för att förbättra medborgarnas digitala kompetens och mediekompetens genom utbildnings- och fortbildningsprogram för de olika skolstadierna samt för personal och tjänstemän vid de lokala och regionala myndigheterna, i syfte att förbättra deras kompetens och kunskaper om möjligheterna att använda och tillämpa moderna digitala lösningar.
30. Vi rekommenderar de lokala och regionala myndigheterna att prioritera införandet av digitala verktyg inom alla fonder och program.
31. ReK efterlyser finansiering för digitala utbildningsverktyg och digital utrustning för att säkerställa lika tillgång till digital inlärning och undervisning av hög kvalitet för hela EU.
32. ReK rekommenderar att man vid behov ser över kriterierna för stödberättigande så att de lokala och regionala myndigheterna kan införa nya digitala lösningar och plattformar på ett enklare och mer ekonomiskt sätt. Hit hör även tillgång till EU-finansiering för SaaS-plattformar.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽⁶⁾ Ståndpunktsdokument, Association Civic Tech Europe (ACTE), mars 2020.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Utmaningar för kollektivtrafiken i städer och storstadsregioner

(2021/C 37/09)

Föredragande: Adam STRUZIK (PL–EPP), Regionpresident, Mazowieckie (Masovien)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) framhåller att det är nödvändigt att minska de externa kostnader som transportererna medför i syfte att främja minskningen av koldioxidutsläppen från mobilitet. Transportsektorn står för cirka en fjärdedel av växthusgasutsläppen i EU. Samtidigt har vissa transportsätt en negativ inverkan på människors livskvalitet och hälsa, eftersom de ger upphov till luftföroreningar, trafikstockningar, buller, olyckor och ett suboptimalt utnyttjande av det fysiska rummet.
2. ReK betonar att det måste göras en omställning av trafiken mot hållbara transportsätt för att garantera en hög livskvalitet i städerna och göra dem mer tillgängliga, rena och konkurrenskraftiga.
3. Problemet med splittringen av urbana funktioner i form av förortsutbyggnad och stadsutglesning utgör ett allvarligt hot mot den hållbara utvecklingen i städer och regioner. Det leder inte bara till en försämring av det fysiska rummet och minskning av jordbruksytor, gröna ytor och öppna ytor, utan också till en ökning av de externa kostnaderna till följd av bostadsområden och de resor som de ger upphov till, som främst betalas av de regionala och lokala myndigheterna.

Utmaningar i samband med rörlighet i städer, som bör beaktas i "Strategi för hållbar och smart rörlighet" ⁽¹⁾

4. Den allt tätare biltrafiken i städer och storstadsregioner leder till ökade externa kostnader i form av luftföroreningar och tidsförlust som i sin tur har en negativ påverkan på balansen mellan arbete och privatliv. Därför bör kollektivtrafiken bli en av de viktigaste komponenterna i rörligheten i städerna. Samtidigt bör olika former av aktiv rörlighet, såsom cykling och promenader, uppmuntras för att öka hållbarheten i rörligheten i städerna.
5. ReK framhåller storstadsregionernas utmaningar i vidare bemärkelse och pekar på att medborgarna, på grund av storstadsregionernas karaktär, i stor utsträckning behöver pendla till stads kärnorna. Detta gör tillgången till miljövänlig och kostnadseffektiv kollektivtrafik till en av de största utmaningarna i stadsregionerna ⁽²⁾.
6. Transportsystemet måste behandlas som ett integrerat system. Den ökande betydelsen av rörlighet som tjänst (Mobility as a Service, MaaS) och behovet av innovativa lösningar för förvaltning och organisation av transporter bör förmå de lokala och regionala myndigheterna att koppla samman kollektivtrafik och individuella transporter (särskilt gångtrafik, cykling och eldrivna minifordon) i markanvändningsplanerna och transportplanerna.
7. Kommittén konstaterar att de mål om minskade koldioxidutsläpp som fastställs i den europeiska gröna given och EU:s klimatneutralitetsmål för år 2050 är ambitiösa men absolut nödvändiga. För att städerna och storstadsregionerna ska kunna uppnå dessa mål krävs det politiska beslut som bygger på ett begreppsmässigt och organisatoriskt arbete och på upplysningsinsatser, och att tillräckliga medel avsätts för att genomföra dem.
8. Kommittén rekommenderar att man samlar in data som visar mobilitetsflöden i storstadsregionerna för att få en övergripande bild av trafiksituationen i syfte att utforma mer skraddarsydda åtgärder, utveckla evidensbaserade planer för hållbar rörlighet i städer samt kanalisera investeringar från sammanhållningspolitiska fonder och andra fonder på ett mer riktat sätt.

⁽¹⁾ I enlighet med handlingsplanen pågår ett offentligt samråd om "Strategi för hållbar och smart rörlighet" (sista dag för inlämnande av bidrag är den 23 september 2020) (ref. Ares(2020)3438177 – 01/07/2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

⁽²⁾ Yttrande CDR 1896/2019 (EUT C 79, 10.3.2020, s. 8).

9. En orsak till rörlighetsproblemen i städerna är de begränsningar som uppstått till följd av den infrastruktur som är avsedd för kollektivtrafik i städer och icke-motordriven rörlighet inte fått tillräckliga finansiella medel. De lokala och regionala myndigheterna och deras kollektivtrafikföretag behöver ytterligare finansieringskällor som är strikt inriktade på att öka andelen alternativa och hållbara lösningar till individuella motorfordon i trafiken.

10. Kommittén understryker att politiken på kollektivtrafikområdet måste integreras i en bredare socialpolitik. Det bör undvikas att externa kostnader för kollektivtrafik som buller, föroreningar, expropriering, infrastrukturarbeten osv. blir ojämnt inriktade på de socialt mest utsatta människorna. Dessutom måste det säkerställas att alla får en rättvis tillgång när det gäller prissättning och konnektivitet. På detta sätt får alla en bättre livskvalitet.

Att säkerställa en faktisk möjlighet att välja hållbara färdmedel i den europeiska gröna givens anda

11. Där en rådande norm i dag gynnar privatbilism i planering och finansiering behöver förutsättningarna förändras på ett sätt som bidrar till att mer hållbara och effektiva transportslag gynnas. De nuvarande vanorna bottnar dock i tillgången till och attraktionskraften hos de olika möjligheterna till rörlighet, och de flesta medborgare är fortfarande flexibla i sina val i detta avseende. Genom att göra kollektivtrafiken mer attraktiv när det gäller transportförbindelsernas pris, tillgänglighet, frekvens och kontinuitet kommer ett verkligt alternativ till individuellt bilanvändande att uppstå.

12. ReK betonar vikten av att skapa ett offentlig-privat partnerskap i städer och regioner för att engagera privata investeringar och utveckla innovativa lösningar inom kollektivtrafiken. I detta avseende efterlyser kommittén ett företagsvänligt regelverk som stimulerar tillväxten av nya affärsmodeller och skapar en konkurrensutsatt marknad.

13. ReK betonar vikten av att tillhandahålla effektiv och hållbar kollektivtrafik utanför städernas administrativa gränser, särskilt för pendlare, äldre och ungdomar. Nyckeln i detta avseende är gott samarbete och styrning mellan offentliga myndigheter på storstadsnivå.

14. För att medborgarnas vanor ska förändras i riktning mot en större andel transportsätt med mindre negativ miljöpåverkan måste det finnas en medvetenhet bland användarna och framför allt finnas faktiska valmöjligheter.

15. Nästa steg är en medveten preferens för miljövänliga transportsätt. Fotgängarvänliga och cykelvänliga områden måste införas. Mjuk mobilitet och kollektivtrafik måste ges fysiskt företräde i fråga om tillgänglighet och attraktionskraft när det gäller rutter och trafikorganisation. En sådan förändring kräver således en samordning av åtgärderna för fysisk planering, stadsplanering och transportpolitik samt flernivåsamarbete utanför administrativa gränser för att ge utrymme för alternativ till biltrafik.

16. Vi uppmanar kommissionen att i nära samarbete med medlemsstaterna formulera mer exakta mål för investeringar som syftar till att utveckla kollektivtrafiken. Det finns en negativ tendens att koppla kollektivtrafikinvesteringar till en utbyggnad av vägnätet och en utökning av dess kapacitet. I stället bör offentliga transporter och kollektivtrafik i alla dess former prioriteras tydligt. När det inte är möjligt med spårbundna färdmedel bör system med expressbussar och körfält för kollektivtrafik prioriteras. Genom lämpliga kontroll- och lagstiftningsåtgärder bör man begränsa denna praxis, som står i strid med målen för en hållbar transportpolitik.

17. De transportsätt som verkligen är miljövänliga är de som inte bara minskar utsläppen utan också sparar utrymme, tid och energi. Förutom gångtrafik och cykling handlar det om spårbundna färdmedel eller expressbussar och körfält för kollektivtrafik. Därför bör förortståg, tunnelbana, spårvagnar och bussar med låga utsläpp, särskilt expressbussar, utgöra ryggraden i kollektivtrafiken i storstadsregioner och större städer.

Rörlighet och kollektivtrafik som centrala befogenheter för de lokala och regionala myndigheterna

18. Många resor beror på att inte alla behov kan tillgodoses på hemorten. Politiken bör därför inriktas på att alla varor och tjänster finns tillgängliga, särskilt när det gäller hälsa, utbildning, idrott, kultur och socialt stöd, inte på rörlighet som ett självändamål. ReK framhåller samtidigt den långsiktiga karaktären hos förändringarna i det fysiska rummet, som stöder välfungerande förbindelser mellan städer och landsbygd och därigenom undviker avfolkning av landsbygdsområden, samt att det således krävs provisoriska korrigerande åtgärder inom transportsystemet.

19. Det grundläggande målet för den fysiska planeringen och transportpolitiken bör vara att maximera möjligheterna till behovstillfredsställelse och samtidigt minimera resebehovet. Därefter bör målet vara att rationalisera resandet, särskilt genom en lämplig fördelning mellan transportsätten, för att minimera de externa kostnader till följd av transporter som de regionala myndigheterna får betala. ReK understryker även att ökat distansarbete, vilket vi upplevt under covid-19-pandemin, skulle kunna ge arbetstagarna på landsbygden ökade valmöjligheter när det gäller att välja sin bostadsort.

20. ReK noterar den nya trend mot ett minskat behov av dagliga långa resor som beror på det ökade distansarbetet i samband med covid-19 och att det kan bli en långvarig trend i kombination med genomförandet av koncept som "15-minutersstaden".

21. ReK påminner om att kollektivtrafiknäten bör ta hänsyn till utvecklingen av nya bostadsområden eller framväxande bosättningsmönster så snart som möjligt och ge tillgänglighet från första början. När människor väl har köpt en bil tenderar de nämligen att använda den. Invånare i nya bostadsprojekt bör ha tillgång till kollektivtrafik från det att den första personen flyttar in.

22. Kommittén understryker behovet av att begränsa den ohejdade förortsutbyggnad som pågår i stadsnära områden, upp till flera tiotals kilometer från stadskärnorna. Ju större den berörda stadskärnan är desto större är problemet. Det är därför viktigt att återgå till en bosättningsstruktur som bygger på förtätning och ett nätverk av stadskärnor, där centrala funktioner förläggs till stadskärnor av lämplig storlek som identifierats i planeringen och som är sammanlänkade genom effektiv kollektivtrafik. Det är också viktigt att planera ny bostadsutveckling i samband med kollektivtrafiknoder.

23. Vi uppmanar kommissionen att tillhandahålla medel inte bara för nya investeringar i organisation av stadstransporter, utan även för omvandling av föråldrade och ineffektiva lösningar. Dessa investeringar bör främst inriktas på modernisering av järnvägssystemen, järnvägssäkerhet och digitalisering, vilket skapar snabbare, säkrare och bekvämare transportsystem. Samtidigt skulle de föreslagna investeringarna bl.a. kunna inkludera mötesfria bilvägar i städerna, stadsgator i verklig mening som möjliggör en effektivare användning av det fysiska rummet, minskad efterfrågan på resor, en ökning av andelen effektiva färdmedel i trafiken och en minskning av de externa kostnader som transporter leder till. Sådana åtgärder främjar både valet att resa kollektivt och alternativt till ensamåkning med egen bil, och motverkar illusionen av att det är lätt och billigt att färdas med bil från förorten, då de externa kostnaderna för detta faktiskt bärs av stadsborna.

Lämplig fördelning mellan transportsätten och internalisering av externa kostnader tack vare garanterad finansiering med EU-medel i regionerna

24. ReK anser att man bör överväga möjligheterna att stärka investeringarna i hållbar rörlighet, t.ex. genom Fonden för ett sammanlänkat Europa, moderniseringsfonden och faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är också viktigt att öka rörligheten genom att investera i infrastruktur som förbättrar tillgången till urbana knutpunkter och knutpunkter i det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) samt att prioritera dessa knutpunkter.

25. Kommittén anser att det är en grundläggande utmaning att öka resandet med färdmedel som har en mindre negativ miljöpåverkan, dvs. färdmedel som förbrukar mindre energi och tar mindre plats. Därför skulle hållbar och innovativ rörlighet kunna utgöra en integrerad del av de reformer som fastställs inom ramen för de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna. Detta innebär att de olika transportsätten måste användas på lämpligt sätt för att maximera fördelarna och minimera samhällskostnaderna i enlighet med principen om att förorenaren betalar.

26. Kommittén efterlyser att man fullbordar arbetet med att internalisera de externa kostnader som transportererna leder till så att användarna i sina val också tar hänsyn till samhällsnyttan. Det handlar framför allt om att beakta vägtransporternas faktiska kostnader, som för närvarande är kraftigt underskattade. Ökad jämvikt i detta hänseende kommer att vara en viktig faktor när det gäller att öka användningen av de transportsätt som har de lägsta externa kostnaderna, såsom spårbundna färdmedel och expressbussar, som bör utgöra grunden för kollektivtrafiken i storstadsregioner.

27. Det är viktigt att säkerställa kollektivtrafikens förmåga till kostnadskonkurrens ur resenärernas synvinkel. Med tanke på att biltrafiken är den största källan till externa kostnader bör kollektivtrafiken göras mer attraktiv genom en tillräckligt hög nivå av offentliga subventioner som delvis finansieras med medel som erhålls genom internalisering av de kostnader som individuella motorfordon förorsakar.

28. ReK påpekar att järnvägen som ryggrad i regional rörlighet i hög grad bidrar till territoriell sammanhållning. Kommittén efterlyser att investeringarna i järnvägsnav i städerna intensifieras, att de integreras bättre i TEN-T-nätet, att gränsöverskridande förbindelser förbättras och att infrastrukturen utvecklas för "sista milen" för att bättre integrera järnvägen i transportkedjorna i städer och förorter⁽³⁾.

29. ReK framhåller behovet av att även stödja andra hållbara transportslag inom kollektivtrafiken, såsom bussar med låga utsläpp, som ett sätt att minska antalet trafikstockningar i städerna, minska utsläppen och uppnå klimatmålen i den europeiska gröna given. I detta syfte är det viktigt att tillhandahålla ekonomiska incitament för förnyelse av fordonsbeståndet, införande av ren teknik och investeringar i infrastruktur (t.ex. busskörfält i storstadsområden, transportknutpunkter som underlättar byten, hållplatser för ombordstigning och avstigning och P&R-anläggningar osv.).

30. Vi efterlyser en större andel av medlen från Fonden för ett sammanlänkat Europa, Sammanhållningsfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden för kollektivtrafik i städerna, ett snabbare utnyttjande av dessa och en större inverkan av finansieringen på regional och lokal nivå. Dessa medel kommer att spela en avgörande roll vid genomförandet av de operativa och tekniska lösningarna i stadsområden och för att säkerställa hållbara och miljövänliga lösningar.

31. ReK efterlyser stöd till rörlighet i städer och bättre anslutning till stadsnära områden och landsbygdsområden i storstadsregionerna, vilket skapar välfungerande integrerade kollektivtrafiksystem i första hand via de regionala myndigheterna och deras operativa program inom nästa budgetram 2021–2027. Det är viktigt att utnyttja de regionala myndigheternas rika erfarenhet, kunskap och kapacitet för att säkerställa samordnade, verkningsfulla och ändamålsenliga åtgärder.

32. I detta avseende ställer vi oss bakom att hållbar miljövänlig kollektivtrafik ska berättiga till stöd inom ramen för det särskilda målet "Ett grönare och koldioxidsnålare Europa genom ren och rättvis energiomställning, gröna och blå investeringar, den cirkulära ekonomin, klimatanpassning, riskförebyggande och riskhantering" (politiskt mål 2) i kommissionens förslag till förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden COM(2018) 372 final (ändrat genom COM(2020) 452 final), vilket kommer att bidra till att förbättra luftkvaliteten och minska bullret och på ett betydande sätt hjälpa storstadsregionerna att uppnå målen i den gröna given och ställa om till klimatneutralitet.

Kollektivtrafiktjänsternas kvalitet, beredskap inför krissituationer och säkerhet vid hot, inklusive pandemier

33. Höga standarder i fråga om de kollektiva transporternas kvalitet måste säkerställas för att kollektivtrafiken ska bli konkurrenskraftig i förhållande till transporter med individuella motorfordon. Till de faktorer som påverkar detta hör geografisk tillgänglighet, trafikeringstid och turtäthet, punktlighet och tillförlitlighet, konkurrenskraft när det gäller restider, förekomsten av direktförbindelser eller smidiga bytesmöjligheter samt transportsättens komfort och säkerhet.

⁽³⁾ Yttrande CDR 2633/2020 (EUT C 440, 18.12.2020, s. 183).

34. På grund av den kritiska situation som orsakats av covid-19-pandemin kan det komma att ske ett trendbrott i omställningen till användning av kollektivtrafik i storstadsregionerna. Medborgarna föredrar återigen att använda bilar och i många fall pendlar de som ensamresenärer. Samtidigt måste storstadsregionerna investera betydande ekonomiska resurser när de tillämpar förebyggande hygienåtgärder i kollektivtrafikfordonen. De högre kostnaderna har dock inte resulterat i att fler passagerare använder kollektivtrafiken och storstadsregionerna har förlorat en stor del av biljettintäkterna. Samtidigt står storstadsregionerna inför en avsevärd minskning av sina regionala budgetar på grund av en brist på finansiering i den offentliga sektorn som orsakats av covid-19-pandemin. Därför måste storstadsregionernas budgetar kompenseras och vi ska ta lärdom och utveckla motståndskraftiga kollektivtrafiksystem, som kommer att kunna utgöra ett rimligt val vid nästa potentiella kris.

35. ReK efterlyser att fonden för en rättvis omställning används för att stödja städer och storstadsområden i deras övergång till koldioxidsnål kollektivtrafik.

36. ReK föreslår att det genomförs gemensamma EU-omfattande offentliga upphandlingar även för rena minibussar, som särskilt används för transport av äldre, personer med funktionsnedsättning och skolbarn, som behöver mer skräddarsydda lösningar. Dessa minibussar är dyrare per passagerarkilometer än större fordon och har längre avskrivningstider men är lika viktiga för ett fullständigt rent kollektivtrafiknät.

37. För att kollektivtrafiken ska vara effektiv måste den integreras rumsligt, organisatoriskt och i fråga om avgifter. Detta är särskilt viktigt i storstadsområden, regioner med huvudstäder och större tätorter, där pendling innebär att innerstads- och förortstransporter samt lokaltrafik kopplas samman med nationella transporter, men även på landsbygden där i synnerhet kollektivtrafikens frekvens kan innebära en utmaning. Integration innebär gemensamma prissättningssystem och bättre driftskompatibilitet mellan olika kollektivtrafikföretag som är verksamma i samma storstadsområde, inklusive tåg företag. Integrationen avser också mjuk mobilitet, att man gör det lättare för personer utan motorfordon att nå hållplatser inom kollektivtrafiken och även för personer med individuella motorfordon att nå järnväghållplatser i gleset bebyggda förortsområden.

38. ReK understryker att vi också måste förbättra faciliteter vid järnvägsstationerna och skapa smarta mobilitetsnav, bestående av logistiknav, men också mötesplatser som skapar en trevlig miljö för både byte av transportsätt men också mänskliga interaktioner.

39. Kommittén vill uppmärksamma kommissionen på behovet av att, i samarbete med kollektivtrafikföretagen, påskynda arbetet med ett EU-samarbete för information om kollektivtrafik. Det behöver bli enklare att planera och genomföra resor med kollektivtrafik också genom att använda de enskilda regionala trafikoperatörernas webbplatser.

40. Vi rekommenderar att kommissionen, i samarbete med kollektivtrafikföretagen, fastställer och antar en EU-övergripande ram som möjliggör en effektiv användning av kollektiva transporter i Europas olika städer. Olika möjligheter som är hållbara över tid behöver övervägas.

41. ReK vill uppmärksamma kommissionen på möjligheten att, i samarbete med kollektivtrafikföretagen, utarbeta en EU-övergripande ram för hur tågbiljetter och biljetter för stadstransporter på resans ursprungs- och destinationsorter kan kombineras (t.ex. mot en viss tilläggsavgift). Användare skulle ha mycket nytta av en gemensam plattform eller mobilapplikation och ett gemensamt betalningssystem. Sådana lösningar tillämpas redan i olika medlemsstater, och införandet av en sådan möjlighet i hela EU skulle förenkla reseplaneringen.

42. Kommittén efterlyser en systematisk lösning på problemet med omotiverat höga avgifter för transportföretagen, och därmed även resenärerna, som tas ut av förvaltarna av järnvägen vid resor över nationella gränser inom unionen. Dessa avgifter bör inte överstiga de faktiska tekniska kostnaderna för byte av järnvägsnät, om sådana förekommer. Annars bör de avskaffas. Detta är ett av de grundläggande villkoren för att konkurrenskraften hos fjärrtågsförbindelserna ska kunna återställas. Det skulle i sin tur bidra till att öka användningen av kollektivtrafik i de städer som utgör resmål.

43. Det behöver utarbetas EU-övergripande standarder för förebyggande och upptäckt av specifika hot, inbegripet pandemier, och metoder som garanterar säkra persontransporter vid förekomst av sådana hot. I det pågående arbetet med EU:s strategi för hållbar och smart rörlighet, som ska ersätta vitboken "Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde – ett konkurrenskraftigt och resurseffektivt transportsystem" bör man utnyttja erfarenheter från och exempel på bevisat framgångsrika metoder som tillämpats i många regioner och städer i EU i kampen mot följderna av covid-19⁽⁴⁾.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽⁴⁾ I enlighet med handlingsplanen pågår ett offentligt samråd om "Strategi för hållbar och smart rörlighet" (sista dag för inlämnande av bidrag är den 23 september 2020) (ref. Ares(2020)3438177 – 01/07/2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Europeiska kommissionens rapport om genomförandet av det förnyade strategiska partnerskapet med EU:s yttersta randområden

(2021/C 37/10)

Föredragande:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES-PES), Regionpresident, Kanarieöarna
Referensdokument:	Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken om genomförandet av kommissionens meddelande om ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden COM(2020) 104 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén erinrar om att de yttersta randområdena består av en grupp av åtta öar och ögrupper, belägna i Västindien, Indiska oceanen och Atlanten, och ett isolerat territorium i Amazonas. Sex av dessa områden är utomeuropeiska franska territorier (Franska Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion och Saint-Martin), två är portugisiska autonoma regioner (Azorerna och Madeira) och ett är en spansk självstyrande region (Kanarieöarna). De har alla ett antal permanenta begränsningar på grund av att de ligger avsides, är isolerade och har en begränsad yta, vilket bromsar deras utveckling.
2. ReK välkomnar Europeiska unionens (EU) åtagande gentemot de yttersta randområdena, som återspeglas i kommissionens meddelande "Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden" av den 24 oktober 2017 (nedan kallat meddelandet) och som bekräftas i slutsatserna från rådets (allmänna frågor) möte i april 2018, där kommissionen uppmanas att fortsätta arbetet med att anta särskilda åtgärder för de yttersta randområdena, i enlighet med artikel 349 i EUF-fördraget.
3. ReK välkomnar den interimrapport (nedan kallad rapporten) som offentliggjordes i mars 2020 och som innehåller en översikt över de framsteg som gjorts i genomförandet av meddelandet.
4. Kommittén beklagar dock att det i rapporten inte görs någon djupgående utvärdering av strategin för dessa regioner och att man inte tar chansen att korrigera avsaknaden av vissa åtgärder i den politik som krävs för att utveckla dem, såsom sammanhållningspolitiken och framför allt EU:s sociala pelare.
5. ReK inser behovet av att anpassa denna strategi mot bakgrund av de allvarliga konsekvenserna av covid-19-pandemin, som har fått större konsekvenser för dessa regioner eftersom de är starkt beroende av turism och sina förbindelser med andra delar av världen, vilket innebär att deras ekonomiska återhämtning beräknas ta längre tid.
6. ReK betonar att det under de rådande omständigheterna är viktigt att stödja de yttersta randområdenas industrisektorer, och framhåller den avgörande betydelsen av en lämplig europeisk ram för statliga stöd och skatteinstrument för att återställa företagens konkurrenskraft och främja skapandet av arbetstillfällen i dessa regioner.
7. Kommittén påminner om att sociala frågor alltid har varit en central utmaning för de yttersta randområdena, som blivit ännu svårare på grund av den pågående krisens förödande effekter på deras arbetsmarknader, vilket ökar behovet av att sätta tillväxt och sysselsättning i centrum för varje strategi för dessa områden. De yttersta randområdena behöver en nyorientering som inbegriper en förstärkt social dimension och fastställande av särskilda åtgärder för att ta itu med den rådande situationen.
8. Vi uppskattar kommissionens åtagande att samarbeta med de yttersta randområdena och understryker vikten av detta med tanke på dessa regioners svårigheter att hantera konsekvenserna av covid-19-pandemin.

9. Kommittén påminner om de yttersta randområdenas sårbarhet, som allvarligt förvärrats till följd av pandemin, och understryker att det är nödvändigt att säkerställa att de yttersta randområdena behandlas på lämpligt sätt inom ramen för EU:s återhämtningsplan i överensstämmelse med de regionala förhållandena och behoven.
10. Kommittén betonar vikten av att värna de yttersta randområdenas intressen i samband med utformningen av EU:s utrikespolitik, och uppmanar till att man i det framtida EU-avtalet med Förenade kungariket ska ta hänsyn till brexits negativa inverkan på de yttersta randområdena, med tanke på konsekvenserna för dessa särskilt sårbara regioner.
11. ReK framhåller att de projekt som finansieras inom ramen för React-EU i de yttersta randområdena måste ta itu med utmaningarna inom de sektorer som drabbats hårdast av covid-19-krisen, exempelvis turismsektorn, stärka investeringarna i sektorer med anknytning till konnektivitet, inklusive digital konnektivitet, och den gröna och blå ekonomin och investera i färdigheter och kompetens som leder till skapande av arbetstillfällen och anpassning till de förändringar som pandemin medfört.
12. ReK välkomnar kommissionens uttryckliga åtagande att särskilt uppmärksamma de yttersta randområdena inom ramen för den europeiska gröna given, med beaktande av deras sårbarhet för klimatförändringar och naturkatastrofer, och deras unika tillgångar, såsom biologisk mångfald och förnybara energikällor, och förväntar sig att särskilda åtgärder vidtas i detta avseende.
13. ReK rekommenderar att man upprätthåller den balans som krävs mellan miljömålen och de höga sociala kostnader som kan uppstå i de yttersta randområdena och att kommissionen, inom ramen för de internationella förhandlingarna, erkänner de yttersta randområdenas särdrag och undantar flygningar mellan dessa områden och andra medlemsstater i EU från systemet för handel med utsläppsrätter. Avsaknaden av undantag för dessa regioner i planerna på att inkludera både sjö- och luftfart i systemet för handel med utsläppsrätter skulle få en ytterst negativ inverkan på deras ekonomiska och sociala situation.
14. Kommittén välkomnar det stärkta partnerskapet mellan kommissionen, medlemsstaterna och konferensen för regionpresidenterna för de yttersta randområdena, som har lett till en givande och fortlöpande dialog med hjälp av särskilda plattformar och arbetsgrupper för att identifiera problem, tillhandahålla lösningar och planera strategier för att anpassa den europeiska politiken i de yttersta randområdena.
15. Kommittén välkomnar att flernivåstyret har möjliggjort att en stor del av kommissionens förslag för perioden 2021–2027 tar fasta på de yttersta randområdenas särdrag.
16. Vi noterar, mot bakgrund av de positiva resultat som uppnåtts, betydelsen av att den förbättrade och fortlöpande dialogen mellan kommissionen och de yttersta randområdena fortsätter inom ramen för det kommande arbetet med att utforma en lämplig politik som tar hänsyn till förhållandena i de yttersta randområdena.
17. Kommittén erinrar om att det är viktigt att tillämpa det skraddarsyddas tillvägagångssätt som kommissionen föreslår i sitt meddelande från 2017, med tanke på dessa områdens sårbarhet när det gäller flera sektorer.
18. ReK betonar behovet att bibehålla de yttersta randområdenas särskilda rättsliga status i konferensen om Europas framtid, så att de yttersta randområdena kan fortsätta att delta i EU:s utveckling på ett rättvist och balanserat sätt.

Att tillvarata de yttersta randområdenas tillgångar

Den blå ekonomin

19. ReK påminner om att havsområdena i de yttersta randområdena för med sig avsevärda fördelar för sysselsättningen, den ekonomiska verksamheten och utvecklingen, som bör skyddas och utnyttjas.
20. Kommittén välkomnar kommissionens studie "Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth" och att slutsatserna från denna tas upp i meddelandet.
21. Kommittén påminner om sitt yttrande som antogs i februari 2018, där den underströk behovet av att EU ökar det ekonomiska stödet till de yttersta randområdena för åtgärder som syftar till att utveckla deras marina resurser och havsresurser och göra ambitiösa investeringar, med tanke på att detta kan bidra till att skapa arbetstillfällen och skydda ekosystemen.
22. Vi anser att förnyelsen av fiskeflottan i de yttersta randområdena fortfarande begränsas av tillämpningen av EU:s lagstiftning, och anser att det behövs ytterligare insatser för att säkerställa större samstämmighet mellan de reviderade riktlinjerna för statligt stöd till fiske och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), så att förnyelsen av fiskeflottan i de yttersta randområdena blir en stödberättigad åtgärd enligt dessa riktlinjer.

23. Kommittén påminner om att rådet i sina slutsatser om haven av den 19 november 2019 förklarar att de yttersta randområdena måste skyddas med tanke på deras sårbarhet för klimatförändringarna, och framhåller havs- och fiskeripolitikens betydelse för utvecklingen av hållbara ekonomiska verksamheter.

24. ReK beklagar att de yttersta randområdenas begäran om planer som kompenserar för merkostnader inte har beaktats och stöder deras begäran om en anpassad och flexibel tillämpning av beloppen och deras genomförandebestämmelser.

Jordbruk och landsbygdens utveckling

25. Kommittén påminner om att jordbruk är en mycket viktig sektor för ekonomin och sysselsättningen i de yttersta randområdena, vilket EU har erkänt genom att inrätta särskilda åtgärder genom Posei-programmet. Kommittén framhåller denna sektors bidrag och mervärde under covid-19-krisen eftersom den bidrar till att säkerställa livsmedelsberoende, främja korta livsmedelskedjor och tillgodose befolkningens starka efterfrågan.

26. ReK förespråkar att man behåller de särskilda undantagen för de yttersta randområdena i den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare, närmare bestämt frikoppling och stödminskningssystemet.

27. Vi beklagar dock att man i förslaget till flerårig budgetram har minskat medfinansieringen för de yttersta randområdena inom ramen för Ejflu.

28. ReK noterar att covid-19-krisen har medfört allvarliga problem för livsmedelsförsörjningen i de yttersta randområdena och motsätter sig en minskning av anslagen till dessa regioner inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens under den kommande finansieringsperioden. Vi uppmanar till att de nuvarande Posei-anslagen återinförs.

29. ReK påminner kommissionen om att de handelsavtal som den förhandlar fram med tredjeländer måste innehålla ett särskilt kapitel om alla frågor som är av särskilt intresse för de yttersta randområdena.

30. Kommittén stöder de yttersta randområdenas begäran om att förlänga stabiliseringsmekanismen efter 2020 avseende de bilaterala avtal om bananimport som ingåtts med de andinska och centralamerikanska länderna, och om att mekanismen ska tillämpas automatiskt när ett av dessa länder överskrider det tröskelvärde som det tilldelats.

Biologisk mångfald

31. ReK välkomnar att kommissionen i sin gröna giv erkänner det stora värdet av de yttersta randområdenas unika biologiska mångfald, samt att hotet från klimatförändringarna är en av de främsta orsakerna till förlusten av biologisk mångfald.

32. Kommittén välkomnar införandet av särskilda ansökningsomgångar inom ramen för Life-programmet 2014–2020 för skydda, bevara och främja den biologiska mångfalden och anpassa de yttersta randområdena till klimatförändringarna.

Den cirkulära ekonomin

33. Vi uppmanar kommissionen att ta hänsyn till de yttersta randområdenas särdrag i sina åtgärder för en cirkulär ekonomi. Dessa områden utmärks av sin isolering och sitt avlägsna läge, samt av att de står under hårt tryck eftersom deras ekonomiska modeller till största delen är baserade på turism.

34. Kommittén hoppas att en tillfällig plattform kommer att göra det möjligt att ta fram lämpliga åtgärder för att kontrollera in- och utförsel av avfall i de yttersta randområdena, bidra till en korrekt avfallshantering och stödja dessa regioners mål om "nollavfall".

35. Kommittén är medveten om att avfallshanteringen är komplex och kostsam i de yttersta randområdena samt att det behövs stöd till investeringar i infrastruktur, bland annat genom Eruf, för att underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi.

Klimatförändringarna

36. ReK stöder de yttersta randområdenas åtagande för EU:s klimatmål om att uppnå klimatneutralitet till 2050 och påminner om dessa regioners sårbarhet för klimatförändringar.

37. Kommittén anser att den europeiska gröna given ambitioner återspeglar bestämmelserna i meddelandet och välkomnar den specifika hänvisningen till dem och hoppas att denna hänvisning kommer att ge skjuts åt de yttersta randområdenas rättvisa omställning till en neutral ekonomi.

38. ReK uppmanar till att alla åtgärder för att minska koldioxidutsläppen ska bedömas och tas itu med på ett heltäckande sätt, så att en rimlig avvägning görs mellan miljömässiga krav och allmänhetens behov av tillgänglighet och bevarandet av ekonomin.

39. Kriterierna för stödberättigande inom ramen för Fonden för en rättvis omställning behöver anpassas bättre, och de yttersta randområdenas situation bör beaktas i EU:s långsiktiga strategiska plan för anpassningen till klimatförändringarna.

Energiomställningen

40. ReK välkomnar åtgärderna till förmån för de yttersta randområdena inom ramen för direktivet om förnybar energi och initiativet för ren energi för EU:s öar, och uppmanar kommissionen att fortsätta detta arbete.

41. Kommittén påpekar att de yttersta randområdena är de enda regioner som är beroende av fossila bränslen på grund av isolerade energisystem som inte kan anslutas till de europeiska näten, och beklagar att Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) inte tar hänsyn till deras särskilda situation. ReK anser att de yttersta randområdena bör omfattas av mekanismen för en rättvis omställning och kunna dra nytta av åtgärder som stöder deras energiomställning till rena bränslen.

Forskning och innovation

42. Vi uppskattar kommissionens åtagande gentemot de yttersta randområdena när det gäller innovation, för att lyfta fram deras potential som laboratorier för att testa innovativa lösningar som ett sätt att nå spetskompetens och förstärka värdekedjorna.

43. ReK välkomnar lanseringen av en särskilt samordnings- och stödåtgärd för de yttersta randområdena i det nuvarande Horisont 2020-programmet och betonar behovet av att beakta slutsatserna av den förberedande åtgärden Forward vid utarbetandet av framtida ramprogram för forskning, utveckling och innovation, såsom tillkännages i meddelandet.

Sociala frågor, sysselsättning och utbildning

44. ReK anser att kommissionen bör beakta de yttersta randområdena i de initiativ som den ska lägga fram inom ramen för handlingsplanen för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter, i syfte att främja lika möjligheter, tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor och socialt skydd och inkludering.

45. Kommittén betonar att krisen till följd av covid-19-pandemin kraftigt har påverkat sysselsättningen i de yttersta randområdena och att fattighedsnivåerna har ökat betydligt till följd av förlorad ekonomisk verksamhet och minskad omsättning inom viktiga sektorer, och framhåller behovet av att fortsätta att stärka de särskilda stödverktygen för skapandet av nya verksamhetsnischer och bevara arbetstillfällen i traditionella sektorer.

46. Vi efterlyser åtgärder för att öka de yttersta randområdenas deltagande i all verksamhet inom ramen för programmet Erasmus+ och att man främjar samarbete och rörlighetsutbyten mellan personer och organisationer i dessa regioner och tredjeländer, särskilt grannländerna.

47. ReK hoppas att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter sörjer för en nödvändig flexibilitet i tillhandahållandet av stöd i en tid då omfattande omstruktureringar har en betydande inverkan på ekonomin i dessa regioner.

Tillgänglighet för att vara konkurrenskraftiga, företagsamma och integrerade på den inre marknaden

48. ReK uppmärksammar att flygförbindelserna med dessa avlägsna områden påverkats kraftigt på grund av den rådande krisen, och framhåller behovet av att upprätthålla förbindelserna på samma nivå som före krisen, eftersom regionerna är helt beroende av sjö- och lufttransporter.

49. De yttersta randområdenas avlägsna läge, geografiska isolering och territoriella spridning bör beaktas när man utformar, anpassar och genomför politik för att minska den bristande fysiska och digitala tillgängligheten till EU:s marknad och även inom och mellan regioner.

50. ReK påminner om att flygförbindelserna också är en viktig faktor för turismsektorns konkurrenskraft, som är den främsta ekonomiska motorn i många av dessa regioner och som drabbats särskilt hårt av effekterna av covid-19-pandemin. Vi uppmanar därför kommissionen att ta hänsyn till detta när den fastställer strategier för att förbättra de yttersta randområdenas fysiska tillgänglighet.

51. ReK välkomnar att en undersökning om de yttersta randområdenas konnektivetsbehov har genomförts och att kommissionen har tagit hänsyn till dessa områdens nackdelar och deras beroende av hamnar och flygplatser genom att föreslå åtgärder inom ramen för Eruf och FSE. Kommittén anser dock att dessa åtgärder inte är tillräckliga och att transportpolitiken måste anpassas till den situation som råder i de yttersta randområdena.

52. ReK framhåller betydelsen av investeringar för att begränsa trafikstockningar i tätorter och främja hållbara transportsätt på land.

53. Kommittén anser att det vore lämpligt att inom ramen för FSE tillhandahålla stöd för utbyggnaden av stomnät, inbegripet undervattenskablar, för att förbinda de yttersta randområdena med deras medlemsstater, med varandra, samt med EU och tredjeländer.

Regional integration i deras geografiska områden

54. ReK uppmärksammar kommissionen på att de yttersta randområdenas regionala integration i deras respektive geografiska områden fortfarande är ett prioriterat mål och att programmen för europeiskt territoriellt samarbete är ett viktigt instrument för att uppnå detta mål. Vi anser därför att det är absolut nödvändigt att bibehålla det ekonomiska anslaget till dessa program, liksom den operativa utvecklingen av den nya delen för de yttersta randområdena, utan att för den skull begränsa dessa regioners tillgång till de övriga delarna och deras anslagstilldelning.

55. Kommittén beklagar att man minskat medfinansieringssatsen inom EU för de yttersta randområdena i ETS-/Interregförordningen för perioden 2021–2027, vilket inte överensstämmer med kommissionens strategiska prioritering sedan 2004 att förstärka de yttersta randområdenas regionala integration i deras respektive geografiska område.

56. ReK uppmanar kommissionen att inom ramen för Interregprogrammet stödja gemensamma strategiska samarbetsprojekt som inbegriper alla de yttersta randområdena.

57. Kommittén påminner kommissionen om dess åtagande att införa en specifik, enkel och tydlig lösning för att möjliggöra en gemensam programplanering av Eruf och finansieringsinstrument för närliggande tredjeländer. Vi beklagar att denna specifika lösning ännu inte har konkretiserats och uppmanar kommissionen att slutgiltigt lösa denna fråga under programperioden 2021–2027.

Migration

58. ReK betonar att de yttersta randområdena hör till de områden som befinner sig i frontlinjen som ankomstpunkt för irreguljära migranter från deras närmaste grannområden, och pekar på att hela den offentliga politiken påverkas stort av hanteringen av migrationsströmmarna, inte minst mottagandet eller omhändertagandet av ensamkommande barn.

59. Kommittén påminner om kommissionens åtagande om att stödja de yttersta randområdenas hantering av migrationsproblematiken på ett varaktigt sätt och uppmanar till att särskilda åtgärder ska vidtas via asyl- och migrationsfonden under finansieringsperioden 2021–2027.

Slutsatser

60. ReK uppmanar kommissionen, Europaparlamentet och rådet att beakta de yttersta randområdena i diskussionerna om EU:s framtid och i utvecklingen av den framtida EU-politiken, och att se till att artikel 349 i EUF-fördraget genomförs fullt ut och på ett ändamålsenligt sätt.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens
publikationsbyrå
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV